

Brukerundersøkelse i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016

Sofie K. Selvaag
Line C. Wold
Odd Inge Vistad

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2005 som erstatter de tidligere seriene NINA Fagrapport, NINA Oppdragsmelding og NINA Project Report. Normalt er dette NINAs rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig.

NINA Kortrapport

Dette er en enklere og ofte kortere rapportform til oppdragsgiver, gjerne for prosjekt med mindre arbeidsomfang enn det som ligger til grunn for NINA Rapport. Det er ikke krav om sammendrag på engelsk. Rapportserien kan også benyttes til framdriftsrapporter eller foreløpige meldinger til oppdragsgiver.

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. De sendes til presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivå, politikere og andre spesielt interesserte. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Brukerundersøkelse i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016

Sofie K. Selvaag
Line C. Wold
Odd Inge Vistad

Selvaag, S.K., Wold, L.C. & Vistad, O.I. 2017. Brukerundersøkelse i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016. -NINA rapport 1377, 84 s.

Lillehammer, juni 2017

ISSN: 1504-3312

ISBN: 978-82-426-3102-2

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

REDAKSJON

Wold, Vistad

KVALITETSSIKRET AV

Vegard Gundersen

ANSVARLIG SIGNATUR

Forskningsjef Jon Museth (sign.)

OPPDRAGSGIVER(E)/BIDRAGSYTER(E)

Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde

OPPDRAGSGIVERS REFERANSE

Besøksstrategi for Skarvan og Roltdalen og Sylan

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER/BIDRAGSYTER

Nasjonalparkforvalter Marit Sophie Berger

FORSIDEBILDE

Selvregistreringskasse ved Nedalshytta, Foto: Marit Sophie Berger

NØKKEWORD

- Norge, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag
- Skarvan og Roltdalen nasjonalpark
- Sylan landskapsvernområde
- Friluftsliv
- Brukerundersøkelse
- Spørreundersøkelse
- Ferdseleksjoner

KEY WORDS

- Norway, Sør-Trøndelag and Nord-Trøndelag
- Skarvan and Roltdalen National Park
- Sylan Landscape Protection Area
- Outdoor recreation
- Visitor survey
- Questionnaire
- People counting

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor

Postboks 5685 Sluppen
7485 Trondheim
Telefon: 73 80 14 00

NINA Oslo

Gaustadalléen 21
0349 Oslo
Telefon: 73 80 14 00

NINA Tromsø

Framsenteret
9296 Tromsø
Telefon: 77 75 04 00

NINA Lillehammer

Fakkelgården
2624 Lillehammer
Telefon: 73 80 14 00

www.nina.no

Sammendrag

Selvaag, S.K., Wold, L.C. & Vistad, O.I. 2017. Brukerundersøkelse i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016. - NINA Rapport 1377. 84 s.

Sommeren 2016 ble det gjennomført en brukerundersøkelse i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde i Sør- og Nord-Trøndelag fylke, Norge. Gjennom selvregistreringskort i svarkasser utplassert ved elleve lokaliteter, ferdsestellere på utvalgte stier og en oppfølgende web-basert spørreundersøkelse, ble bruken i området kartlagt. Det ble samlet inn svar fra 2514 brukere i selvregistreringsundersøkelsen og svar fra 432 respondenter kunne brukes i etterundersøkelsen. Representativiteten mellom undersøkelsene var generelt god, men det var spesielt en lavere andel førstegangsbesøkende som deltok i etterundersøkelsen. Lokalitetene som ble undersøkt ble valgt fordi de i hovedsak befinner seg ved de viktigste stiene i områdene.

Indikatorsettet i tabellen under viser noen av variablene som ble kartlagt. Her ser vi at de besøkende i stor grad er nordmenn (83 %). Førti prosent er førstegangsbesøkende og det er en relativt lik andel av personer som er på dags- eller flerdagstur. Det er tydelig at besøk i området også utløser overnatting innenfor eller i nærområdet til verneområdene, og turisthytte er hyppigst nevnt som overnattingssted. De fleste går en fottur langs merkede stier og både interessen for, og den faktiske bruken av området, er i stor grad knyttet til tur- og høstingsfriluftsliv. Vi kartla også vinteraktiviteter, og skiturer av ulike typer er mest utbredt. Natur- og villmarksopplevelse og kontemplative verdier, som å føle frihet og fred og ro, er viktige motiver for brukerne til å besøke områdene.

Indikatorsett som viser nøkkeltall om de besøkende i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016.

SKARVAN og ROLTDALLEN NASJONALPARK OG SYLAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE			
Antall innsamlede skjema 2016: 2514			
Andel nordmenn (n=2504)	83	Andel som går utenfor sti (n=2421)	4
Andel førstegangsbesøkende (n=2147)	40	Andel lav-purister (n=1874)	79
Andel som er på dagstur (n=2421)	43	Andel mellom-purister (n=1874)	16
Varighet dagstur (gj.snitt timer, n=1360)	5,5	Andel høy-purister (n=1874)	5
Varighet flerdagerstur (gj.snitt dager, n=1047)	4,5	Andel som overnatter i verneområdet (n=2421)	40
Andel som er med på organisert tur (n=2473)	5	Kvinneandel (n=2499)	54
Andel som går bare på sti (n=2484)	76	Andel lokalt bosatte (n=2346)	26
Andel som går både på og utenfor sti (n=2421)	20	Andel som går med barn under 15 år i følget (n=2457)	14

I denne undersøkelsen ble det kartlagt purismegrad (indikasjon på preferanse for ulik fysisk tilrettelegging og toleranse for å møte andre brukere i et tenkt idealområde). Ett overveiende flertall setter pris på høy grad av tilrettelegging (stimerking, skilting, bruer, stokklegging osv.) og dette er også en høy andel sammenlignet med andre norske verneområder. Det er fra tidligere studier kjent at nordmenn, som er en stor andel av de besøkende i området, er mer positive til tilrettelegging enn utlendinger. Nærmest alle er positive til at områdene er vernet og oppgir at de generelt er fornøyd med tilretteleggingen for friluftsliv i områdene. Samtidig mener flere at det er elementer som kan forbedres. Bedre merking og skilting av stier er av tiltakene som nevnes hyppigst. Relativt få av de besøkende oppgir at de opplevde negative hendelser, for det meste gjelder dette ulike former for slitasje, motorferdsel og trengsel.

Når det gjelder tilgang til informasjon er det spesielt kart, turforslag og beskrivelser av attraksjoner de besøkende etterspør. Brukerne foretrekker at informasjonen enten er tilgjengelig når de er hjemme eller ved innfallsportene. Informasjonstavler, brosjyrer i selvbetjeningsautomater ved innfallsportene og internett er foretrukne kanaler.

Bruken og brukernes preferanser er for en stor del forenlig med forvaltningsmål og tiltak forvaltningen har utført og ønsker i området. Kunnskapen som nå er innhentet gir, sammen med kunnskap om for eksempel sårbarhet, kulturminner, vegetasjon, gode bakgrunnsdata for å kunne etablere en besøksstrategi for området. I tillegg vil resultatene fra undersøkelsen kunne fungere som et viktig referansegrunnlag for Skarvan, Roltdalen og Sylan i framtiden.

Sofie K. Selvaag, Fakkeldgården 2624 Lillehammer, sofie.kjendlie@nina.no

Line C. Wold, Fakkeldgården 2624 Lillehammer, line.wold@nina.no

Odd Inge Vistad, Fakkeldgården 2624 Lillehammer, odd.inge.vistad@nina.no

Abstract

Selvaag, S.K., Wold, L.C. & Vistad, O.I. 2017. Visitor survey in Skarvan and Roltdalen National Park and Sylan landscape protection area summer 2016 - NINA Report 1377. 84 p.

In the summer of 2016, we carried out a visitor survey in Skarvan and Roltdalen National Park and Sylan landscape protection area in Sør- and Nord-Trøndelag county, Norway. A questionnaire placed in self-registration boxes at eleven points, traffic counters on selected paths and a web-based survey were used to examine the use. In all, 2514 respondents answered the questionnaire and we could use 432 replies from the web-based survey. The latter was mostly representative to the self-registration sample in regards to the comparative variables, but with fewer respondents representing first-time visitors. The locations investigated were chosen because they are located at important paths in the areas.

The set of key-indicators in the table below show some of the variables mapped. The visitors are mainly Norwegians (83 %). Forty percent of the users are first-time visitors and it is a relatively equal proportion of people on a daytrip or multi-day trip. A visit to the area usually also involves staying overnight inside or near the protected areas, and tourist cabins seems to be the most popular accommodation. Most people hike along marked paths, and both the interest in and the actual use of the area, are largely linked to hiking and harvesting activities. We have also measured winter activities, and to go cross-country skiing is most common. Having a nature and wilderness experience, together with contemplative values, such as tranquility, peace and the feeling of freedom, were the most important motives for visiting the area.

Percentage distribution of different variables concerning visitors in Skarvan and Roltdalen national park and Sylan landscape protection areas summer 2016.

SKARVAN AND ROLTDALEN NATIONAL PARK AND SYLAN LANDSCAPE PROTECTION AREA			
Number of respondents 2016: 2514			
Norwegians (n=2504)	83	Mainly of marked trails (n=2421)	4
First-time visitors (n=2147)	40	Low-purists (n=1874)	79
Day trip (n=2421)	43	Mid-purists (n=1874)	16
Durability day trip (mean hours) (n=1360)	5,5	High-purists (n=1874)	5
Durability multiple days trip (mean days) (n=1047)	4,5	Overnight stay within the national park (n=2421)	40
Organized trips (n=2473)	5	Women (n=2499)	54
Mainly following marked trails (n=2484)	76	Local residents (n=2346)	26
Using both marked and unmarked trails (n=2421)	20	Children less than 15 yrs. of age participating in the group (n=2457)	14

In this report, the purism scale was measured (an indication of preferences for different kinds of physical facilitation and tolerance for meeting other people in an imagined ideal area).

A large majority appreciates the high degree of facilitation (marked paths, signs, bridges etc.), and this is a high proportion compared to other protected areas in Norway. From earlier studies, it is known that Norwegians, which is a large proportion of visitors in the area, are more positive about facilitation than foreigners are. Almost all appreciate that the areas are protected and are mainly satisfied with the facilitation for outdoor recreation in the areas. However many still point out elements that can be improved. More signposts and better marking of trails are most commonly mentioned measures. Some visitors stated that they had experienced negative behavior or elements; mostly this was various forms of wearing of the vegetation, motorized traffic and crowding of people.

In terms of access to information, the visitors especially request maps, hiking suggestions and descriptions of attractions. Visitors prefer to obtain such information either at home, or at the

main entrance points to the park. Information boards, brochures in self-service machines (at entrance points) and internet are the preferred channels for information.

The visitor's preferences are largely consistent with management objectives, measures that the management has carried out and how they want to develop the area further. The knowledge gathered through the visitor survey will together with knowledge of vulnerability, vegetation, cultural heritage and reindeer herding, provide a solid knowledge base to be implemented in a visitor strategy for the area. In addition, these results will serve as an important reference year for the Skarvan, Roltdalen and Sylan in the future.

Sofie K. Selvaag, Fakkalgården 2624 Lillehammer, sofie.kjendlie@nina.no

Line C. Wold, Fakkalgården 2624 Lillehammer, line.wold@nina.no

Odd Inge Vistad, Fakkalgården 2624 Lillehammer, odd.inge.vistad@nina.no

Innhold

Sammendrag	3
Abstract	5
Innhold	7
Forord	9
1 Innledning	10
2 Metodikk	11
2.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser	11
2.2 Selvregistreringskasser i Skarvan og Roltdalen og Sylan	13
2.3 Etterundersøkelse.....	16
2.4 Representativitet etterundersøkelse versus selvregistreringskort	17
2.5 Analyse og fremstilling av data.....	18
2.6 Automatiske ferdselstillinger.....	18
3 Data fra ferdselstillerne	20
4 Hvor mange brukere/besøkende?	23
5 Indikatorsett for Skarvan og Roltdalen og Sylan	24
6 Generelle trekk ved de besøkende	25
6.1 Kjønn, alder, utdanning, bosted	25
6.2 Friluftslivserfaringer og friluftslivsinteresse	27
6.3 Turfølget.....	28
6.4 Tidligere besøk og kjennskap til Skarvan og Roltdalen og Sylan	29
6.4.1 Brukernes motiv for å besøke Skarvan og Roltdalen og Sylan.....	30
6.4.2 Idealområde og purisme	31
7 Bruken av området	34
7.1 Romlig bruk.....	34
7.1.1 Bruk av ulike innfallsporter gjennom året	34
7.1.2 Bruk av sti og terreng.....	34
7.2 Sesongbruk.....	36
7.3 Type bruk.....	36
7.3.1 Formålet med turen og bruken gjennom året.....	36
7.3.2 Tid og overnatting i Skarvan og Roltdalen og Sylan	37
7.3.3 Tid i området og overnatting.....	39
7.4 Skarvan og Roltdalen og Sylan som besøksmål.....	40
8 Innhenting av informasjon og bruk av sosiale media	41
8.1 Innhenting av informasjon og foretrukket informasjon	41
8.2 Bruk av sosiale media	43
9 Opplevelse av dagens tilstand i Skarvan og Roltdalen og Sylan	44
9.1 Skarvan og Roltdalen og Sylan som verne- og villmarksområde(r).....	44
9.2 Tilretteleggingen for friluftsliv.....	44
9.3 Forstyrrende opplevelser.....	45
10 Synspunkt på forvaltning, tiltak og utvikling i verneområdene	47

11 Sammenligning av de ulike innfallsportene/kasselokalitetene	50
11.1 Bosted/Nasjonalitet.....	50
11.2 Tidligere besøk	51
11.3 Purisme.....	51
11.4 Bruk av sti og terreng	52
11.5 Barn i turfølget	52
11.6 Overnatting	53
11.7 Turlengde.....	53
12 Oppsummering	54
12.1 Bruk og brukere	54
12.2 Tilrettelegging og preferanser på tur	55
12.3 Videre utvikling	56
13 Referanser	57
14 Vedlegg	59

Forord

Med bakgrunn i den nye merkevare- og besøksstrategien for norske nasjonalparker og store verneområder, bestilte nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde en undersøkelse for å innhente informasjon om bruk og brukerne i verneområdene. Undersøkelsen ble gjennomført sommeren 2016 og besto av en on-site selvregistreringsundersøkelse blant de besøkende til området, samt en oppfølgende internettbasert etterundersøkelse. Etter ønske fra forvaltningen er det også inkludert data fra tre ferdselstellere som var utplassert i området sommeren 2016.

Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen nasjonalpark ved nasjonalparkforvalter/SNO diskuterte prinsipper for gjennomføring av selvregistreringsundersøkelse og fikk anbefalinger av NINA, men planla selv gjennomføringen av selvregistreringsundersøkelsen med utarbeidelse av spørreskjema (selvregistreringskort) og valg av lokaliteter for utplassering av selvregistreringskasser. De hadde også ansvaret for oppfølging av kassene mens de sto ute. NINA laget en punsjefil for selvregistreringsundersøkelsen, men forvaltningen var ansvarlig for å legge inn data fra selvregistreringskortene i denne fila. NINA var ikke med i planleggingen og gjennomføringen av selvregistreringsundersøkelsen, og har kun kjørt analyser (etter klargjøring av punsjefila) av dataene.

Når det gjelder etterundersøkelsen hadde NINA ansvaret for hele prosessen med utsendelse av etterundersøkelsen, klargjøring av datafil og analyse og rapportering. Utarbeidelse av spørreskjema til etterundersøkelsen var det hovedsakelig NINA som sto for etter at et «standard-skjema» som ble benyttet i flere andre verneområder samme år, hadde blitt utarbeidet i samarbeid med Miljødirektoratet. Verneområdeforvalteren ga innspill til lokale tilpasninger av skjemaet.

Denne rapporten oppsummerer funnene fra undersøkelsene som ble gjort. Vi takker verneområdeforvalter Marit Sophie Berger for innspill til rapporten og vi takker for oppdraget og samarbeidet.

Lillehammer, juni 2017
Odd Inge Vistad,
Prosjektleder

1 Innledning

Formålet med denne rapporten er å beskrive karaktertrekk ved de besøkende til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde, og forsøke å beskrive bruksmønsteret i områdene. Informasjonen skal videre kunne benyttes av nasjonalparkstyret og nasjonalparkforvaltningen for å kunne vurdere tiltak i forbindelse med besøksstrategi for området. En ambisjon er at forvaltningen med bakgrunn i økt kunnskap om bruk av verneområdet vil være bedre egnet til å prioritere forvaltningstiltak og utarbeide en god besøksstrategi.

Skarvan og Roltdalen ligger i Sør- og Nord-Trøndelag fylke, øst for Trondheim. Sylan ligger noe lenger sørøst og grenser til Sverige. De to områdene har ikke tilgrensende areal og har et dalføre mellom seg, men flere stier binder de to områdene sammen og de har også felles forvaltningsstyre. Skarvan og Roltdalen nasjonalpark er på 442 km² og ble opprettet i 2004, mens Sylan landskapsvernområde er noe mindre; 167 km² og ble opprettet i 2008. Verneområdene ligger i større sammenhengende og relativt urørte skog- og fjellområder og har viktige kultur- og naturverdier. Roltdalen omfatter blant annet barskog av nasjonal verneverdi og er den største veiløse skog- og seterdalen i Trøndelag. Kvernfjellet i Selbu er det største kvernsteinområdet i Norge.

Formålet med Skarvan og Roltdalen nasjonalpark er:

-å ta vare på et i det vesentligste urørt fjell- og skogområde typisk for regionen. Det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander skal sikres. Det er også et formål å verne om kulturminner og sammenhengen mellom disse, særlig de kulturminnene som er knyttet til kvernsteinsdrifta.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelser gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Skarvan og Roltdalen og Sylan brukes mye og er et viktig område i friluftslivssammenheng, men det finnes relativt lite dokumentert kunnskap om bruk og brukere i nasjonalparken og landskapsvernområdet. Bruken er for det meste knyttet til tradisjonelt friluftsliv: fot- og skitur og jakt/fangst/fiske. Områdene brukes også til husdyrbeiting og tamreindrift og i denne sammenheng finnes det en del setre og buer. Det finnes også flere private hytter og turisthytter, både betjente og ubetjente, i området (Fylkesmannen i Nord-Trøndelag 2008). Det er et relativt stort og velbrukt stinett og mange av stiene er merket. Stinettet berører i tillegg til Skarvan og Roltdalen og Sylan naturreservatene Stråsjøen-Prestøyan, Sankkjølen og Rangedalen. Et nettverk av merkede ruter binder Skarvan og Roltdalen og Sylan sammen med rutenettet til Nord-Trøndelag og Trondhjems turistforening og ruter på svensk side. Sylan og Skarvan/Roltdalen er koblet sammen med 820 kilometer permanent vintermerkede ruter (370 km på norsk side og 450 km på svensk side). Rutene «Firkanten» og «Norge på tvers» går dels gjennom Skarvan og Roltdalen og Sylan. Førstnevnte går også delvis i Sverige. Begge rutene er markedsførte og tilrettelagte av den norske turistforening og har blitt relativt populære. Det finnes et større tilbud av organiserte aktiviteter som kan knyttes til området i form av skoleklasser, DNT og andre aktiviteter. AS Meraker Brug er en av de største aktørene og driver virksomhet på sine arealer innfor nasjonalparken hovedsakelig knyttet til jakt, fiske og hytteutleie.

For å lette lesbarheten blir hele området som brukerundersøkelsen omfatter: Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde, i det videre omtalt som SR&S. Der det henvises til ett av områdene spesifikt, blir respektive navn benyttet, men for det meste blir områdene omtalt under ett – som SR&S.

2 Metodikk

Brukerundersøkelsen i SR&S besto av en todelt spørreundersøkelse blant brukerne. Den første delen var et kortfattet svarskjema som ble fylt ut av brukere mens de var i området (selvregistrering), den andre delen var en mer omfattende internett-basert undersøkelse i etterkant av besøket. I selvregistreringsundersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi e-postadresse dersom de var villig til å delta i den mer omfattende undersøkelse om sin bruk av SR&S.

Utarbeidelse av selvregistreringsskjemaet, valg av lokaliteter for plassering av kasser med selvregistreringskort og alt det praktiske knyttet til utplassering og drift av tellere ble gjort av nasjonalparkforvalter/SNO. Verneområdeforvaltningen har videre hatt ansvar for tilsyn av utstyr mens det har vært utplassert og for elektronisk innlegging av rådata fra selvregistreringskortene. NINA har kommet med innspill på selvregistreringskortet og har hatt hovedansvaret for utarbeidelse av etterundersøkelsen, dog i samarbeid med nasjonalparkforvalter. NINA har videre hatt ansvar for den vitenskapelige delen med analyse av data fra begge undersøkelsene.

Tematikk og spørsmål både på selvregistreringskort og i etterundersøkelsen tok hensyn til hva som har blitt gjort av undersøkelser i andre verneområder tidligere. Denne tilnærmingen gjør det mulig å, til en viss grad, sammenligne resultater fra brukerundersøkelsen i SR&S med allerede eksisterende resultater fra andre norske nasjonalparker og verneområder, og senere med områder det per dags dato pågår lignende undersøkelser i.

Det var i tillegg utplassert ferdselstellere ved tre ulike stier. Antallet tellere er for få til å kunne gi et godt bilde av den romlige bruken av hele området, men gir selvsagt en indikasjon på trafikken ved de aktuelle punktene.

2.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser

NINA har tidligere gjennomført tilsvarende undersøkelser i en rekke norske verneområder (se f.eks. Andersen m. fl 2010, Wold m.fl. 2012, Vistad m.fl. 2014, Gundersen & Andersen 2016, Gundersen m.fl. 2013a, Gundersen m.fl. 2013b, Gundersen m.fl. 2013c, Wold & Selvaag 2017a, Wold & Selvaag 2017 b, Vistad m.fl 2017) og metodikken er således vel utprøvd. Selvregistreringskasser med kortfattet spørreskjema er en forholdsvis ressurseffektiv metode der en får samlet inn data for større områder og over lengre tid. Fordi NINA ikke har hatt ansvar for det praktiske arbeidet knyttet til selvregistreringskort og kasseplasseringer i SR&S, kan vi her bare omtale prinsippene for en slik gjennomføring, i tillegg til det vi har blitt fortalt om gjennomføringen fra nasjonalparkforvalteren.

Selvregistreringskassene ble i hovedsak plassert ved innfallsporter til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og til Sylan landskapsvernområde, avstanden fra startsted/parkeringsplass varierer avhengig av lokale forhold. Faktorer som bør spille inn ved eksakt plassering av selvregistreringskassene er stikryss, synlighet fra parkeringsplass, underlag etc. Kassene skal plasseres vendt mot stien slik at de lett vil fange oppmerksomheten til personen som kommer langs stien. Metoden har noen svakheter. Den største er forutsetningen om at ferdselen er forutsigbar og følger linjer (stier/veier), og brukere som starter turen andre steder enn de elleve innfallsportene som er målt, fanges ikke opp. En annen svakhet er bortfallsprosenten (dvs. andelen som passerer kassen uten å svare på undersøkelsen) som kan være relativt stor (se f.eks. Fredman m.fl 2009). Våre erfaringer i tilsvarende områder viser at bortfallsprosenten er svært varierende, og dette kan skyldes lokale variasjoner i brukere (f. eks. lokale versus langveisfarende), lokaliteten (skog, fjell etc.) og ikke minst hvordan utstyret er plassert i lokaliteten. Det er ofte slik at lokalbefolkningen i mindre grad enn andre besøkende fyller ut spørreskjemaene (Kaxrud Wilberg 2010, Vistad 1995).

Kassene ble festet på stolper slik at de ble hengende i syns-/brysthøyde og plassert godt synlig og tett på sti/vei. En plakat utenpå kassene oppfordret passerende til å stoppe og fylle ut et selvregistreringskort. Kassene åpnes ved å «vippe» ned fronten slik at fronten blir skriveplate

(se Figur 1). Inne i kassene er det informasjon om undersøkelsen og selvregistreringskort på språkene norsk, engelsk og tysk, i tillegg til penner/blyanter/blyantspisser. Selvregistreringskortet besto av 8 spørsmål, flere med underspørsmål (se vedlegg 1). Som nevnt over ble det også spurt etter e-post adresse i det henseende å sende ut en mer omfattende spørreundersøkelse (se vedlegg 2).

I tillegg til spørsmål om den aktuelle turen, blir respondentene spurt om ønsket om tilrettelegging og det å møte andre folk i deres «idealområde»: «*Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers tur i skogs-/fjellterreng om sommeren. Tenk deg at området er slik du helst vil ha det – som om det var ditt «idealområde» for en slik tur.*». Respondentene blir bedt om å ta stilling til åtte utsagn, på en skala fra 1 *Svært negativt*, via 4 *Nøytralt* og til 7 *Svært positivt*. De åtte utsagnene er:

Vil det være positivt eller negativt for deg:

- ... at det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål, søppeldunker
- ... at du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker
- ... at det finnes merkede stier i området
- ... at det er god skilting ved stistart og stikryss i området
- ... at det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over våt myr
- ... at det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området
- ... at du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen
- ... at du kan gå milevis uten å møte et menneske

Poenget er å få fram hvor brukerne ligger på den såkalte «purismeskalaen» - en skala som går mellom «lav-purist» (trives best med god tilrettelegging og mye folk) og høg-purist (trives best med lite tilrettelegging og lite folk). Ved å snu svarskalaen på de sju første variablene og så summere svarene på alle åtte spørsmålene (for de som har besvart alle åtte) og deretter dele på åtte, så finner vi en «gjennomsnittsholdning» til fysisk tilrettelegging og det å møte andre mennesker i et ideelt turområde. Skårverdien ligger mellom 1 og 7, der 7 er den mest høg-puristiske verdien. Gjennomsnittsholdningen er altså uttrykk for folks «purisme-grad», og vi sorterer mellom lav-purist (1-3,5), mellom-purist (3,51-4,49) og høy-purist (4,5-7) – se Vistad & Vorkinn (2012).

Spørreskjemaet inneholder i tillegg sentrale spørsmål om hvem brukerne er, tidligere erfaring fra området, den aktuelle bruken/turen, tilfredshet med tilretteleggingen for friluftsliv m.m. Med utgangspunkt i spørreskjemaet er det utarbeidet et indikatorsett som sier noe om de viktigste karaktertrekkene ved brukerne (se Tabell 1 som viser et tomt indikatorsett). Da det ofte kan være variasjoner i disse indikatorene for ulike innfallsporarter, vil variabler i dette indikatorsettet brukes for å vise noen forskjeller og likheter mellom de ulike innfallsporene.

Tabell 1 Indikatorsett som viser karaktertrekk ved brukerne.

SKARVAN og ROLTDALEN NASJONALPARK OG SYLAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE	
Antall innsamlede skjema 2016: 2514	
Andel nordmenn	Andel som går utenfor sti
Andel førstegangsbesøkende	Andel lav-purister
Andel som er på dagstur	Andel mellom-purister
Varighet dagstur (gj.snitt timer)	Andel høy-purister
Varighet flerdagerstur (gj.snitt dager)	Andel som overnatter i verneområdet
Andel som er med på organisert tur	Kvinneandel
Andel som går bare på sti	Andel lokalt bosatte
Andel som går både på og utenfor sti	Andel som går med barn under 15 år i følget

Figur 1 Selvregistreringskasse i SR&S. Foto: Marit S. Berger.

2.2 Selvregistreringskasser i Skarvan og Roltdalen og Sylan

Det ble utplassert 11 selvregistreringskasser i de to verneområdene, fem i tilknytning til Skarvan-Roltdalen, fire i tilknytning til Sylan og to på stier midt i mellom de to verneområdene (se boks under og kart i Figur 2). Kassene er plassert i tilknytning til det man regner er de viktigste/prioriterte innfallsporene for Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde. En vil aldri kunne fange opp alle tenkelige startsteder/stier som fører inn i et området, men hovedhensikten er å dekke opp de viktigste, slik at en fanger opp så mye som mulig av den bruken som er. Lokaliseringer av plassering for selvregistreringskassene ble som nevnt gjort av verneområdeforvaltningen. Den lokale kunnskapen som finnes hos nasjonalparkforvalter og eventuelt andre lokalkjente er viktig ved lokalisering av aktuelle innfallsporer.

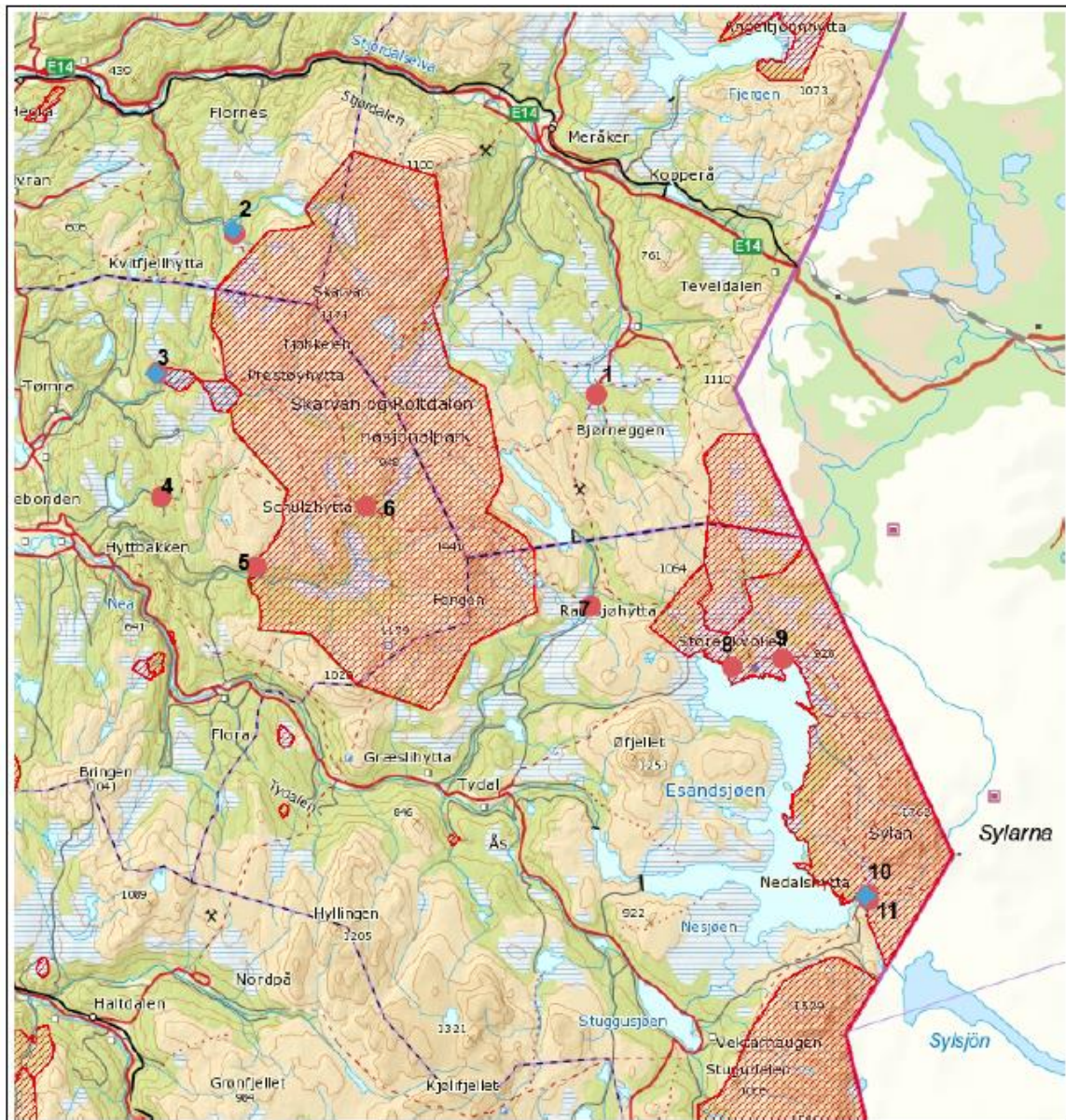
Antall og lokaliseringen av selvregistreringskassene styrer i stor grad hvem og hvor mange som blir «fanget opp» i undersøkelsen. To av selvregistreringskassene ble utplassert på «kompromisslokaliteter» mellom de to verneområdene, henholdsvis ved Bjørneggen og Skarpdalen (se Figur 2) her var det hhv 2-5 km fra selvregistreringskassene til verneområdegrensene. Også ved Hoemskjølen – som er den samme stien som leder inn til Schulzhytta – er det relativt lang avstand inn til selve nasjonalparkgrensa (anslagsvis 7 km). Dette kan utgjøre en mulig feilkilde da det ikke er en selvfølge at de som har fylt inn selvregistreringskort har gått helt inn i selve verneområde(ne). Men dersom en ønsker å se områdene i og rundt selve nasjonalparken og landskapsvernområdet som et sammenhengende naturområdet er plasseringene gode. Schulzhytta ligger ca. 13 km inn i nasjonalparken fra nærmeste parkeringsplass.

Bruken av «kompromisslokaliteter» gjør at det ikke er mulig å skille brukerne i de to områdene distinkt fra hverandre, rapporteringen vil derfor gjøres samlet for begge områder

LOKALITETER MED SELVREGISTRERINGSKASSER

(i nærheten av lokaliteter merket * var det også utplassert ferdsesteller)

1. **Bjørneggen:** Selvregistreringskassa var plassert ved parkeringsplassen med utgangspunktet for stier mot Storerikvollen, Ramsjøhytta og Schulzhytta.
2. **Sundal*:** Selvregistreringskassa var plassert noen hundre meter fra P-plass ved Sundal på stien mot Storskarven og Schulzhytta. Merkinga mot Storskarven ble utført i 2015.
3. **Vekta*:** Selvregistreringskassa var plassert noen hundre meter fra P-plass på Vekta, ved utsiktspunkt mot Stråsjøen-Prestøyan naturreservat på stien mot Prestøyhytta og Schulzhytta..
4. **Hoemskjølen:** Selvregistreringskassa var plassert ved P-plass på enden av vegen. Utgangspunkt for tur innover mot Høgfjellet og Schulzhytta..
5. **Heståsen:** Selvregistreringskassa var plassert langs stien fra Heståsen mot Schulzhytta like etter passering av Limsteinsbekken.
6. **Schulzhytta:** Selvregistreringskassa var plassert på uthusveggen ved hytta.
7. **Skarpdalen:** Selvregistreringskassa var plassert på første myra ved P-plass Skarpdalen på stien mot Ramsjøhytta.
8. **Storerikvollen:** Selvregistreringskassa var plassert på der stien møter vegen fra Sankåvika og inn mot Storerikvollen.
9. **Djupholma:** Selvregistreringskassa var plassert ved myra vest for hengebrua over Djupholma langs stien mellom Storerikvollen og Blåhammarstugan/ Sylstasjonen/Nedalshytta.
10. **Nedalshytta nord*:** Selvregistreringskassa var plassert noen hundre meter opp fra Nedalshytta på stien mot Storsylen og Storerikvollen.
11. **Nedalshytta sør:** Selvregistreringskassa var plassert noen hundre meter opp fra Nedalshytta på stien mot Storsola/Ekorndøra/Sylstasjonen (Sverige).

Figur 2 Kart med lokaliteter der det var utplassert selvregistreringskasser (røde) og tellere (blå).

Tabell 2 viser kasselokaliteter i SR&S sommeren 2016 og antall respondenter som besvarte selvregistreringsundersøkelsen. Det ble samlet inn fleste svar ved Storerikvollen og Nedalshytta nord. Ved Sunndal, Nedalshytta sør, Djupholma og Skarpdalen ble det også samlet inn ganske mange svar. Hoemskjølen og Heståsen hadde færrest innsamlede kort/svar.

Tabell 2 Liste over lokaliteter med selvregistreringskasser og tellere. Se Figur 2 for kart som viser lokalitetene. Selvregistreringskassene var utplassert i perioden fra uke 26 til uke 42.

Lokalitet	Antall respondenter (N)
1. Bjørneggen	163
2. Sunndal	296
3. Vekta	149
4. Hoemskjølen	10
5. Heståsen	38
6. Schulzhytta	136
7. Skarpdalen	242
8. Storerikvollen	437
9. Djupholma	274
10. Nedalshytta nord	475
11. Nedalshytta sør	294
Totalt	2514

Nasjonalparkforvalteren informerte og innhentet samtykke fra grunneiere før utplassering av utstyret i felt. Det ble ikke gjennomført bortfallstudie i SR&S, det vil si at det ikke ble kartlagt noen form for data om de som valgte å passere selvregistreringskasser uten å fylle inn selvregistreringskort. Dette kan gjøres for å se om det er systematiske forskjeller mellom de som svarer og de som ikke gjør det (se for øvrig Fredman m.fl. 2009, Kaxrud Wilberg 2010, Vistad for mer informasjon om bortfallsstudier). I lokale medier (lokalavis, lokalradio og facebook og nettside for verneområdene) ble det informert om prosjektet og spesielt lokalbefolkningen ble oppfordret til å besvare undersøkelsen. Selvregistreringskassene ble ettersett jevnlig av oppsynspersonell (i regi av forvaltningsmyndigheten). Ettersynet inkluderte tømning og etterfylling av selvregistreringskort, i tillegg til å etterse at plakater, informasjon og materiell var på plass. Alle selvregistreringskassene fungerte godt den tiden de sto ute.

Totalt ble det samlet inn svar fra 2519 brukere i løpet av perioden fra månedsskiftet juni/juli til månedsskiftet oktober/november¹. Der flere har fylt inn kort sammen har vi duplisert svarene på kortet respektive antall ganger tilsvarende antall respondenter. I de fleste tilfellene er det to som har fylt inn sammen. Alle respondenter under 15 år er utelatt fra analysene.

Verneområdeforvaltningen har hatt ansvar for å legge inn data fra skjemaene i Excel. Dette følger standard prosedyre. Dataene er deretter importert til analyseprogrammet SPSS (se f.eks. Field (2009)).

2.3 Etterundersøkelse

I selvregistreringsundersøkelsen ble det samlet inn totalt 845 e-postadresser. En oppfølgende etterundersøkelse ble sendt ut til disse. Undersøkelsen ble opprettet i den web-baserte løsningen surveyxact (www.surveyxact.no). Etterundersøkelsen inneholdt en rekke mer detaljerte spørsmål enn det som var inkludert på selvregistreringskortet.

Spørreskjemaet i etterundersøkelsen følger et «standard-skjema» som ble benyttet i 5 andre områder samme år. Skjemaet er en revidert versjon av etterundersøkelser som er gjennomført i

¹ Fra uke 26 til uke 42.

andre naturområder og nasjonalparker tidligere, både av NINA og andre aktører (se f.eks. Vorkinn 2016, Vorkinn 2016, Vistad m.fl. 2014, Andersen & Gundersen 2016, Andersen m.fl. 2010, Gundersen m.fl. 2013A). Av de 845 e-postene var 40 adresser ugyldige, slik at utvalget utgjorde 805 respondenter. Svarprosenten var 53,6 det vil si at 432 respondenter besvarte etterundersøkelsen. Svarprosenten er som man kan forvente på denne type undersøkelser.

2.4 Representativitet etterundersøkelse versus selvregistreringskort

Det er vanskelig å vite hvor godt selvregistreringskortene faktisk representerer de besøkende i området, med mindre man gjennomfører en bortfallstudie. En bortfallsstudie undersøker de samme variablene som er på selvregistreringskortene blant de som ikke velger å svare i selvregistreringskassene. Bortfallsstudier i andre områder har som tidligere nevnt blant annet vist at lokalbefolkningen i mindre grad velger å fylle inn selvregistreringskort (Kaxrud Wilberg 2010, Vorkinn og Andersen 2010).

Representativiteten i etterundersøkelsen sammenlignet med selvregistreringskortene vises i Tabell 3. De sammenfallende variablene for begge undersøkelsene var kjønn, alder, nasjonalitet/bosted, friluftslivserfaring og tidligere besøk.

Tabell 3 Representativitet: etterundersøkelsen sammenlignet med selvregistreringsundersøkelsen for sammenlignbare variabler.

	Selv.reg.undersøkelse	Etterundersøkelse
Alder, gjennomsnitt	46,1 (n=2442)	49 (n=400)
Kvinneandel	54,3 (n=2499)	47,6 (n=401)
Andel nordmenn	83,2 (n=2504)	84 (n=388)
Andel lokalt bosatte	25,7 (n=2346)	21,8 (n=432)
Andel førstegangsbesøkende	39,8 (n=2147)	29,6 (n=432)
Gjennomsnittlig antall somre/vintre	13.8(n=1189)/17.9 (n=697)	12(n=282)/11.9 (n=180)

Fordelingen mellom nordmenn og utlendinger er relativ lik i de to utvalgene, det er en liten reduksjon i antall utenlandske i etterundersøkelsen. Andelen lokalt bosatte (hvilket betyr innenfor kommunene Tydal, Selbu, Meråker, Stjørdal og Røros) var heller ikke veldig ulik, men det var en reduksjon andelen lokalt bosatte i etterundersøkelsen. Dette er i samsvar med andre tilsvarende undersøkelser (Vorkinn 2016). Aldersgjennomsnittet gikk så vidt opp i etterundersøkelsen, men her var forskjellen veldig liten. Begge undersøkelsene hadde god representasjon fra ulike aldersgrupper. I etterundersøkelsen var andelen for begge de to yngste aldersgruppene (15-30 og 31-45 år) noe mindre enn de to eldste aldersgruppene (46-60 år og over 60 år).

Kjønnfordelingen endrer seg noe fra selvregistreringsundersøkelsen til etterundersøkelsen. At det er noe færre kvinner som besvarer etterundersøkelsen er noe en også har erfart fra flere andre områder (se f.eks. Vorkinn 2016). Andelen førstegangsbesøkende synker også og er ca. 10 % lavere i etterundersøkelsen. Dette er også gjenkjennbart fra andre områder, da folk som har større kjennskap og/eller tilhørighet til et område vil være mer interessert i å besvare spørsmål om området. Tidligere bruk av områdene endrer seg noe. Gjennomsnittlig antall (somre) for de som har besøkt området tidligere år sommerstid er ganske likt, mens det for vinteren er en noe større forskjell. Respondentene i etterundersøkelsen hadde kortere erfaring fra området vinterstid enn i selvregistreringsundersøkelsen.

Vi har valgt å ikke vekte presentasjonen av datamaterialet fra etterundersøkelsen. Å vekte data innebærer å gi noen respondenters svar større betydning (eksempelvis kunne vi valgt å la førstegangsbesøkendes svar telle noe mer enn flergangsbesøkendes svar (i etterundersøkelsen), for å speile fordelingen i selvregistreringsundersøkelsen. En slik vekting gjøres selvsagt med unik koeffisient – laget for det spesifikke tilfelle – for å gjenspeile den opprinnelige fordelingen på en

korrekt måte). Vi mener at representativiteten gjennomgående er grei og at skjevhetene ikke vil være altfor store, basert på funnene i Tabell 3. At andelen førstegangsbesøkende er lavere i etterundersøkelsen utgjør slik vi vurderer det, den største utfordringen – her er forskjellen i prosentfordelingen noe større.

2.5 Analyse og fremstilling av data

Rådata fra selvregistreringsundersøkelsen og den web-baserte etterundersøkelsen ble importert til SPSS og alle analyser ble gjennomført her. Figurer er laget i Excel. Respondenter under 15 år er ikke inkludert i fremstillingene/analysene, totalt var dette fem respondenter i selvregistreringsundersøkelsen og ingen i etterundersøkelsen (fordi de er luket i selvregistreringsundersøkelsen).

2.6 Automatiske ferdsestasjoner

Det var som nevnt over utplassert automatiske ferdsestasjoner ved tre lokaliteter. De tre lokalitetene var Nedalshytta, Sunndal og Vekta/Stråsjøen – se boksen under for grundigere beskrivelse av telle-lokalitetene. Tellerne er av type EcoCounter, de har en sensor som reagerer på infrarød stråling (varme) og registrerer dermed varmen når et menneske passerer telleren (se <http://www.eco-compteur.com/en/products/pyro-range/pyro-sensor> for mere informasjon). For beskrivelse av utfordringer knyttet til praktisk plassering av tellere i felt se f.eks. Wold m.fl. (2014).

Alt praktisk knyttet til lokalisering, utplassering og montering av tellere i felt, ettersyn og nedlasting av data har SNO/verneområdeforvaltningen selv hatt ansvaret for. Verneområdeforvaltningen har fortalt at alle tellerne ble plassert på punkter der stien var smal (for å unngå feiltellinger når flere går ved siden av hverandre) og at de ble montert i høyde ca. 1-1,2 meter over bakken for unngå å feiltelle eventuelle sauer eller hunder som passerte tellerne.

NINA har fått presentert tallene som er ønsket inn i rapporten, men har også fått tilgang til databasen der dataene er lagret. Vi har gjort en grov kvalitetssjekk av dataene i basen – det vil si sett på faktorer som når på døgnet tellingene er registrert, fordelingen på ukedager, gjennom sesongen og dag-for-dag, og sett om dataene virker sannsynlige så langt vi har mulighet til å vurdere dette. For noen dager med svært høyt antall passeringer har vi gått inn og sjekket værdata (godt vær kan ha stor betydning på utfarten i et området – uten at dette har gitt en entydig forklaring for Skarvan og Roltdalen, og Sylan). Vi har også diskutert registreringene med nasjonalparkforvalter. Vi har ikke funnet noen åpenbare grunner som skulle tilsi at dataene slik de blir presentert under skulle være beheftet med store usikkerhetsmoment.

Tellelokaliteter Skarvan og Roltdalen og Sylan sommeren 2016

Nedalshytta: Telleren var plassert noen hundre meter opp fra nedalshytta på stien mot Stor-erikvollen og Storsylen.

Sunndal: Telleren var plassert noen hundre meter fra P-plass ved Sundal på stien mot Stor-skarven.

Vekta/Stråsjøen: Telleren var plassert noen hundre meter fra P-plass på Vekta på stien før en kommer til utsiktspunkt mot Stråsjøen.

Figur 3 *Ferdsestiller montert i stolpe, ved Nedalshytta. Foto: Jon Moen.*

3 Data fra ferdselstelloer

Data fra ferdselstelloer gir ikke et tall på antall besøkende, men sier noe om bruksintensiteten (antall passeringer) på stien der telleren var plassert. Folk som går i terrenget utenom stien blir ikke fanget opp og tellerne registrerer passeringer begge veier. Dersom en person går på stien inn i området, men i terrenget utenom eller på en annen sti på vei ut, blir vedkommende registrert en gang av telleren, mens en som går langs den samme stien både på vei inn og ut blir telt to ganger. Telle-dataene gir oss altså en indikasjon på ferdselsintensiteten langs stien.

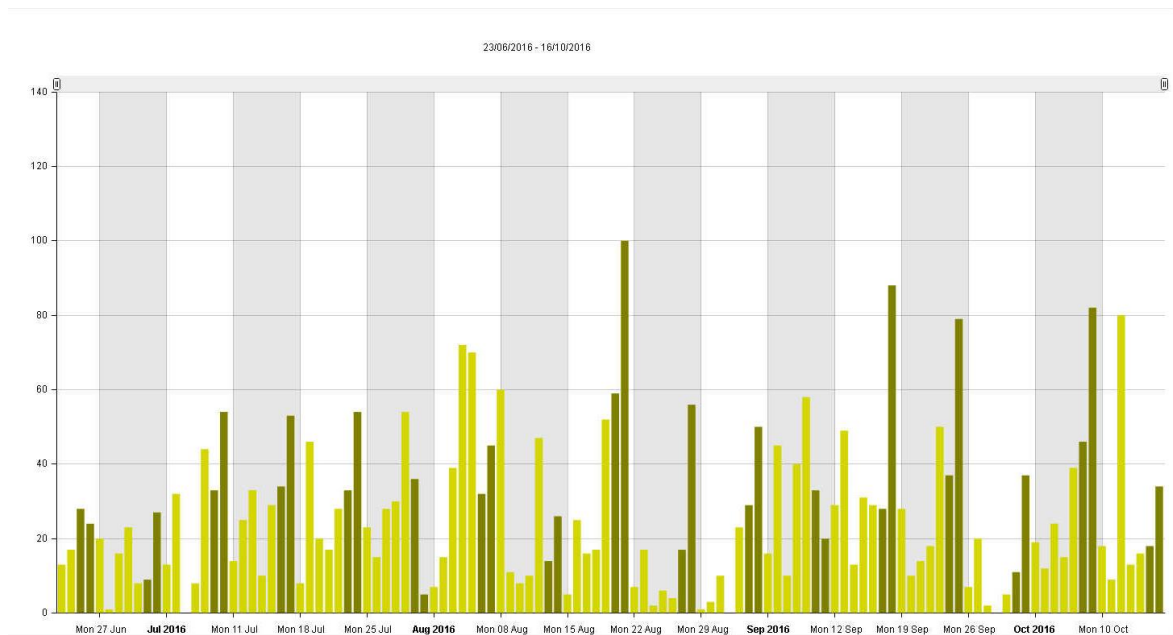
Ved telleren ved Vekta/Stråsjøen ble det i perioden 23.juni juli til 16.oktober registrert 3 152 passeringer (se Figur 4), dette betyr i gjennomsnitt 27 passeringer per dag i hele perioden). Ved telleren i Sundal ble det i perioden 28. juni til 16.oktober registrert 2934 passeringer (se Figur 5), dette betyr i gjennomsnitt 26 passeringer per dag i hele perioden. Ved telleren ved Nedalshytta ble det i perioden 23.juni til 16.oktober registrert 13 025 passeringer (se Figur 6) dette betyr i gjennomsnitt 112 passeringer per dag i hele perioden. Merk at x-aksen er ulik i figurene 4-6.

Telleren ved Nedalshytta har altså over dobbelt så mange passeringer som de to andre tellerne til sammen. Stien ved Nedalshytta utgjør både en del av ruta firkanten, ruta «Norge på tvers» og toppturen til Storsylen. Sistnevnte er en veldig populær dagstur, mens de førstnevnte rutene naturlig nok er flerdagersturer. Fordi punktet er en del av flere populære turer er det logisk at det er mange passeringer her. Turisthytta kan også være en faktor som gjør at det naturlig er flere mennesker i dette området enn ved de to øvrige tellelokalitetene. Stien fra Vekta/Stråsjøen utgjør en viktig innfallspor fra Selbu-sida av verneområdene. I området er det en blanding av både dagsbesøk og flerdagersbesøk (se Figur 42). Stien i Sunndalen har få flerdagersbesøkende (se Figur 42), stien utgjør en del av en populær topptur til Storskarven. Det er ingen turisthytte i umiddelbar nærhet til verken Vekta/Stråsjøen eller Sundal.

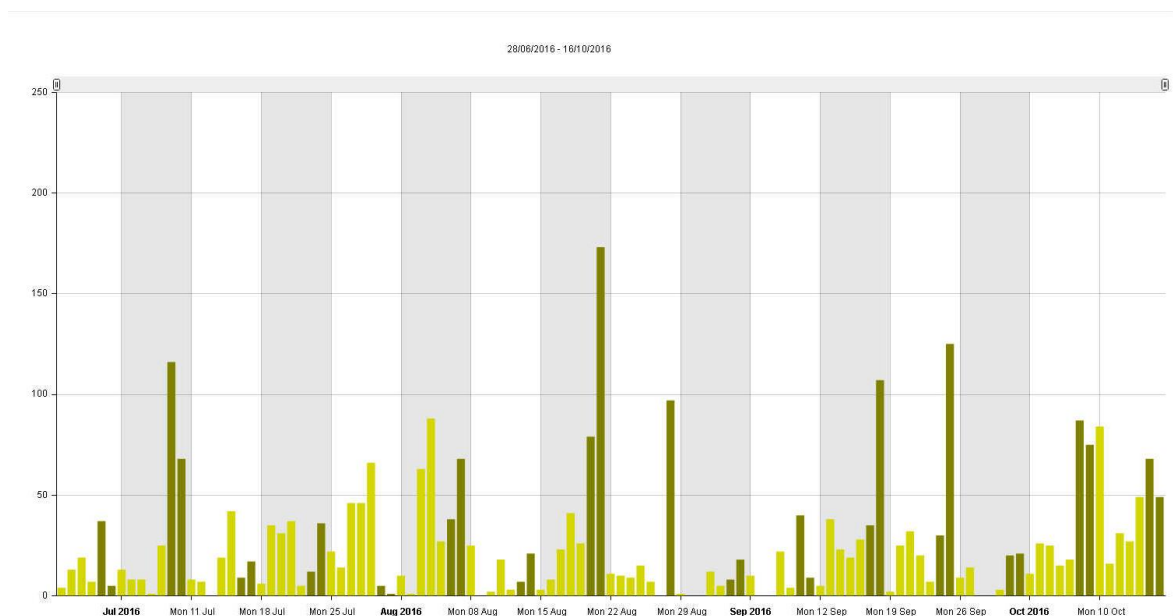
For alle tellerne ser vi det ofte vanlige mønsteret med at helgedagene har det høyeste antallet passeringer, for Vekta/Stråsjøen og Sundal var søndager den travleste ukedagen, mens det for Nedalshytta² var lørdager. De som kjenner lokalitetene må eventuelt prøve å forklare hvorfor det er slik. Det at Sundal er en veldig markant dagstur-lokalitet kan dels være årsak, da kan for eksempel værforhold være mer avgjørende enn for flerdagsbesøkende. Samtidig har Vekta/Stråsjøen og Nedalshytta omtrent likt forhold mellom dags- og flerdagsbesøkende, men den travleste ukedagen er likevel forskjellig. Kanskje kan det at Nedalshytta er en del av Norge-på-tvers og «firkanten» være medvirkende til at lørdagen her er den mest trafikkerte dagen; at de fleste som går denne turen passerer telleren lørdag og at søndag i stor grad blir avreise/siste-etappe dag? Her må lokal bruks- og forvaltningskunnskap brukes for å gjøre bedre vurderinger.

Samtidig som det er henholdsvis lørdag eller søndag som samlet er den mest trafikkerte dagen, har også en del enkeltdager – spesielt i høysesong (juli – midt i august) – høye passeringer (relativt sett i forhold til trafikken ved den aktuelle telleren – se figurene). Ved Nedalshytta (se Figur 6) ble det registrert rundt 1600 passeringer 6.august. Det ekstremt høye antallet passeringer skyldes motbakkeløpet «Storsylen opp» som hadde 400 deltakere og i tillegg publikum og arrangører tilknyttet dette.

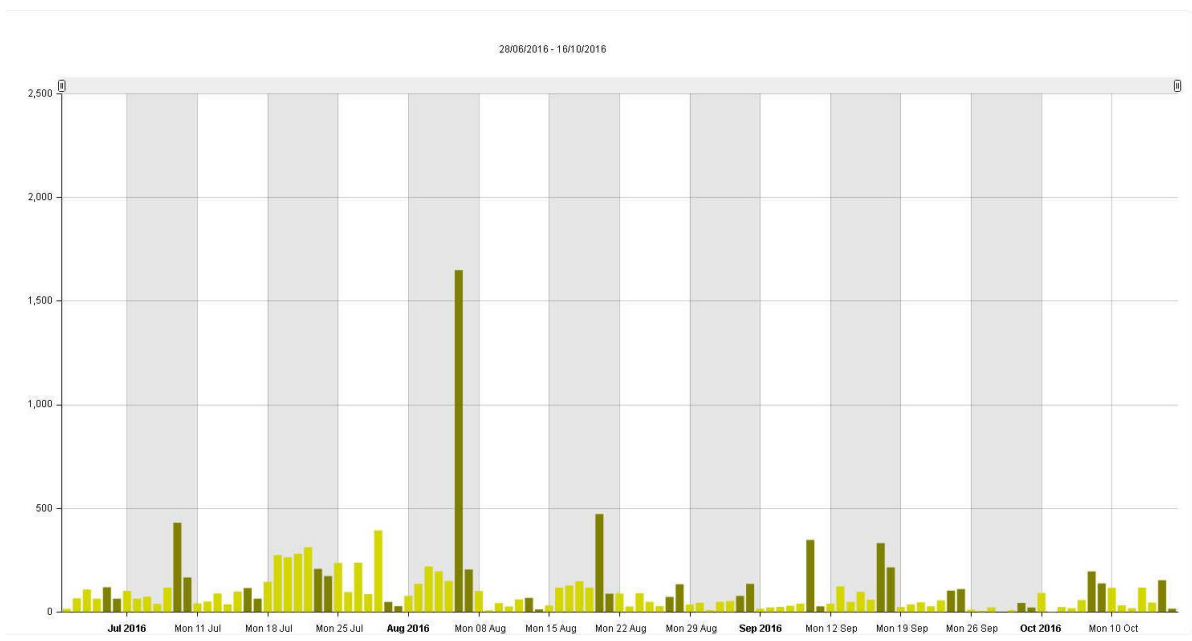
² Også når en tar vekk dataene fra 6.august – se neste avsnitt i teksten over – er denne trenden synlig

Figur 4 Telle-data per dag for telleren ved Vekta/Stråsjøen for perioden fra 23.juni til 16.oktober. Mørke søyler indikerer helgedag. X-aksen er angitt på 20-intervall fra 0 til 140.

Figur 5 Telle-data per dag for telleren ved Sunndal for perioden fra 28.juni til 16.oktober. Mørke søyler indikerer helgedag. X-aksen er angitt på 50-intervall fra 0 til 250.

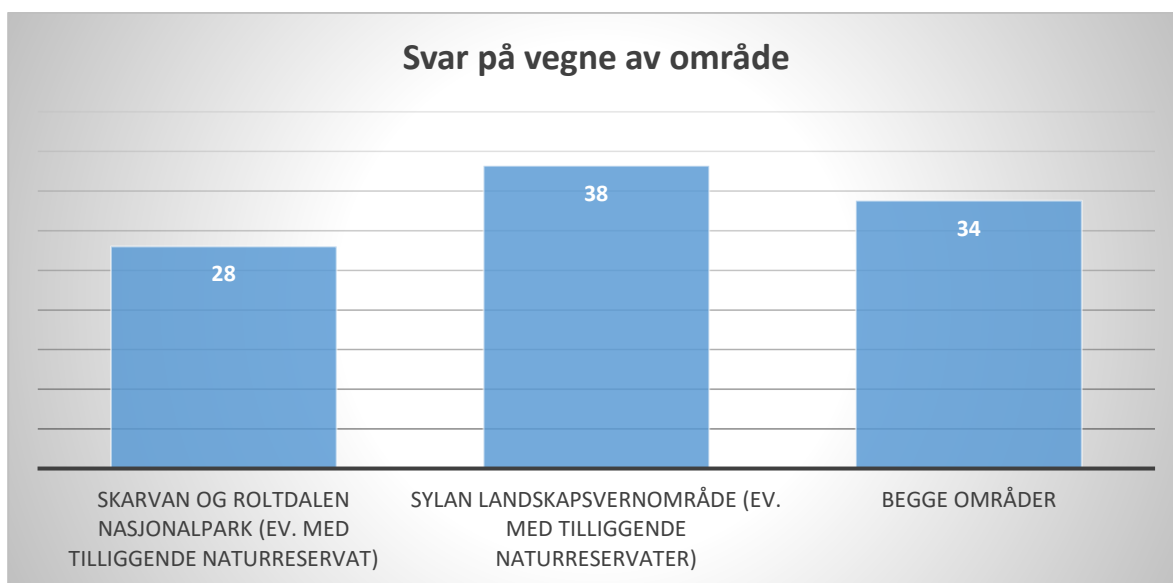

Figur 6 Telle-data per dag for telleren ved Nedalshytta for perioden fra 23.juni til 16.oktober. Mørke søyler indikerer helgedag. X-aksen er angitt på 500-intervall fra 0 til 2500.

4 Hvor mange brukere/besøkende?

Gjennom selvregistreringsundersøkelsen ble det samlet inn svar fra 2514 respondenter. Som nevnt i kapittel 2 gir ikke antallet innsamlede kort et direkte tall på antall besøkende. Med en god selvregistreringsundersøkelse vil likevel gi et visst bilde av bruken i området, relativt sett, sammenlignet med andre verneområder. Sammenlignet med en del andre større verneområder er antallet svar i SR&S sånn middels. I de største/mest populære nasjonalparkene har det i tilsvarende undersøkelser blitt samlet inn svar fra opp mot 8-9000 brukere, mens det på Varangerhalvøya ble samlet inn kun 222 svar.

SR&S er et sammenhengende naturområde med løyper og stier, men området er ikke vernet over det hele og nasjonalparken og landskapsvernområdet ligger ikke inntil hverandre. I etterundersøkelsen ble det spurt om svarene først og fremst gjaldt for *Skarvan og Roltdalen* eller *Sylan* eller *begge områdene* (Figur 7). Det var en relativt jevn svarfordeling på de tre kategoriene, og for flest omhandlet svarene Sylan landskapsvernområde. Det er viktig å merke seg at dette spørsmålet gjaldt for hele sist år og ikke kun den aktuelle turen da selvregistreringsskjemaet ble besvart.

Figur 7 Prosentfordeling på om svarene i etterundersøkelsen først og fremst gjaldt for Skarvan og Roltdalen eller Sylan eller begge områdene ($n=432$).

5 Indikatorsett for Skarvan og Roltdalen og Sylan

Indikatorsettet for brukerne i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016 vises i Tabell 4. Funnene blir presentert noe mer utdypende under.

Tabell 4 Indikatorsett som viser nøkkeltall om de besøkende i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016 som har de 11 innfallsportene/lokalitetene i studien som utgangspunkt for sin tur.

SKARVAN og ROLTDALEN NASJONALPARK OG SYLAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

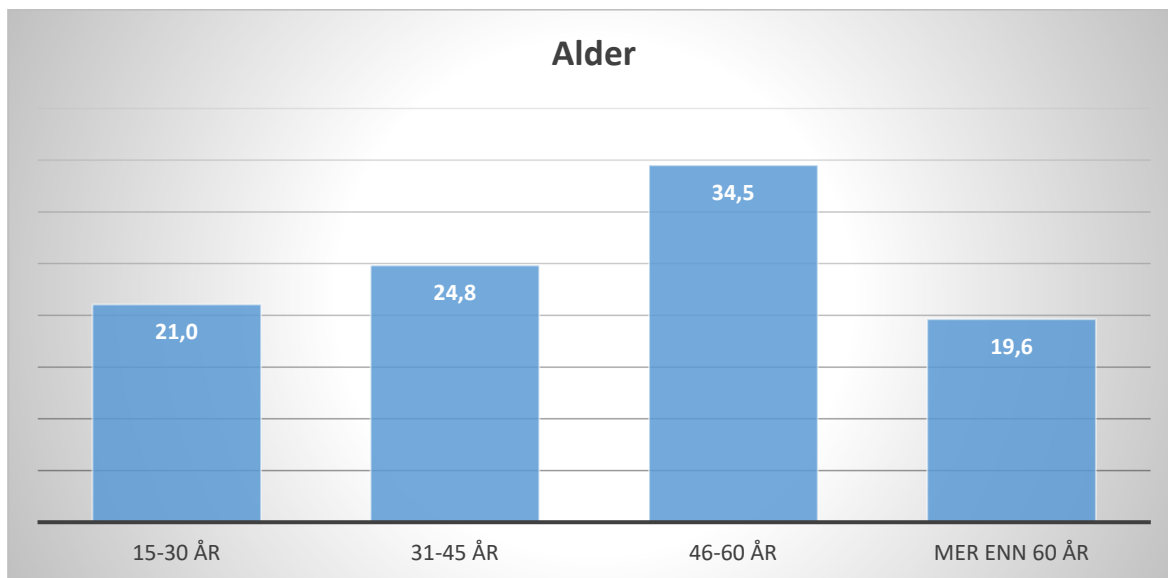
Antall innsamlede skjema 2016: 2514

Andel nordmenn (n=2504)	83	Andel som går utenfor sti (n=2421)	4
Andel førstegangsbesøkende (n=2147)	40	Andel lav-purister (n=1874)	79
Andel som er på dagstur (n=2421)	43	Andel mellom-purister (n=1874)	16
Varighet dagstur (gj.snitt timer, n=1360)	5,5	Andel høy-purister (n=1874)	5
Varighet flerdagerstur (gj.snitt dager, n=1047)	4,5	Andel som overnatter i verneområdet (n=2421)	40
Andel som er med på organisert tur (n=2473)	5	Kvinneandel (n=2499)	54
Andel som går bare på sti (n=2484)	76	Andel lokalt bosatte (n=2346)	26
Andel som går både på og utenfor sti (n=2421)	20	Andel som går med barn under 15 år i følget (n=2457)	14

6 Generelle trekk ved de besøkende

6.1 Kjønn, alder, utdanning, bosted

Det var noe flere kvinner enn menn blant de besøkende (54,3 % kvinner, N=2499). Alder spente fra 15 til 84 år og gjennomsnittet var 46,1 år (N=2442). Figur 8 viser aldersfordeling for de besøkende inndelt i fire grupper.

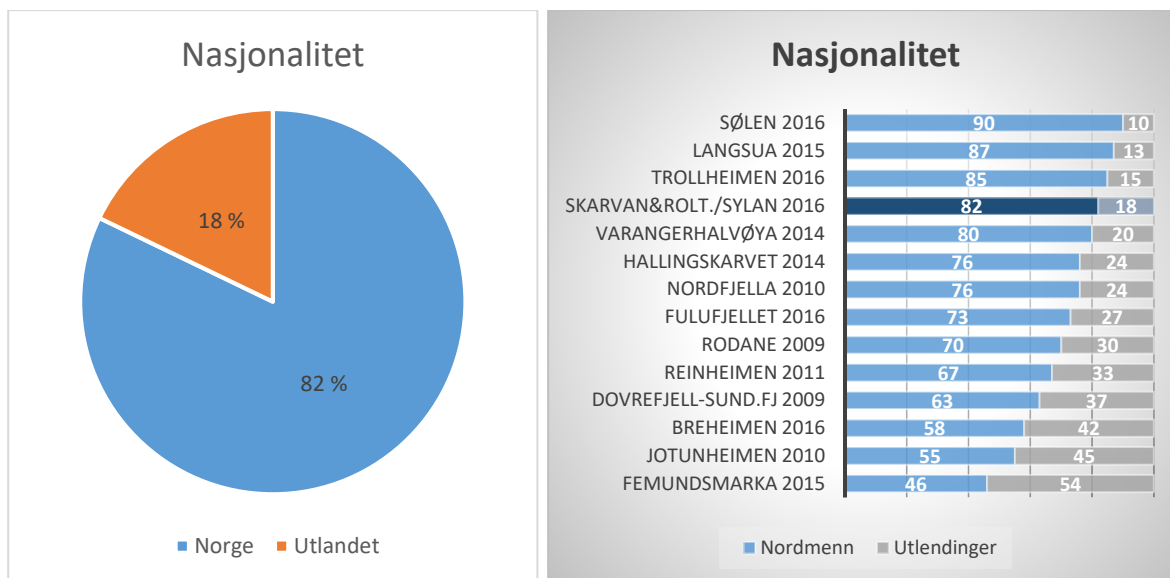

Figur 8 Aldersfordeling blant de besøkende, oppgitt i prosent (N=2442).

De fleste av de besøkende har høy utdanning; 78,6 % har høgskole-/universitetsutdanning, 19,2 % har videregående utdanning og 2,2 % grunnskole (N=401). Det at det er mange med høy utdanning finner en også i andre store verneområder (se f.eks. Vorkinn 2016, Vistad m.fl 2017, Wold & Selvaag 2017a, b).

Så mange som 82,2 % av de besøkende var nordmenn (se Figur 9). Av disse var 31,3 % bosatt i lokalkommunene rundt verneområdene – hvilket utgjør drøye 25,1 % av de besøkende totalt (N=2346) – dette er en ganske høy andel. Lokalkommunene er Tydal, Selbu, Meråker, Stjørdal og Røros. Det vil si at nesten 75 % var **tilreisende** til området. Nesten 18 % av de besøkende var utlendinger, blant disse utgjorde svensker den klart største andelen, etterfulgt av tyskere og nederlendere (henholdsvis 11.1, 2.2 og 1.1 % av de besøkende totalt). Disse tre nasjonalitetene utgjorde nesten 86 % av de utenlandske besøkende. Totalt ble 22 nasjonaliteter, i tillegg til nordmenn, registrert i SR&S.

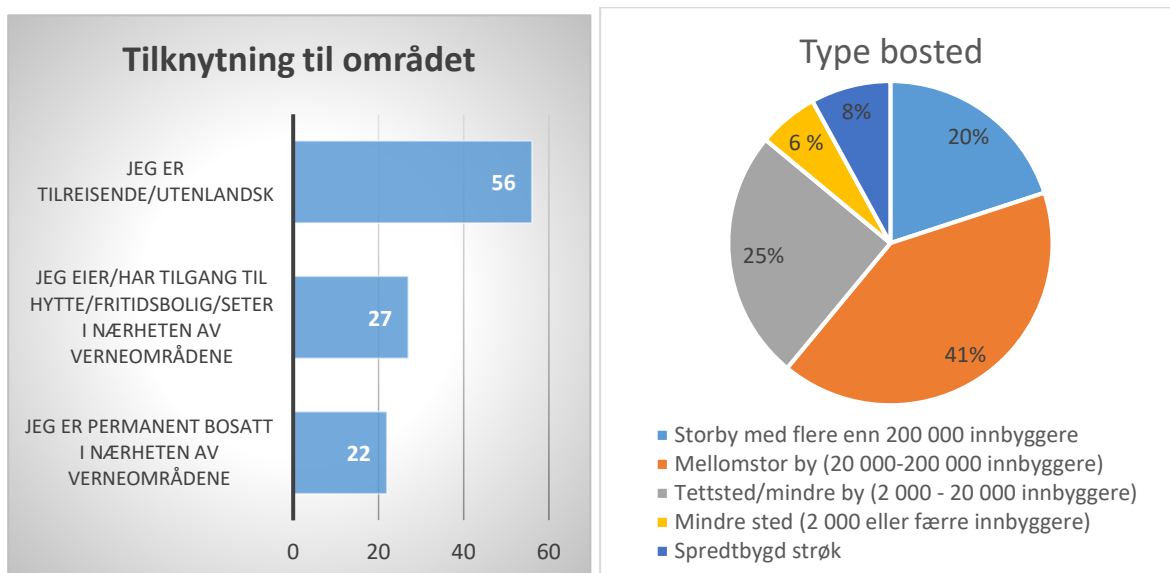
Sammenligner en nasjonalitetsfordelingen i SR&S med andre nasjonalparker/verneområder ser en at andelen nordmenn er ganske høy (se Figur 9), og også andel besøkende fra lokalkommunene er høy. Bare tre av de områdene der vi har sammenlignbare tall har høyere andel nordmenn enn SR&S.

Figur 9 Respondentenes nasjonalitet oppgitt i prosent (N=2359) til venstre. Samme fordelingen sammenlignet med andre nasjonalparker/verneområder til høyre – tall hentet fra Vorkinn 2016 (tall hentet fra Vorkinn 2016, Vistad m.fl. 2014, Wold & Selvaag 2017a, Wold & Selvaag 2017b, Wold m.fl. 2017, Andersen m.fl. 2010, Gundersen m.fl. 2013A).

I etterundersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi sin tilknytning til området (se Figur 10). det var i overkant av en fjerdedel som hadde tilknytning til området i form av å eie hytte/fritidsbolig, mens så mange som 22 % var bosatte i lokalkommunene (det er noe overlapp mellom disse to gruppene da noen både bor og har hytte i kommunene). Litt over halvparten var tilreisende – dette inkluderer både nordmenn og utlendinger.

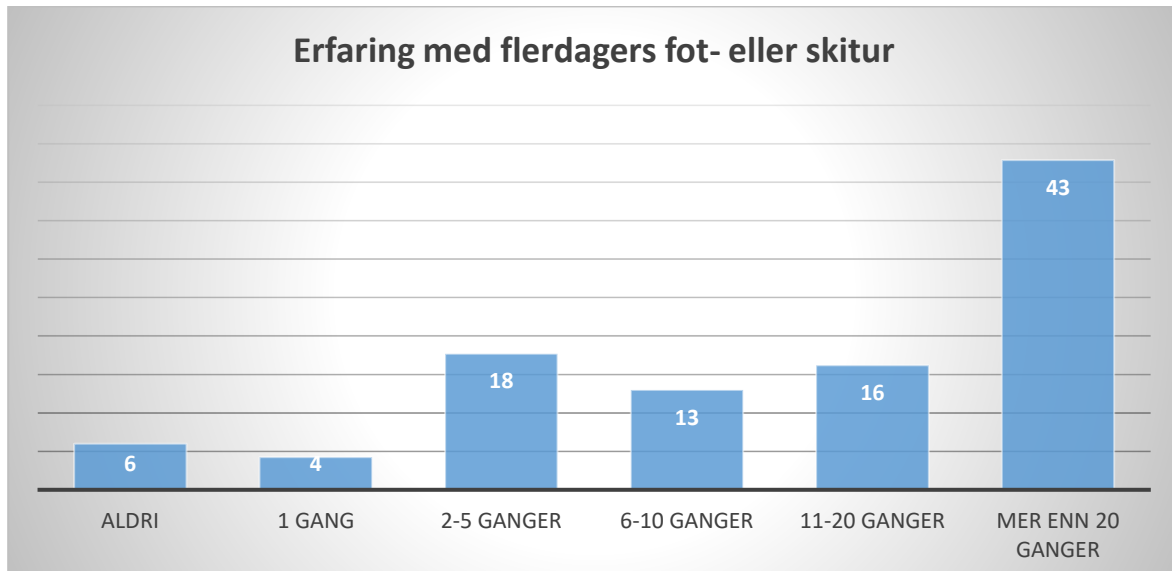
Fordeling på type bosted vises til høyre i Figur 10. En ganske stor andel av de besøkende bor i byer (mellomstor eller storby), mens bare 14 % totalt bor på et mindre sted eller i spredtbygde strøk. En fjerdedel bor i et tettsted/mindre by.

Figur 10 Hvilken tilknytning til de besøkende har til SR&S til venstre (oppgitt i prosent, N=432) og de besøkendes bosted til høyre (N=401).

6.2 Friluftslivserfaringer og friluftslivsinteresse

Figur 11 viser hvilken erfaring brukerne har med langtur-friluftsliv. Det er ganske mange som har vært på flerdagersturer til fots eller på ski mange ganger. Til sammen har 72 % vært på slike turer 6 eller flere ganger, mens kun 10 % oppga at de hadde vært på slike turer ingen eller 1 gang.

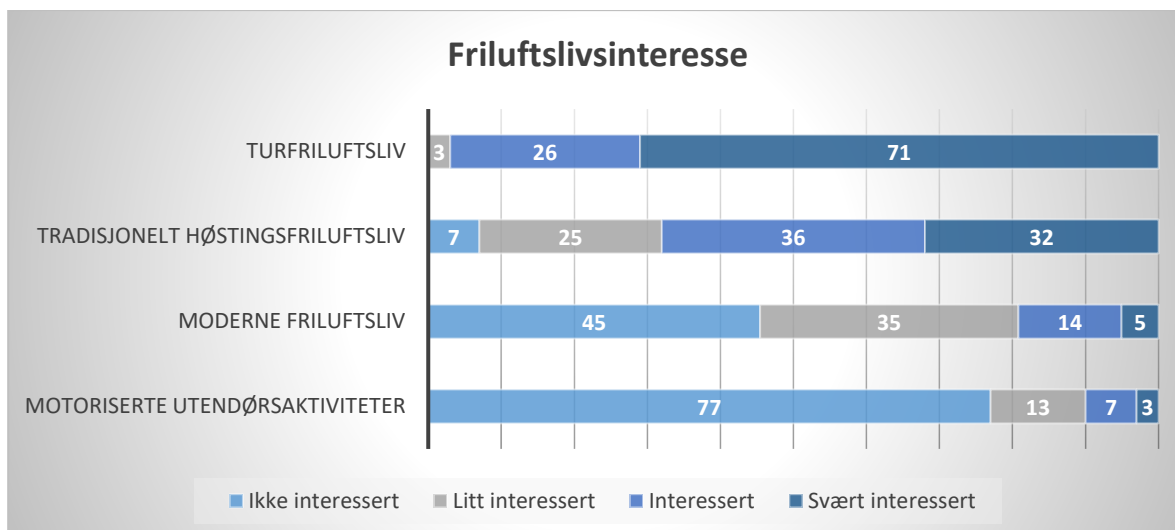

Figur 11 Hvor mange ganger brukerne har vært på flerdagers fot/skitur oppgitt i prosent (N=401).

Interessen for ulike typer friluftsliv ble kartlagt i etterundersøkelsen, hvor de ulike aktivitetene ble definert slik:

- **Tradisjonelt høstingsfriluftsliv** (mautauk er viktig motiv, som jakt, fiske, bær/sopplukking)
- **Turfriluftsliv** (turer til fots og/eller på ski)
- **Moderne friluftsliv** (aktiviteter som krever spesielle ferdigheter og utstyr, eksempelvis terrengsykling, klatring, kiting, elvepadling, hanggliding)
- **Motoriserte utendørsaktiviteter** (eks. båtsport, snøscooterkjøring)

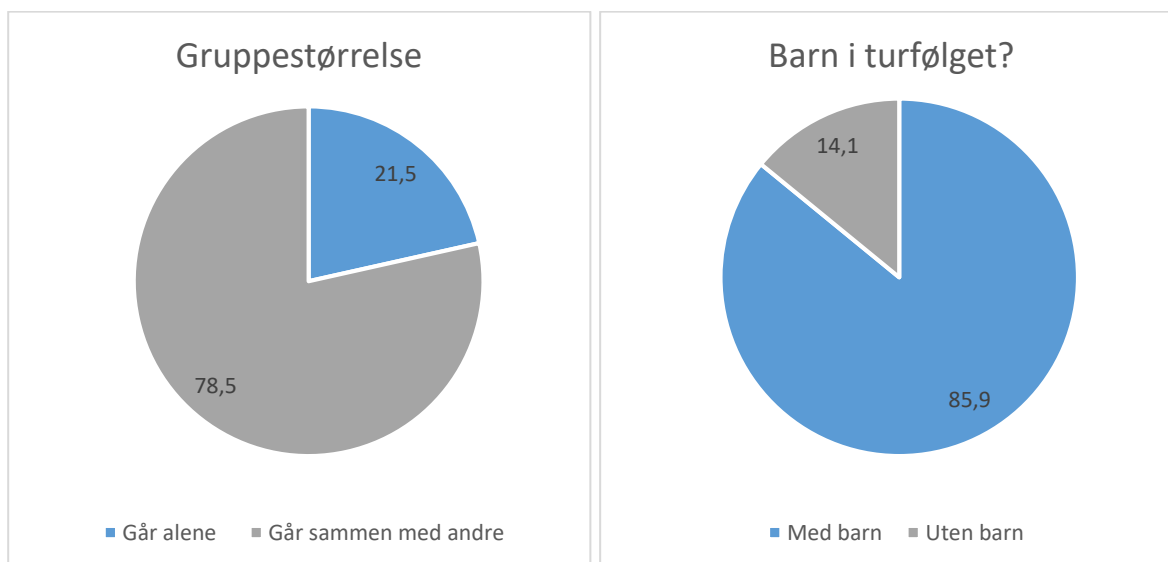
Ikke uventet er interessen for turfriluftsliv stor blant brukerne (se Figur 12). Så mange som 97 % oppga at de var interessert eller svært interessert og det var ingen som var helt uinteressert i denne friluftslivsformen. Interessen for høstingsfriluftsliv er også relativt stor, selv om den er et stykke unna turfriluftsliv; 68 % oppgir at de er interessert eller svært interessert. Motoriserte utendørsaktiviteter virker å være den minst interessante friluftslivsformen. Her oppga 77 % at de ikke var interessert i det hele tatt. Moderne friluftsliv er også mindre interessant, men 19 % oppga at de var interessert eller svært interessert i slike aktiviteter. Fremstillingen i Figur 12 viser at brukerne i Skarvan og Roltdalen og Sylan i stor grad har interesse for de mer tradisjonelle friluftslivsaktivitetene tur og høsting. Det som fremkommer i figuren under er ganske likt det en har funnet i flere andre nasjonalparker og verneområder, selv om det er enkelte variasjoner. Vorkinn (2016) presenter tilsvarende funn fra Femundsmarka, Langsua, Reinheimen, Jotunheimen og Rondane, og andelene som er interessert/svært interessert i turfriluftsliv er tilsvarende det vi ser for Trollheimen/Innerdalen. Det samme gjelder også for Sølen, som også er et landskapsvern-område – her var andelen 97 % (Wold & Selvaag 2017 a).

Figur 12 Interesse blant brukerne for ulike former for friluftsliv, vist i prosent (N=401).

6.3 Turfølget

De færreste var på tur alene da de fylte inn selvregistreringskort, 78,5 % gikk i følge med andre (Figur 13). I gjennomsnitt besto de besøkenes turfølge av 2,9 personer (inkludert den som har fylt ut selvregistreringskort). Nøyaktig 2 % av de besøkenes gikk i turfølger som besto av mer enn 10 personer og største gruppe besto av 99 personer. Kun 14,1% har med barn under 15 år i turfølget, noe som er lavt sammenlignet med det vi finner i mange andre nasjonalparker der andelene varierer mellom ca. 16 og 25 % (Vorkinn 2016). En liten andel på 5,1 % (N=2473) av de besøkenes var på en organisert tur da de fylte inn selvregistreringskort, men sammenlignet med andre områder er denne likevel ganske høy. Tur i regi av skole/studier, turistforening eller Friluftsrådet³ utgjør de vanligste organiserte turene. De fleste ankom området med bil (86,3 %)⁴, mens 6,7 % oppga at de hadde benyttet offentlig transport. Mindre andeler hadde benyttet seg av bobil (2,8 %) og andre «framkomstmidler» (7,4 %, inkluderer sykkel, til fots, moped, fly og minibuss).

Figur 13 Gruppestørrelse til venstre (N=2488) og andeler som går med barn i følge til høyre (N=2457).

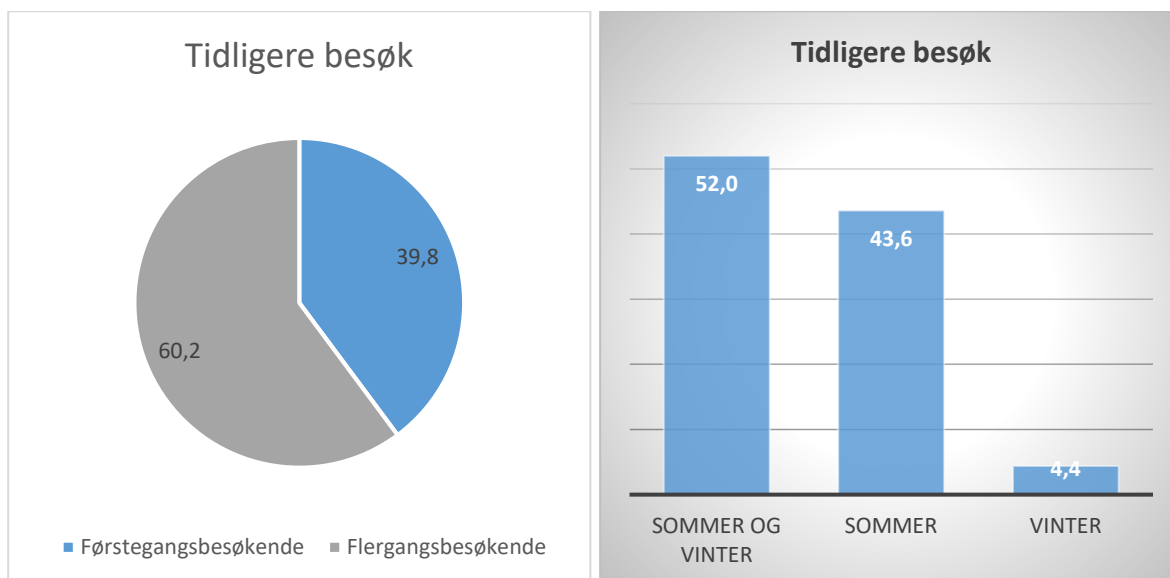
³ <http://www.friluftsradet.se/>

⁴ Det var mulig å krysse av flere alternativ slik at prosentene samlet blir over 100.

6.4 Tidligere besøk og kjennskap til Skarvan og Roltdalen og Sylan

Nesten 2/5 (39,8 %, n=2147) av de besøkende var i SR&S for første gang (se Figur 14). Sammenlignet med mange av de andre nasjonalparkene der vi har sammenlignbare tall er dette en ganske middels andel. Både Langsua, Dovrefjell, Jotunheimen, Femundmarka, Reinheimen, Gutulia og Breheimen har høyere andeler førstegangsbesøkende, som varierer fra 37 til 61 %. Varangerhalvøya, Hallingskarvet Fulufjellet, Forollhogna og Sølen landskapsvernområde har imidlertid lavere andeler (variasjon fra 31 til 16 %). Ikke overraskende var det en stor andel (68,2%) av de utenlandske besøkende som besøkte SR&S for første gang, mens den tilsvarende andelen for nordmennene (alle – inkludert lokalt bosatte) var en del lavere (33,0 %). Blant de lokalt bosatte var andelen enda lavere (17,1 %).

Av de som hadde besøkt SR&S tidligere var det spesielt mange som hadde vært der sommerstid (totalt 95,6 %), mens en langt mindre andel (48 %) hadde vært i området vinterstid. I gjennomsnitt har de som har besøkt området tidligere vært her 13,8 somre⁵ og 17,9 vintre⁶.

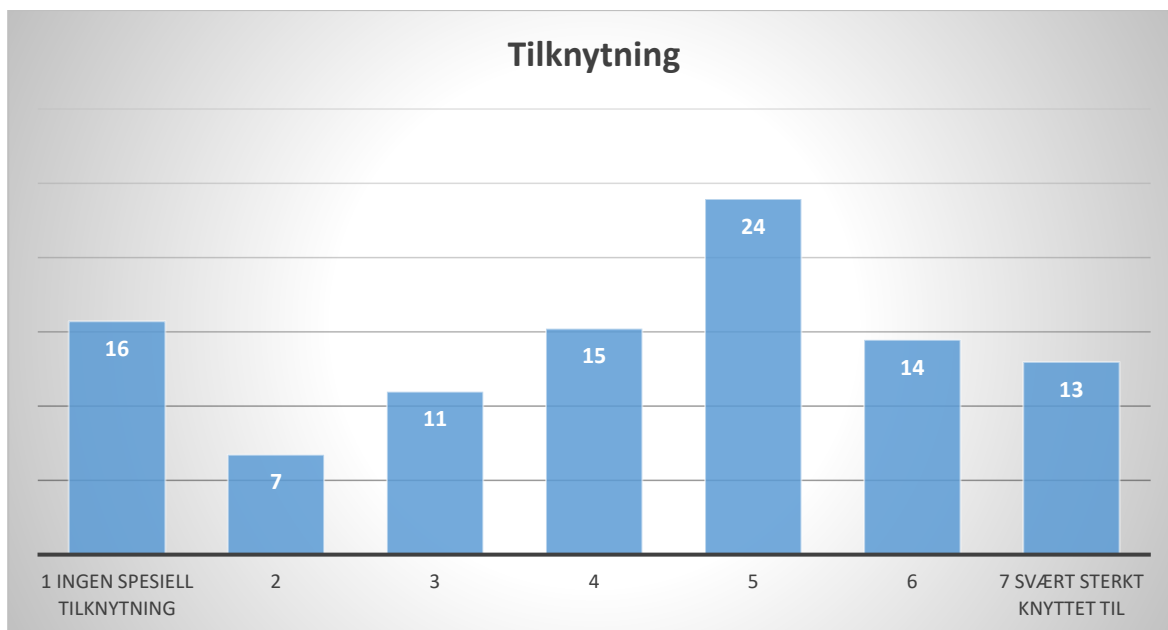

Figur 14 Prosentandeler førstegangs- og flergangsbesøkende i SR&S til venstre (N=2147) og prosentandeler som har besøkt SR&S til ulike sesonger til høyre (N=1292).

Diagrammet i Figur 15 viser hvor sterkt knyttet brukerne i SR&S føler seg til området. Det er mange som har en relativt sterk tilhørighet, men med så mange tilreisende førstegangsbesøkende så er det som ventet også ganske mange som ikke kjenner seg spesielt knyttet til SR&S. Gjennomsnittskåren for følt tilhørighet var 4.20, som er samme gjennomsnitt som for Breheimen nasjonalpark som også hadde en høyere andel førstegangsbesøkende (46 %) (Vistad m.fl. 2017). Funn fra Sølen landskapsvernområde og Fulufjellet nasjonalpark (Wold og Selvaag 2017a, b) viser en sterkere tilknytning til hver sine områder; Sølen har gjennomsnitt 5,2 og Fulufjellet 4,8. Men disse områdene har også få førstegangsbrukere (Sølen 16 % og Fulufjellet 22 %).

⁵ N=1181, min/max= 1/99, SE=0.623

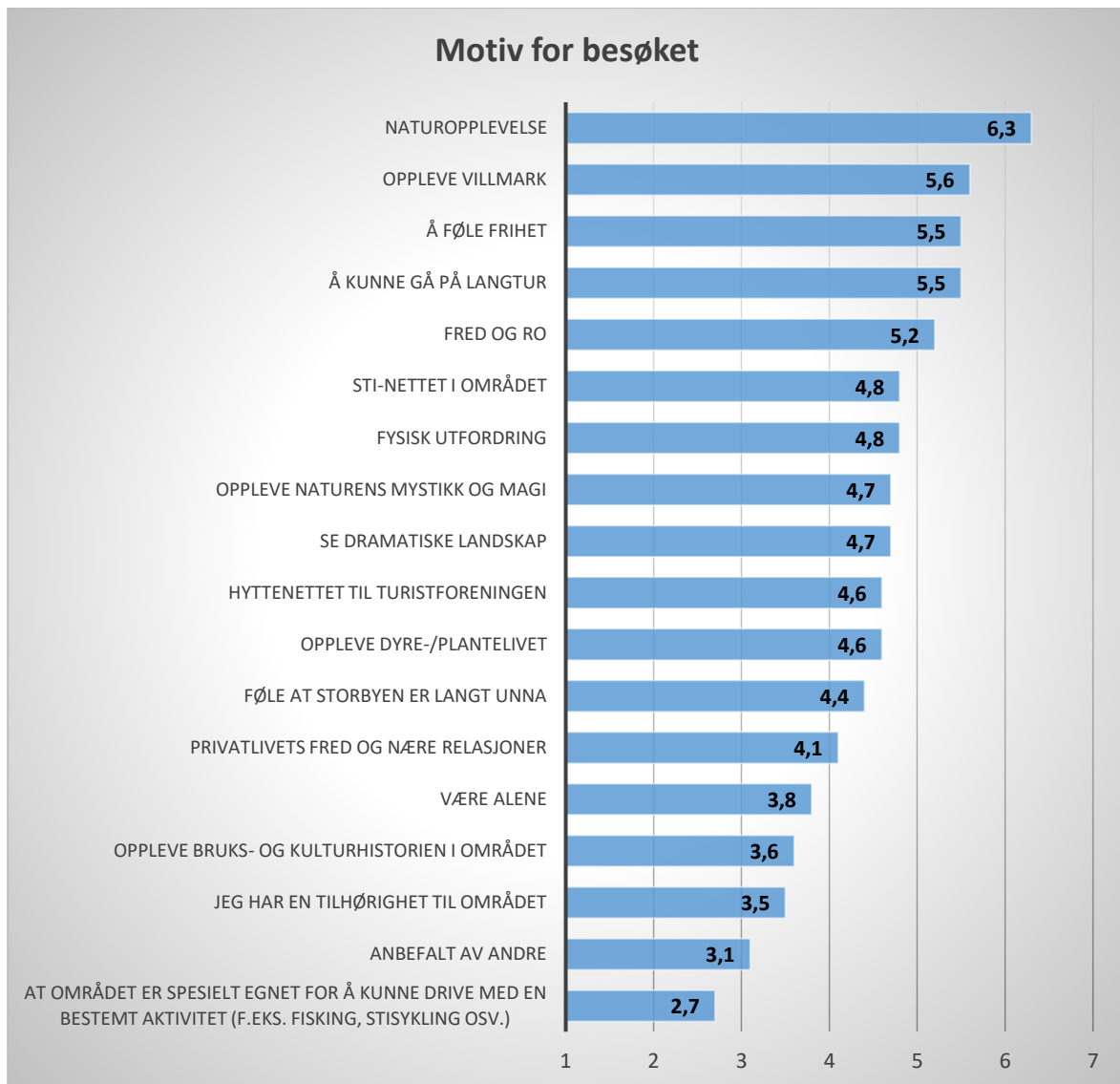
⁶ N=697, min/max= 1/99, SE=0.924

Figur 15 Prosentfordeling som viser hvor knyttet brukerne føler seg til SR&S (N=401).

6.4.1 Brukernes motiv for å besøke Skarvan og Roltdalen og Sylan

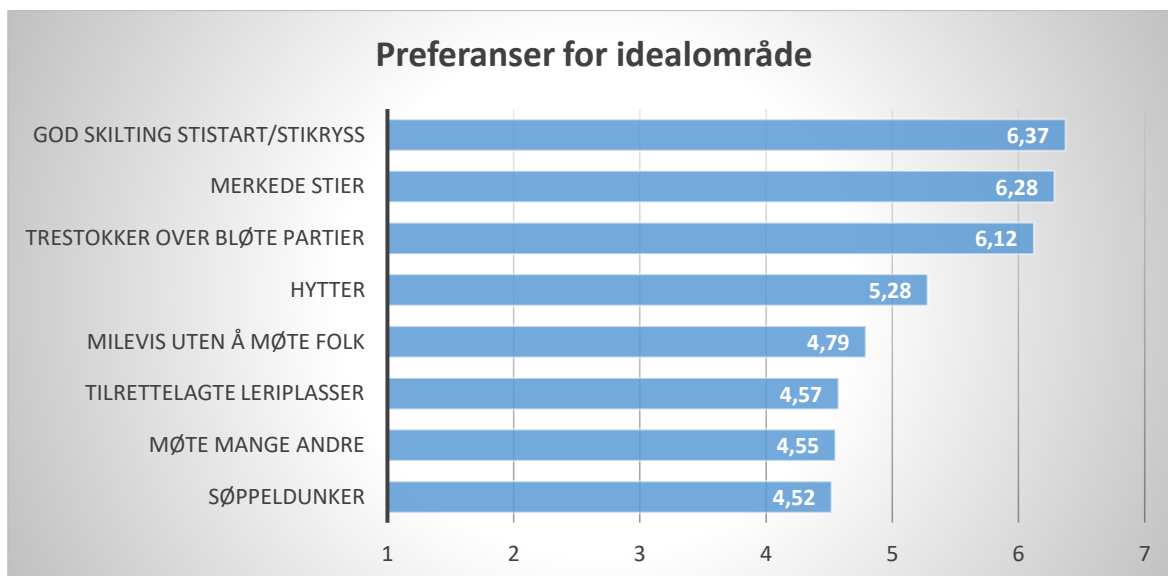
'Besøksmotiv' er et stort tema og i denne undersøkelsen har vi plukket ut 18 spørsmål (mulige grunner for besøk) som er såpass generelt formet at de kan repeteres i så og si alle nasjonalparker/større naturområder. Disse spørsmålene bør ses i sammenheng med andre tema i undersøkelsen, f.eks. hvilke aktiviteter som bedrives i SR&S. Brukerne ble bedt om å oppgi hvor viktige ulike motiv var for at de valgte å besøke SR&S-området siste år. Generelt ble de fleste motivene rangert som viktige, det vil si at de fikk en gjennomsnittskår over 4. Bare fem temaer har en gjennomsnittsverdi på under 4. Det er de store og rundt formulerte **naturtemaene** som kommer på topp (naturopplevelse, villmark, dramatiske landskap). Slik sett står svarene i stil med det turister generelt svarer om kjerne kvaliteten ved Norge som ferieland (naturopplevelse). Det klart viktigste motivet for brukerne var *naturopplevelse*. *Oppleve villmark*, som jo klart henger sammen med naturopplevelse, fikk også høy gjennomsnittskår. Så langt har vi brukt og rapportert denne 18-punkts listen i fire nasjonalparker/store verneområder (Fulufjellet, Sølen, Breheimen og SR&S), og 'naturopplevelse' kommer på topp i alle, 'villmark' kom henholdsvis på plass to eller tre. Kontemplative motiv, som det *å føle frihet og fred og ro* var også blant de viktigste motivene. Dette er det samme mønsteret som ses i Sølen, Fulufjellet og Breheimen (inne i topp fire). Mer spesifikke sider ved naturopplevelsen (mystikk og magi, dyre- og planteliv) og det kroppslige (fysisk utfordring) kommer noe lenger ned på listen for SR&S. Når det gjelder grunner som er forankret i **friluftsliv, aktiviteter og eventuell tilrettelegging** så er det 'å kunne gå langt' som kommer høyest opp. Det er også tydelig at sti-nettet er viktigere for flere, enn hyttenettet til turistforeningen. Likevel viser altså sammenstillingen i Figur 16 tydelig at ønsket om å kunne gå langt er viktigere enn ønsket om selve stinettet; vi finner akkurat samme svarmønsteret i Sølen, Fulufjellet og Breheimen. Området ble i liten grad besøkt fordi brukerne fikk det *anbefalt av andre* eller fordi *området var spesielt egnet for en bestemt aktivitet*. *Det å være alene, oppleve bruks- og kulturhistorien i området* eller *tilhørighet til området* var også noe mindre viktig og fikk gjennomsnittskår under middelveiden på 4. Motivet 'tilhørighet til området' kommer høyere opp på listen enn Sølen og Fulufjellet, som igjen kan henge sammen med at det er flere førstegangsbesøkende til SR&S.

Figur 16 Gjennomsnittskår for hvor viktige ulike motiv var for at en valgte å besøke SR&S siste år, på en skala fra 1 ikke viktig i det hele tatt til 7 svært viktig (N=425-427).

6.4.2 Idealområde og purisme

Respondentene ble bedt om å oppgi hvordan de stilte seg til 8 ulike dimensjoner for deres tenkte «idealområde» for en lengre tur i skogs- eller fjellterreng om sommeren, altså er svarene på dette spørsmålet ikke knyttet til SR&S som sådan (se for øvrig ytterligere utdyping av dette spørsmålet i kapittel 2.1). Dette temaet er lagt inn i spørreskjemaet fordi vi vet at naturbrukere er ulike, har ulike forventninger til turområdet, og stiller ulike krav til tilrettelegging mm. Noen setter stor pris på å møte folk i løpet av turen, mens andre søker til naturen og turområder for å komme bort fra folk. Figur 17 viser gjennomsnittskår for de 8 dimensjonene. Generelt er respondentene over gjennomsnittlig positive til alle dimensjonene og selv om det som gjelder sti ikke blir direkte framhevet som spesielt viktig i forrige delkapittel (Brukernes motiv), så blir det avgjort det her. Vi ser at de aller fleste ønsker merkede og godt skiltede stier, og gjerne også stokklegging over våt myr. Mindre viktig er det med turisthytter og tiltak som opparbeidede leirplasser og søppeldunker. Samtidig som mange er positive til ulike fysiske forvaltningstiltak er de lite begeistret for å møte mye folk.

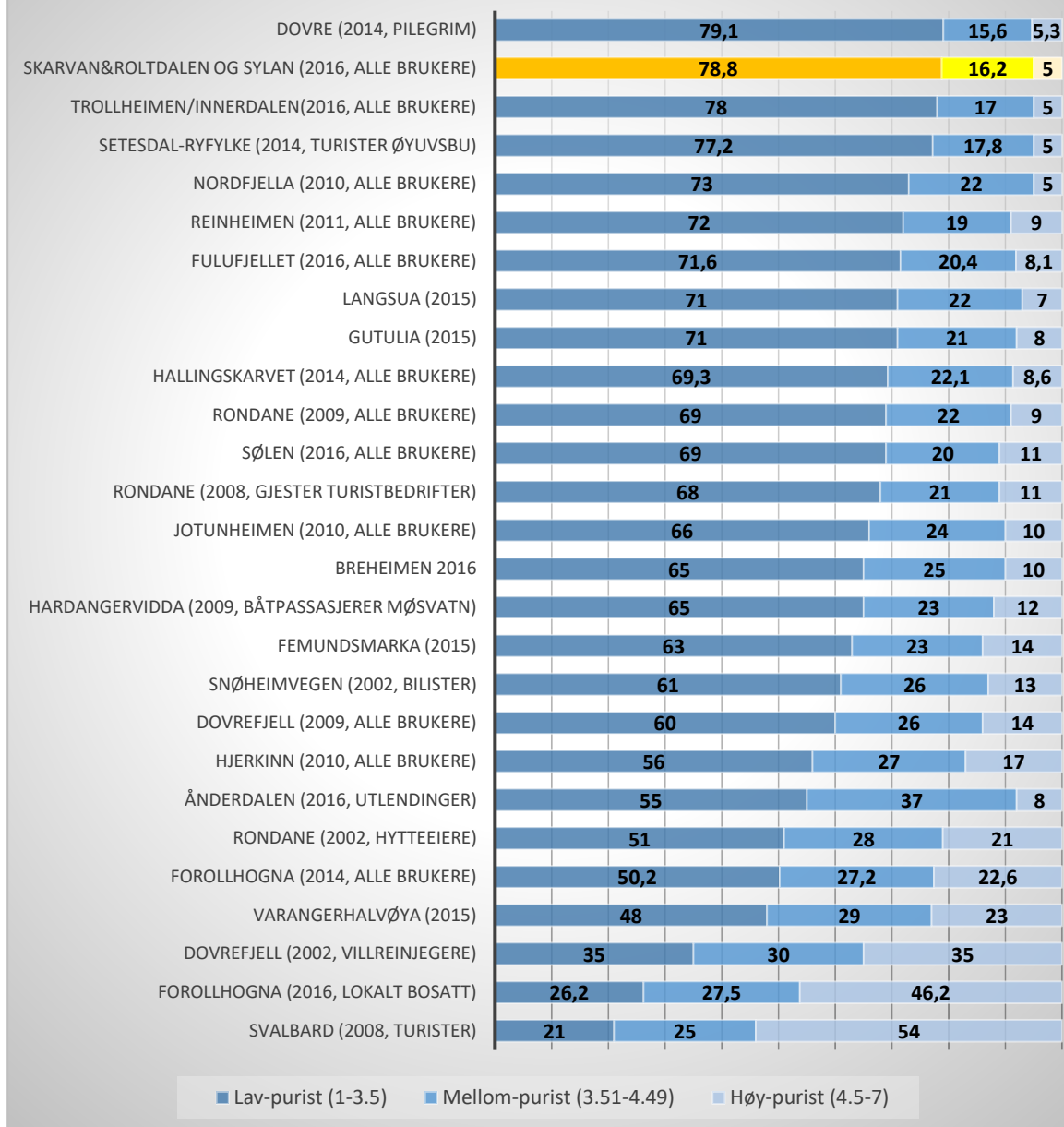
Figur 17 Respondentenes gjennomsnittsskår på ulike preferanser for det ideelle langturområde, på en skala fra 1 svært negativt, via 4 nøytralt, til 7 svært positivt (N=1927-1941).

Fra disse 8 forholdene⁷ kan en kategorisere den totale gjennomsnittsskåren for alle dimensjonene inn i det vi kaller purisme som beskriver brukernes preferanser for tilretteleggingstiltak og for hvorvidt en foretrekker å møte andre mennesker når en er på tur. Lavpurister foretrekker tilrettelegging og det å møte mange mennesker på tur, mens høypurister foretrekker lite tilrettelegging og vil i større grad være alene på tur. Ved inndeling av respondentene i purismeklasser var andel lavpurister på 79 %, mellompurister 16 % og høypurister 5 % (Figur 18). Utlendinger (M:3.1, SE=0.0446) hadde høyere gjennomsnittsskår enn nordmenn (M:2.8, SE=0.0234)⁸, og større andeler av både høypurister og mellompurister. Dette indikerer at de norske setter noe mer pris på fysisk tilrettelegging i turområdet og er mer tolerante for å møte folk.

⁷ Her er 7 av utsagnene «snudd» for å få alle på samme skala: purismeskalaen, se ytterligere beskrivelse i kapittel 2.1.

⁸ (t(1785)=-5.785, p<0.001).

Purismeklassifisering sammenlignet med andre områder/brukere

Figur 18 Inndeling i de ulike purismekategoriene for ulike områder/brukergrupper, oppgitt i prosent (Kilder: Vorkinn 2016, Vistad m.fl. 2017, Wold & Selvaag 2017a, b, Gundersen m.fl. 2017, Vistad m.fl. 2014, Andersen m.fl. 2010, Andersen & Gundersen 2016, Gundersen m. fl 2013A, Wold m.fl. 2012, Selvaag m.fl. 2017, Wold m.fl. 2017 + egne analyser (foreløpig upubliserte) analyser av Setesdal/Ryfylke og pilegrimsvandrere gjennom Gudbrandsdalen/over Dovre).

7 Bruken av området

7.1 Romlig bruk

7.1.1 Bruk av ulike innfallsporter gjennom året

I etterundersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi hvor mange ganger de hadde brukt ulike innfallsporter siste året, dette vises i Tabell 5. Færre enn 10 % oppga at de hadde brukt lokalitetene Finnkoisjøen, Flora, Heståsen, Hoemskjølen og Østby. For Østby var prosentandelen så lav som 4 %, noe som kan komme av at denne innfallsporten kun er en vinter-innfallsport. Samtidig var det denne lokaliteten som hadde høyest gjennomsnittlig brukshyppighet, slik at den totale bruken blir høyere. Brukshyppighet for lokalitetene varierte mellom i gjennomsnitt å bli brukt 1,7 til 6,3 ganger siste år. Nedalshytta i Sylan landskapsvernområde skilte seg ut ved å være klart mest brukt og hele 45 % av respondentene hadde brukt denne innfallsporten sist år. Dette er i tråd med antallet innsamlede selvregistreringskort hvor Nedalshytta (nord og sør) hadde helt klart flest innsamlede kort av kasselokalitetene. Bruken må ut ifra disse dataene likevel sies å være relativt lav også for denne lokaliteten.

Noen av innfallsportene det er spurt om og som vises i tabellen under var det ikke utplassert selvregistreringskasse ved sommeren 2016. Det er verdt å merke seg at blant de som hadde besøkt SR&S mer enn en gang siste år, så hadde 21 % benyttet Sankåvika og 19 % hadde benyttet Sildra. Diverse stier inn/ut fra Sverige og Mannseterbakken var det også en del som hadde benyttet (14 % for begge), og for sistnevnte var også gjennomsnittlig antall ganger den var brukt også rimelig høy. Ingen av disse innfallsportene ble ikke kartlagt i selvregistreringsundersøkelsen og vi ser altså av tabellen under at tallene kan indikere at det er noe bruk/trafikk i området som ikke har blitt kartlagt i selvregistreringsundersøkelsen.

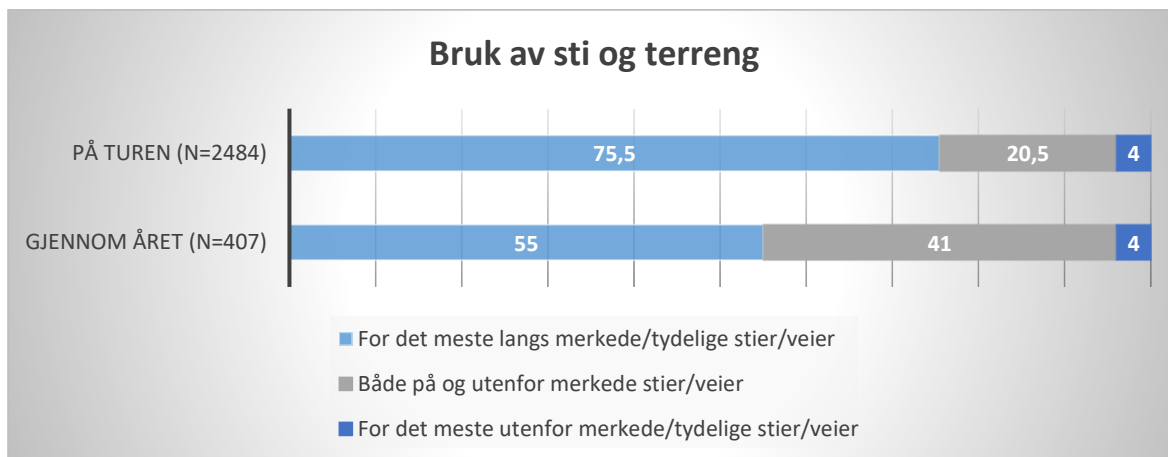
Tabell 5 Bruken av ulike innfallsporter siste år. Kolonnen gj.snitt referer til gjennomsnittlig antall ganger innfallsporten er brukt siste år. Prosentandel beregnet med utgangspunkt i de respondentene som hadde besøkt SR&S mer enn 1 gang i løpet av siste år.

	N	Prosentandel	Min	Max	Gj.snitt	Std.feil
Nedalshytta	90	45	1	15	3,17	0,322
Vekta	57	28	1	27	3,79	0,624
Stugudalen (vinter)	43	21	1	20	4,35	0,714
Sankåvika	42	21	1	5	2,02	0,191
Sildra	39	19	1	15	3	0,454
Skarpdalen	33	16	1	10	1,7	0,309
Til / fra Sverige (ulike stier)	29	14	1	20	3,34	0,801
Bjørneggen	29	14	1	42	5,62	1,87
Mannseterbakken	29	14	1	40	5,28	1,623
Sunndal	28	14	1	5	2,11	0,243
Græslia	23	11	1	38	3,3	1,596
Finnkoisjøen	18	9	1	5	2,06	0,262
Flora	17	8	1	15	2,24	0,82
Heståsen	14	7	1	6	2,14	0,404
Hoemskjølen	14	7	1	9	3,14	0,725
Østby (vinter)	8	4	1	30	6,25	3,421

7.1.2 Bruk av sti og terreng

På turen da respondentene fylte inn selvregistreringskortet var det veldig mange som oppga at de for det meste skulle gå langs tydelige merkede stier/veier (se Figur 19). Da vi i etterundersøkelsen stilte det samme spørsmålet – men for året som helhet – var det flere som oppga at de også gikk utenfor stier/veier (se samme figur). Disse ulikhetene er logiske av flere grunner. For

det første; selvregistreringskortet var plassert ved innfallspor/ster slik at respondentene i utgangspunktet har valgt å bruke stien på den turen (i hvert fall i starten av turen). For det andre; prosentandelene som oppga at de gjennom året utførte aktiviteter som i større grad er knyttet til terrenget, eksempelvis høstingsaktiviteter som jakt, fiske og bær og sopplukking, var relativt mye høyere enn for den aktuelle turen da selvregistreringskortet ble fylt ut. Dette indikerer at terreng- og områdebruken gjennom året er mer variert enn det selvregistreringskortet alene indikerer. Selv om er det som ventet veldig få som bare går i terrenget, utenfor tydelige stier (4 %).

Figur 19 Prosentfordeling som viser bruken av sti og terreng, på den aktuelle turen da de fylte ut selvregistreringskort og gjennom året.

Det er liten tvil om at stien er det viktigste «anlegget» for friluftslivet, både i verneområder og i nærmiljø. Det aller meste av naturbruken er knyttet til sti eller vei (med unntak av bærplukking, jakt og visse andre «areal-aktiviteter»). Hvorfor er det slik at friluftsfolket/naturturister i stor grad holder seg til stiene? Vi ønsket å forstå mer av hva som ligger bak besøkendes valg om å gå på sti eller i terrenget. I etterundersøkelsen ba vi respondentene angi hvor enige/uenige de var i ulike påstander om bruk av sti og terreng (se Figur 20). Det er to av våre påstander som folk er særlig enige i, altså at det samsvarer med deres måte å tenke på: *Det er lettere/mer komfortabelt å gå på sti enn utenfor* og *Det kjennes tryggere å gå på stien enn i terrenget*. Påstandene *jeg foretrekker å gå langs sti for å slippe å planlegge* og *det er spesielt trivelig å gå langs en sti* er brukerne i gjennomsnitt middels enige i og de fire andre påstandene er brukerne (i gjennomsnitt) mer eller mindre uenige i.

Dersom en deler respondentene i to; på den ene siden de som for det meste går langs merkede stier/veier og på den andre siden de som både til dels og de som for det meste går utenfor stier/veier, var det også signifikante forskjeller for noen av variablene. Stigåere skåret høyere på at det er mer komfortabelt å gå på sti enn utenfor⁹ og at det føles tryggere å gå på sti¹⁰. Stigåerne foretrekker også i noe større grad å gå på sti fordi de da slipper å planlegge¹¹ og de synes det å gå på stien også er mer trivelig¹². De som går utenfor stien er litt mer enig i at de tar korteste vei uavhengig av om det er på eller utenfor sti¹³, men snittet var likevel bare 3,43 (SE=0,125) mot 2,37 (SE=0,083).

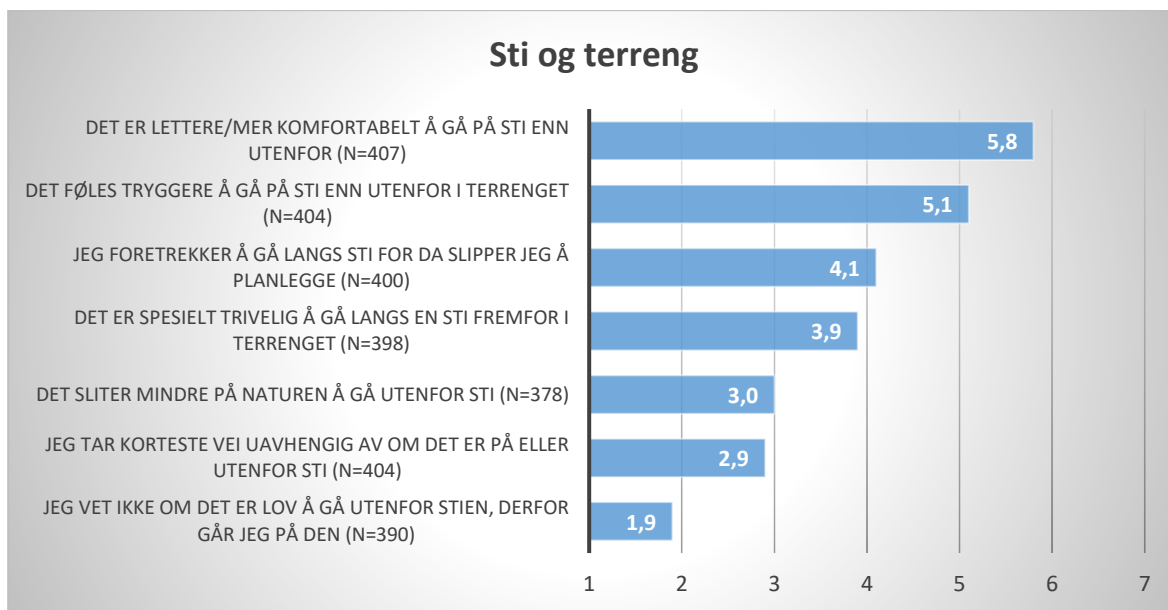
⁹ Gjennomsnittet var 5,98 med SE=0,081 mot 5,65 med SE=0,105, (t(359,5)=2,462, p=0.014)

¹⁰ (M=5,54, SE=0,103 mot 4,46, SE=0,135) (t(402)=6,452, p<0.001)

¹¹ (M=4,55, SE=0,116 mot 3,50, SE=0,132), (t(398)=6,026, p<0.001)

¹² (M=4,25, SE=0,116, mot 3,50, SE=0,132), (t(396)=4,282, p<0.001).

¹³ (t(324,944)=-7,116, p<0.001)

Figur 20 Gjennomsnittskår på en skala fra 1 helt uenig til 7 helt enig for ulike påstander om bruk av sti versus terreng.

7.2 Sesongbruk

I underkant av halvparten (47 %) oppga at de hadde besøkt SR&S flere ganger i løpet av siste år (n=432). Brukerne ble også bedt om å oppgi bruken siste år fordelt på fire ulike sesonger (Tabell 6). Som forventet så ser vi at det er sommeren som er hovedsesongen og nesten alle hadde besøkt området på sommeren (juni-september). Omtrent en fjerdedel hadde vært i SR&S i vintersesongen og tilsvarende gjaldt for senhøsten. Vårsesongen var den tiden da færrest hadde vært i området, 17 % oppga at de hadde vært i SR&S i perioden fra påske til mai. Av de som brukte området til ulike årstider var gjennomsnittlig antall bruksdager i vintersesongen 5.2, våren 3.8, sommeren 4.7 og senhøsten 3.5 dager.

Tabell 6 Bruk av SR&S gjennom året (n=202).

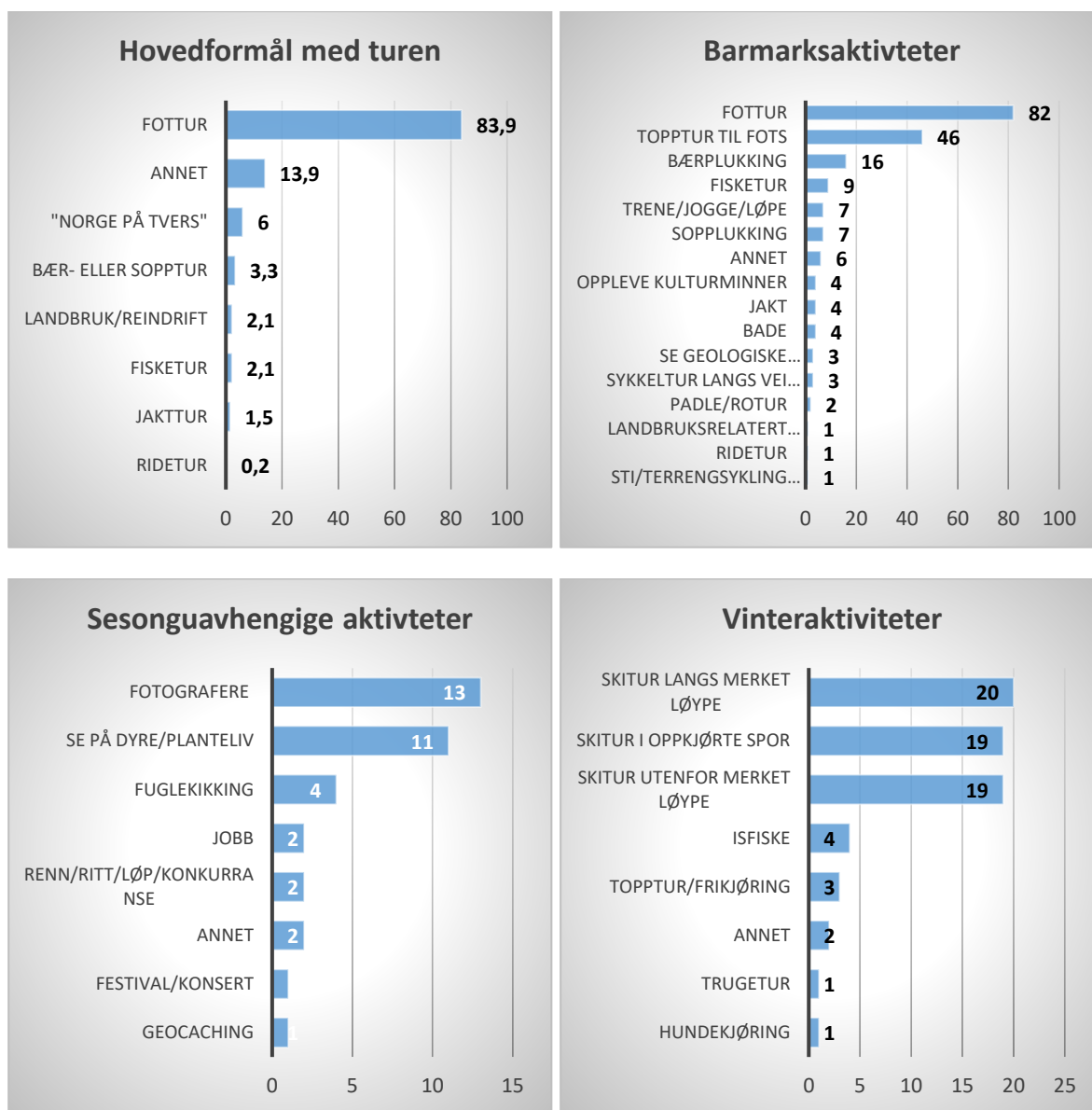
	N	%	Min	Max	Gj.snitt	Std.feil
Antall dager i vintersesongen: jul-påske?	106	25	1	25	5,21	0.498
Antall dager i vårsesongen: etter påske (t.o.m. mai)?	73	17	1	20	3,79	0.385
Antall dager i sommer/høsts sesongen: juni-september?	415	96	1	80	4,73	0.282
Antall dager senhøstes: oktober-jul?	97	22	1	20	3,45	0.352

7.3 Type bruk

7.3.1 Formålet med turen og bruken gjennom året

Respondentene ble bedt om å oppgi hovedformålet med turen de var på (Figur 21). Det var mulig å krysse av flere alternativ. I registreringskassen var det, som forventet, en klart dominerende aktivitet, 84 % oppga at de var på fottur. I tillegg til avkryssingsaktivitetene, som går fram av Figur 21, så var det hele 14 % som har benyttet seg av å skrive inn «Annet, hva?». Veldig mange av disse Annet, er av mindre forvaltningsrelevans, og mer av det private slaget slik som: Besøke venner, nyte livet, vaffel/kaffetur, arbeid, avslapping, dagnad, osv. Andre er avgjort «fullverdige aktiviteter» som passer inn i listen: trening, topptur, sykling, hyttetur og geocaching. I etterundersøkelsen har vi spurt om hele sesongen 2016, fordelt på barmarkssesong, vintersesong, og ev. helårsaktiviteter. Den mest dominerende sommeraktiviteten er som ventet igjen fottur, som hele 82 % har ført opp, og med toppturer til fots som nest mest omfattende. Ulike former for skitur har

omlag 20 % ført opp (se vinteraktiviteter) og disse aktivitetene ligger noe foran bærplukking (16 %), og de andre aktivitetene som har noe særlig oppslutning er å fotografere, se dyre/og planteliv, andre høstingsaktiviteter (fiske/sopplukking), trene og «Norge på tvers» som er en rute som går gjennom SR&S og er markedsført av Den norske turistforening.

Figur 21 Deltakelse i ulike aktiviteter i SR&S på turen da de fylte ut selvregistreringskort (øverst til venstre, N=2514) og for siste år splittet opp i henholdsvis barmarksaktiviteter, vinteraktiviteter og sesonguavhengige aktiviteter (de øvrige tre fremstillingene, N=432) Oppgitt i prosent av respondentene.

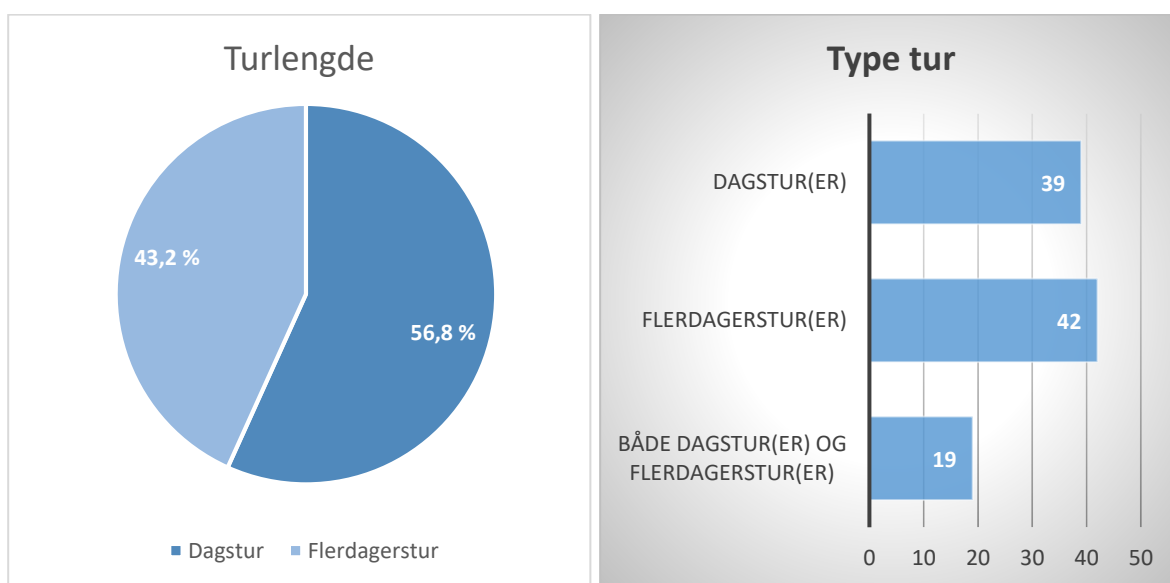
7.3.2 Tid og overnatting i Skarvan og Roltdalen og Sylan

Selvregistreringsundersøkelsen viser at i overkant av halvparten var på dagstur (Figur 22). Personene som gikk på dagstur gikk alt fra 1 til 24 timer med et gjennomsnitt på 5,5 timer¹⁴. Respondentene som var på flerdagerstur var på tur i 2 til 124 dager med et gjennomsnitt på fire og

¹⁴ (N=1360, SE=0.06).

en halv dag¹⁵. Et interessant spørsmål i denne sammenheng er om det er førstegangsbesøkende som dominerer i gruppen som er på dagstur. Men slik er det ikke 44 % av førstegangsbesøkende er på dagstur, mens 63 % av de med S/R&S-erfaring er på dagstur.

Vi ba også de besøkende om å oppgi hva slags turer de hadde vært på gjennom siste år. 39 % hadde bare vært på dagstur(er) (Figur 22). Til sammen hadde 61 % vært på en eller flere flerdagersturer i S/R&S i løpet av siste år. Dette er en litt høyere andel enn vi fikk da vi spurte brukerne da de var på tur (selvregistreringsundersøkelsen, se venstre diagram, Figur 22). Når det gjelder førstegangsbesøkende så krysser ikke disse av for både dags- og langtur (med unntak av 6 personer så har de bare tatt en tur – som var enten flerdags- eller dagstur). Og her ser vi at blant førstegangsbesøkende så er det nå enda færre som har vært på dagstur (33 %) enn som har vært på flerdagerstur (67 %). Altså har det vært særlig stort frafall av førstegangsbesøkende på dagstur, fra kasse- til etterundersøkelsen. Dette er som forventet, når det først er færre førstegangsbesøkende som har skrevet inn e-postadressen sin på selvregistreringskortet, eller svart på etterundersøkelsen.

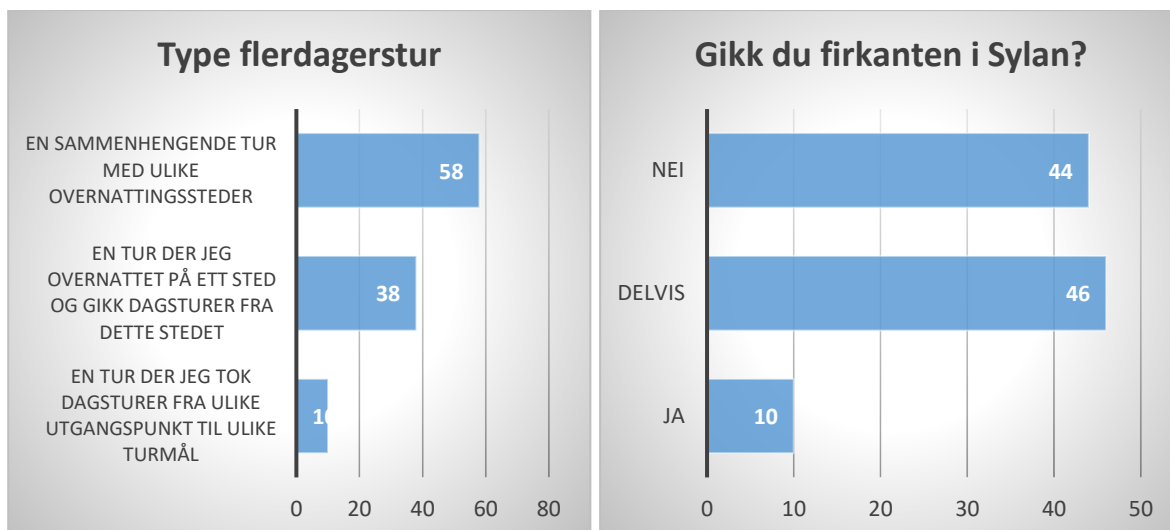
Figur 22 Turlengde på den aktuelle turen da de besøkende fylte inn selvregistreringskort til venstre (N=2421) og prosentfordeling som viser hvorvidt en har vært dagstur eller flerdagerstur i SR&S siste år (N=432) til høyre.

De som hadde vært på flerdagerstur i området siste år ble også spurt om hva slags type flerdagerstur(er) det var snakk om (det var mulig å krysse av flere alternativ), se Figur 23. 58 % hadde vært på en sammenhengende tur med ulike overnattingssteder og en noe lavere andel hadde overnattet på samme sted og gikk dagsturer derfra. Det er svært nærliggende å knytte dette sammen med at det er mange hytter i området, både privat- og turisthytter, og at den mest vanligste overnattingsformen er nettopp turisthytte (se under, Figur 24). Knappe 10 % hadde tatt dagsturer fra ulike utgangspunkt.

«Firkanten» er en flerdagerstur i Sylan, som er markedsført og tilrettelagt av blant annet av de lokale turistforeningene TT og NTT, og går på både svensk og norsk side med overnatting på turisthytter i begge landene¹⁶. De besøkende som oppga at de hadde vært i Sylan eller i begge områdene (SR&S) ble spurt om de gikk denne turen. Det var 10 % som hadde gått hele turen, mens i underkant av halvparten hadde gått deler av den.

¹⁵ (N=1047, SE=0.21).

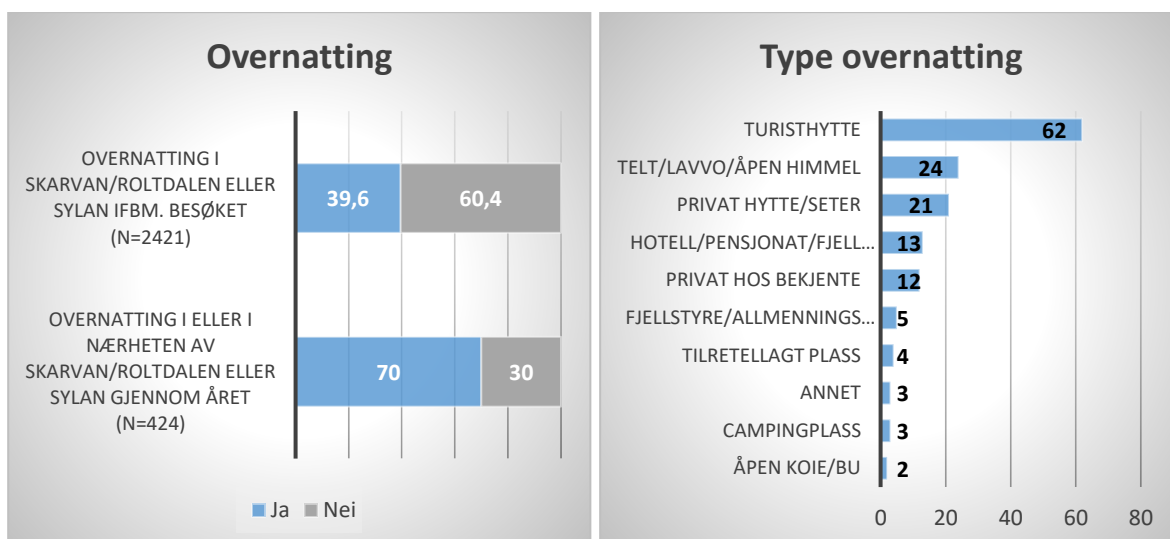
¹⁶ Se vedlegg 3 for kart som viser «firkanten».

Figur 23 Hva slags tur de som var i området flere dager var på (N=263) til venstre og hvor mange som hadde gått firkanten (N=134) til høyre – NB kun til de som har oppgitt at svarene deres er for Sylan eller begge områder.

7.3.3 Tid i området og overnatting

I selvregistreringsundersøkelsen svarte 40 % at de overnattet i området i forbindelse med besøket sitt til SR&S (Figur 24). Turisthytte var den klart vanligste overnattingsformen som ble oppgitt. Ser en derimot på overnatting for hele siste år og også inkluderer områdene i nærheten av SR&S (men i forbindelse med besøk til SR&S) er bildet ganske annerledes. Så mange som 70 % hadde overnattet i områdene innenfor og rundt nasjonalparken eller landskapsvernområdet i løpet av det siste året. Det var også flest her som hadde overnattet på turisthytte, deretter fulgte telt/lavvo/åpen himmel og privat hytte/seter. Høyest gjennomsnitt av antall overnattingsdøgn var *privat hytte/seter*, som hadde 25 døgn. Det er en del variasjon, men det er turisthytter som er brukt av flest, og det er en blanding av både kommersielle overnattingstyper og gratisvarianter (telt, privat hytte, venner).

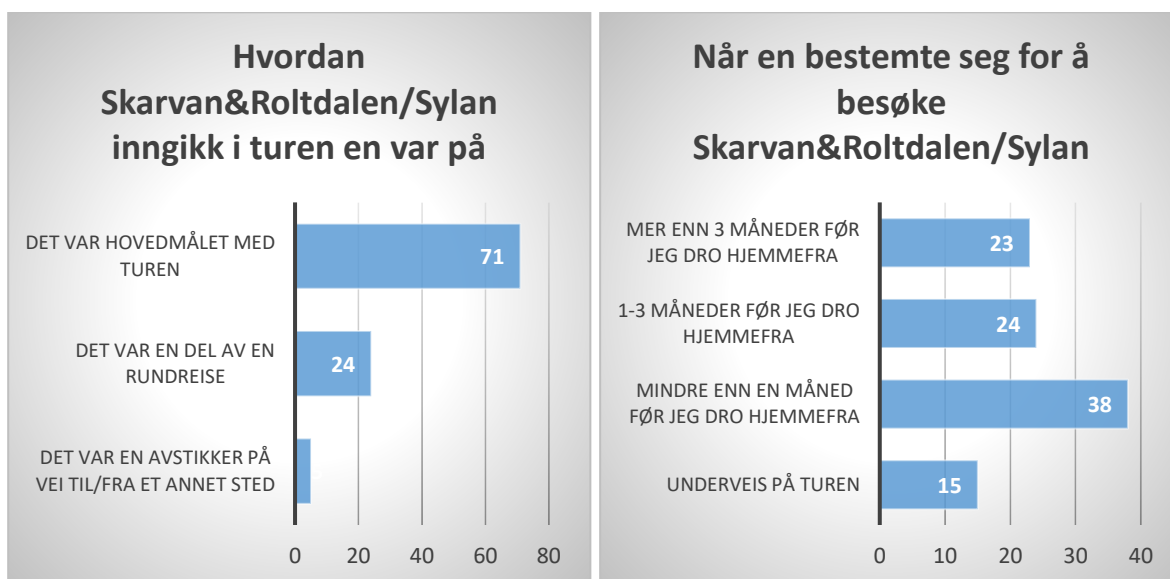
Figur 24 Prosentandeler som har overnattet i forbindelse med besøket i SR&S (på turen da de fylte ut selvregistreringskort) og som har overnattet i eller i nærheten av verneområdene i løpet av siste år til venstre. Prosentfordeling som viser hvordan de har overnattet i løpet av siste år til høyre (N=295). Det var mulig å krysse av flere overnattingsformer slik at prosenttallene totalt overstiger 100.

7.4 Skarvan og Roltdalen og Sylan som besøksmål

I alt 68,6 % oppga at det var nøye planlagt at de skulle besøke akkurat SR&S, mens 31,4 % oppga at de like gjerne kunne ha besøkt et annet naturområde (N=414). Det er altså en relativt høy andel som like gjerne kunne ha besøkt et annet naturområde, samtidig har de andre verneområdene som er undersøkt med samme spørsmål i 2016 lignende resultater (Fulufjellet 40 %, Breheimen 31 % og Sølen som skiller seg noe ut med 15 %).

De som bare hadde besøkt SR&S en gang siste år fikk spørsmål om hvordan besøket i nasjonalparken/landskapsvernområdet inngikk i den turen de var på. Hele 71 % oppga at SR&S var hovedformålet med turen, mens 24 % oppga at SR&S var et besøksmål mens de var på rundreise. At så mange har området som hovedformål skiller seg fra andre nasjonalparker der vi har tilsvarende data (Vorkinn 2016), der besøkene i nasjonalparkene i større grad er del av en rundreise eller var en avstikker på vei til/fra et annet sted. Andelen som hadde disse nasjonalparkene som hovedformål med turen var mellom 43 og 59 %. SR&S er i svært liten grad en avstikker som gjøres på vei til et annet sted, og kun 5 % oppga dette som bakgrunn for sitt besøk. Når vi deler brukerne i to; førstegangsbesøkende og de som har vært her før, så var SR&S i større grad et besøksmål på en rundreise for førstegangsbesøkende (34%), mens det for de som hadde besøkt området før i større grad var hovedformålet med turen (82%).

De som oppga at de kun hadde besøkt SR&S en gang siste år ble også spurt om når de bestemte seg for å besøke området. De aller fleste bestemte seg før avreise hjemmefra, bare 15 % bestemte seg underveis på turen, dette stemmer fint overens med at SR&S var hovedmålet for mange. En knapp fjerdedel hadde bestemt seg lang tid i forveien, dvs. mer enn 3 måneder før avreise. Flest, 38 %, oppga at de hadde bestemt seg mindre enn 1 måned før avreise.

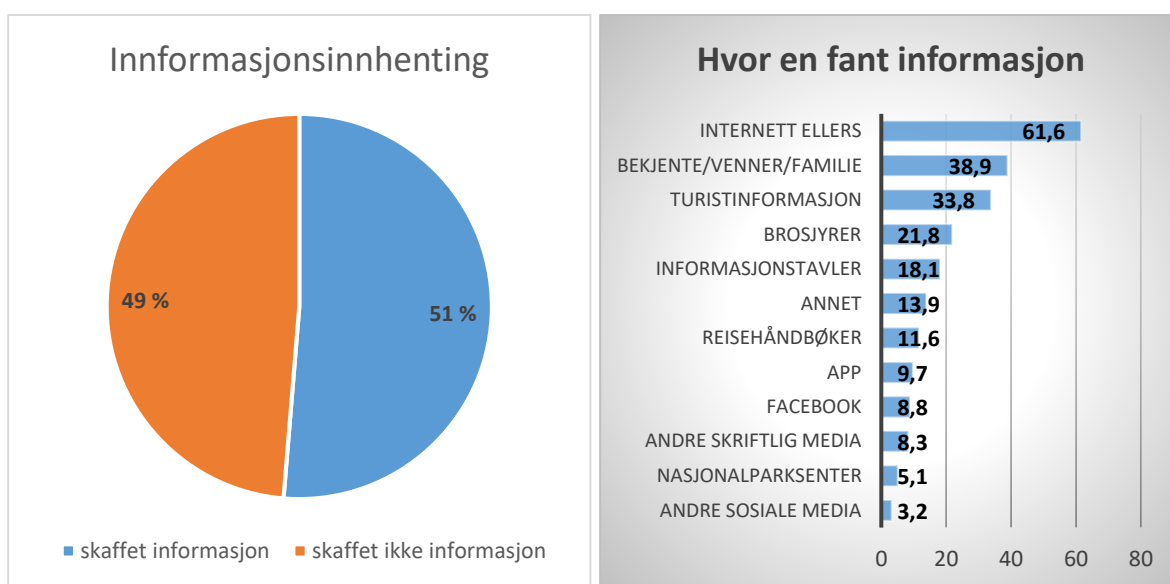

Figur 25 Prosentfordelinger for hvilken betydning SR&S hadde som besøksmål på reisen en var på (N=230) til venstre og beslutningstidspunkt for å besøke SR&S (N=230) til høyre.

8 Innhenting av informasjon og bruk av sosiale media

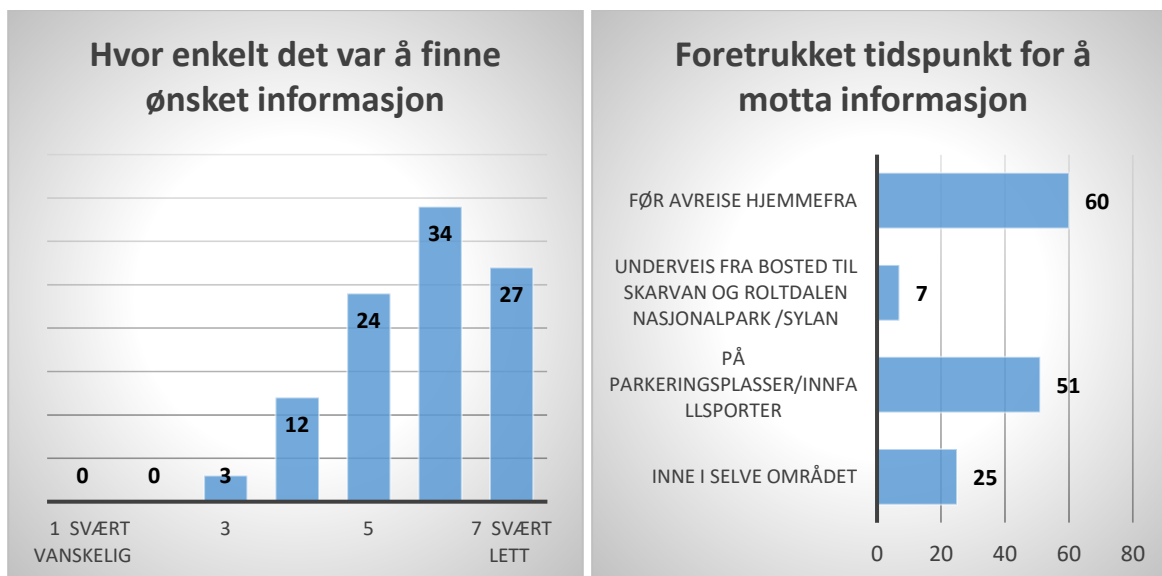
8.1 Innhenting av informasjon og foretrukket informasjon

I etterundersøkelsen oppga 51 % at de hadde innhentet informasjon om SR&S før besøket/besøkene (se Figur 26). I etterundersøkelsen var andelen førstegangsbesøkende 29,6%, hvilket indikerer at også en del flergangsbesøkende innhenter informasjon. Ser vi informasjonsinnhenting og tidligere besøk i sammenheng ser vi at 61,3 % av de førstegangsbesøkende innhentet informasjon, men også at nesten halvparten (47,1 %) av de som har besøkt området tidligere også innhentet informasjon før besøket. Internett var den klart vanligste kilden (se Figur 26). De andre mest brukte informasjonskildene var bekjenter/venner og turistinformasjon. Ganske få fant/søkte informasjon på nasjonalparksenter, noe som ikke er så merkelig da nærmeste nasjonalparksenter er Femundsmarka ved Doktortjønn/Røros.

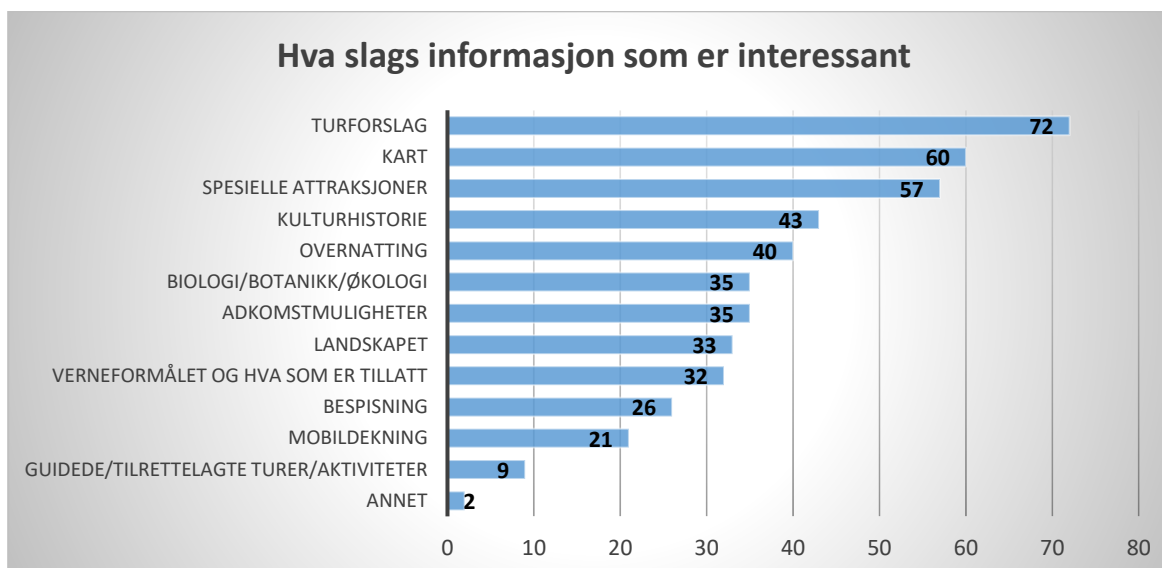
Figur 26 Prosentfordelinger som viser hvor mange som skaffet seg informasjon før besøket/besøkene til SR&S (N=421) og hvor en fant denne informasjonen til høyre (N=216).

De besøkende opplevde det relativt enkelt å finne den informasjonen de ønsket (Figur 27). Der som de skulle motta mer informasjon fra forvaltningsmyndigheten er de foretrukne tidspunktene helt klart enten før avreise hjemmefra eller ved parkeringsplasser/innfallsporter (Figur 27), noe som er i tråd med funn fra andre verneområder (se Vorkinn 2016, Wold & Selvaag 2017a, b, Vistad m.fl. 2017).

Figur 27 Prosentfordeling som viser hvor vanskelig/enkelt det var å finne den informasjonen en ønsket om SR&S (N=216, gjennomsnitt:5,70 SE:1,07) til venstre. Prosentfordeling for når brukerne foretrekker å motta informasjon dersom forvaltningsmyndigheten skulle gi mer informasjon om området (N=432) (det var mulig å krysse av flere alternativ) til høyre.

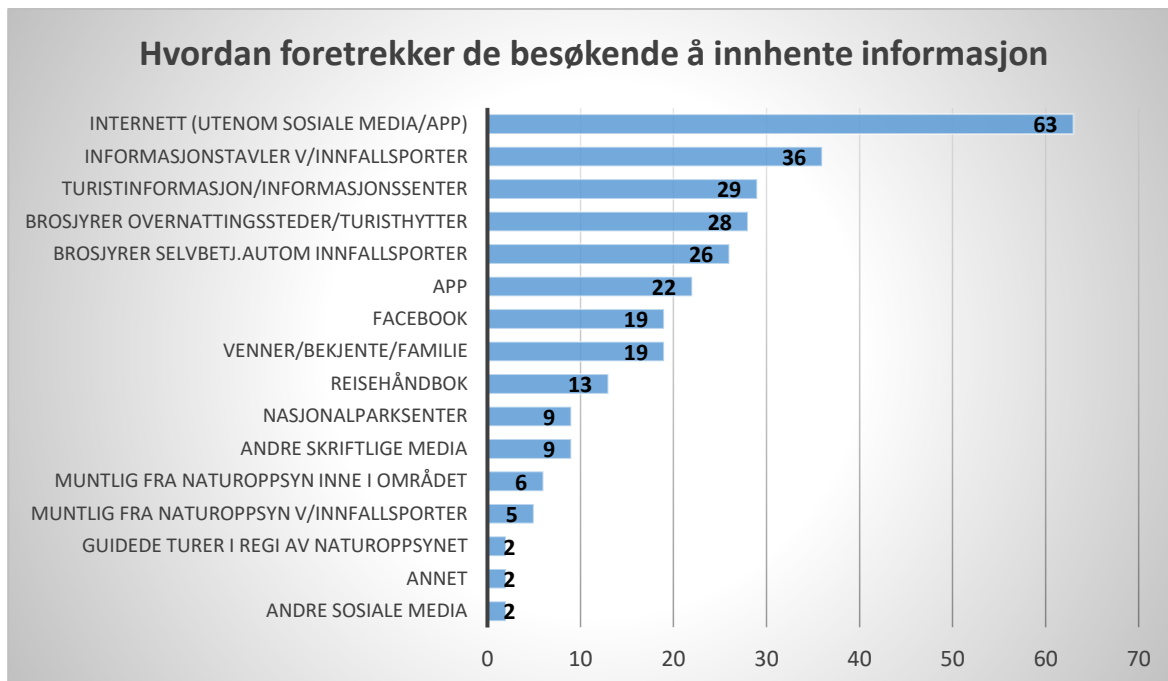
Figur 28 viser hva slags informasjon brukerne er interessert i å innhente. Turforslag er det desidert mest ønskede temaet (72 % av respondentene), fulgt av kart og informasjon om spesielle attraksjoner. Omtrent 2 av 5 er interessert i informasjon om henholdsvis kulturhistorie og overnatting. Kun 9 % er interessert i informasjon om guidete/tilrettelagte turer og aktiviteter.

Figur 28 Hva slags informasjon de besøkende er interessert i, oppgitt i prosentandel av de besøkende (N=432).

De besøkende ble også spurt om hvordan de ville foretrekke å innhente informasjon (Figur 29). I tråd med foretrukket tidspunkt for å motta/innhente informasjon (hjemme eller ved innfallsporter, se Figur 27) viser figuren at *internett* og *informasjonstavler ved innfallsportene* er de informasjonskanalene som flest foretrekker. Sistnevnte er en kanal som forvaltningen i stor grad kan påvirke, dette gjelder dels også for informasjon via internett. Tjueni prosent foretrekker informasjon fra turistinformasjon/turistsenter. Omkring en fjerdedel er interessert i henholdsvis brosjyrer

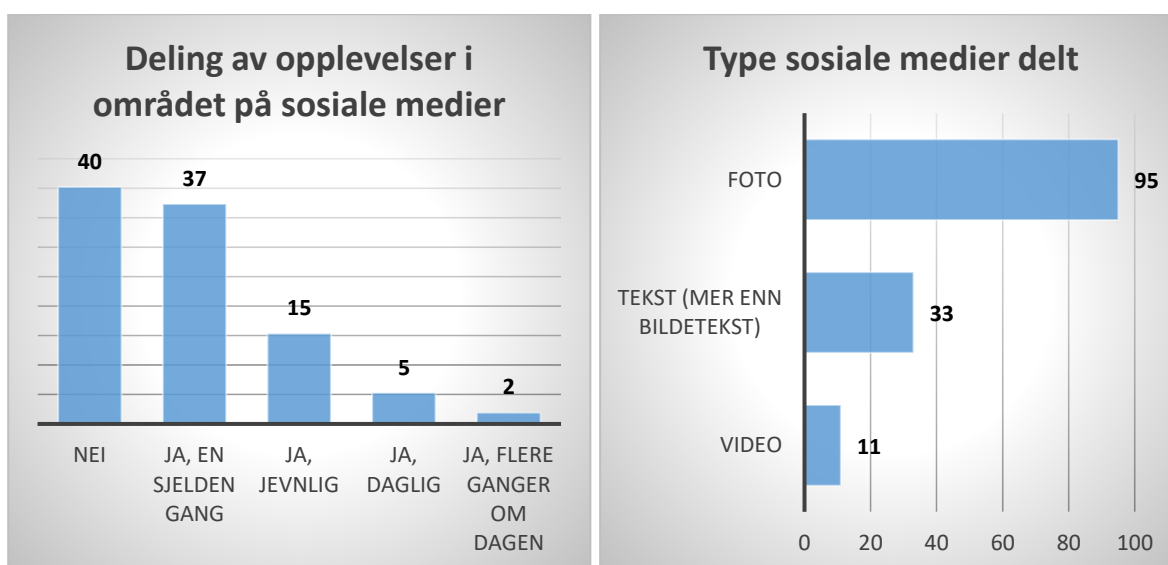
på overnattingssteder/turisthytter, brosjyrer ved innfallsporter og via app. Disse informasjonskanalene er også mulige for forvaltningen å påvirke. De ulike formene for informasjon fra naturoppsyn er i liten grad foretrukket.

Figur 29 På hvilke måter de besøkende foretrekker å innhente informasjon, oppgitt i prosentandel av de besøkende (N=432).

8.2 Bruk av sosiale media

Vi spurte om de besøkende hadde delt opplevelsene sine i SR&S via sosiale media (Figur 30), og 60 % hadde det. Litt overraskende var det nesten ingen som hadde delt flere ganger om dagen og at de fleste kun hadde delt en sjelden gang. Bilder var det klart mest vanlig måten å dele opplevelser på, nesten alle som hadde brukt sosiale medier hadde delt bilder. I overkant av 30 % hadde delt tekst, mens en mindre andel på 11 % hadde delt video.

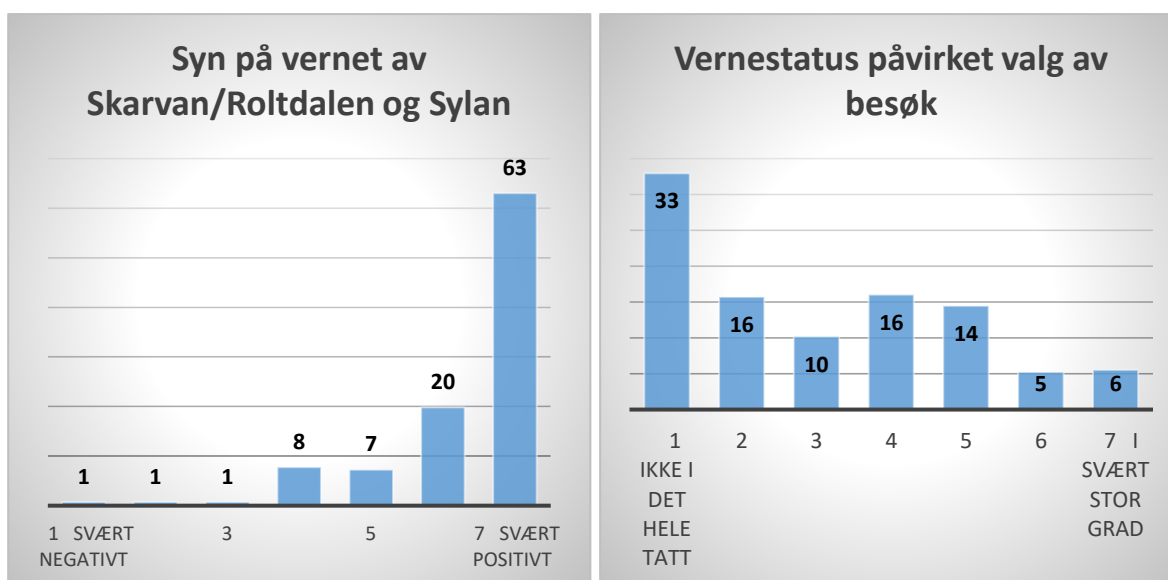

Figur 30 Prosentfordeling som viser hvorvidt brukerne delte sine opplevelser i SR&S via sosiale medier (N=418) til venstre, og hva de som delte hadde delt (N=250) til høyre.

9 Opplevelse av dagens tilstand i Skarvan og Roltdalen og Sylan

9.1 Skarvan og Roltdalen og Sylan som verne- og villmarksområde(r)

Syttini prosent (N=414) av de besøkende visste at SR&S var vernet før de besøkte området, og nesten samtlige synes det er positivt at områdene er vernet (se Figur 31). Samtidig hadde det faktum at området er nasjonalpark/landskapsvernområde relativ liten betydning for at de valgte å besøke området -når vi ser alle brukerne under ett. 33 % oppga at det ikke hadde betydning i det hele tatt og gjennomsnittskåren var 3,0 (se Figur 31). Om vi så sammenligner utlendinger og nordmenn når det gjelder **hvilken rolle nasjonalparkstatusen spiller for besøket**, så er det tydelig at denne er viktigere for utlendinger: I Figur 31 nedenfor (til høyre) ser vi at 25 % av alle brukere svarer 5 eller høyere. Blant utlendinger så var det 53 % som svarte 5 eller høyere. Det er også en tendens til at førstegangsbesøkende legger mer vekt på nasjonalparkstatusen enn de SR&S -erfarne; blant disse nye i SR&S er det 36 % som svarer 5, 6 eller 7. Som en oppsummering: nasjonalpark-statusen har sterkere appell til utlendinger enn nordmenn, og kanskje særlig sterkt til førstegangsbesøkende fra utlandet. De aller fleste visste at SR&S var vernet som nasjonalpark/landskapsvernområde, før de besøkte området (79 %, n=414).

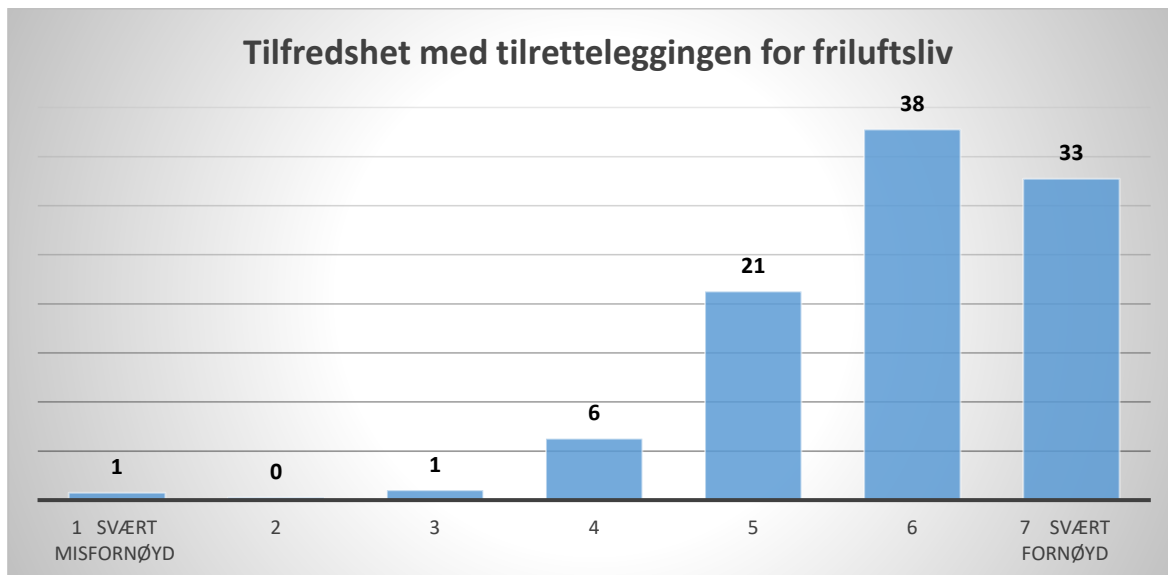
Figur 31 Hvilken innstilling brukerne har til at SR&S er vernet oppgitt i prosent (N=414) til venstre, og hvorvidt det at SR&S er vernet påvirket valget om å komme til området - oppgitt i prosent (N=325) til høyre.

SR&S blir i relativt stor grad oppfattet som et villmarksområde. 29 % opplever hele området som villmark, mens 67 % opplever deler av området som villmark (N=414). Til sammenligning var det 41 % i Sølen som opplevde hele området som villmark, i Breheimen 35 %, Fulufjellet 33 %, og Trollheimen/Innerdalen 24 % (jf. lignende undersøkelser gjennomført i 2016).

9.2 Tilretteleggingen for friluftsliv

I etterundersøkelsen ble brukerne spurt om hvor fornøyd de var med tilretteleggingen for friluftsliv i SR&S (se Figur 32). Her var det mulig å reservere seg, ved å svare 'vet ikke' (noe som kun 1,6 % gjorde), siden noen nok har gjennomført så korte turer at de helst ikke vil uttale seg om tilretteleggingen. Brukerne var generelt godt fornøyd med tilretteleggingen. På en skala fra 1-7 (se Figur 32) så ligger gjennomsnittskåren så høyt som 5,91 (SE=0,053). Samtidig oppga 23,3 % (N=407) at det var ting de mente burde forbedres når det gjaldt tilretteleggingen for friluftsliv. De

klart mest foreslåtte tiltakene går på merking/skilting av flere stier. Andre forslag som går igjen er informasjon om turmuligheter/ruter, naturen og severdigheter, utplasseringer bruer/klopper over våte partier og søppelkasser. For fullstendig liste over forslag til forbedringer, se vedlegg 4. Det var også et lignende spørsmål i selvregistreringskassen, med en 3-delt skala. Her svarte 83 % av de var godt fornøyd med «forvaltningen generelt og tilretteleggingen for friluftsliv», og 16 % var ganske fornøyd og under 1 % var misfornøyd (n=2096).

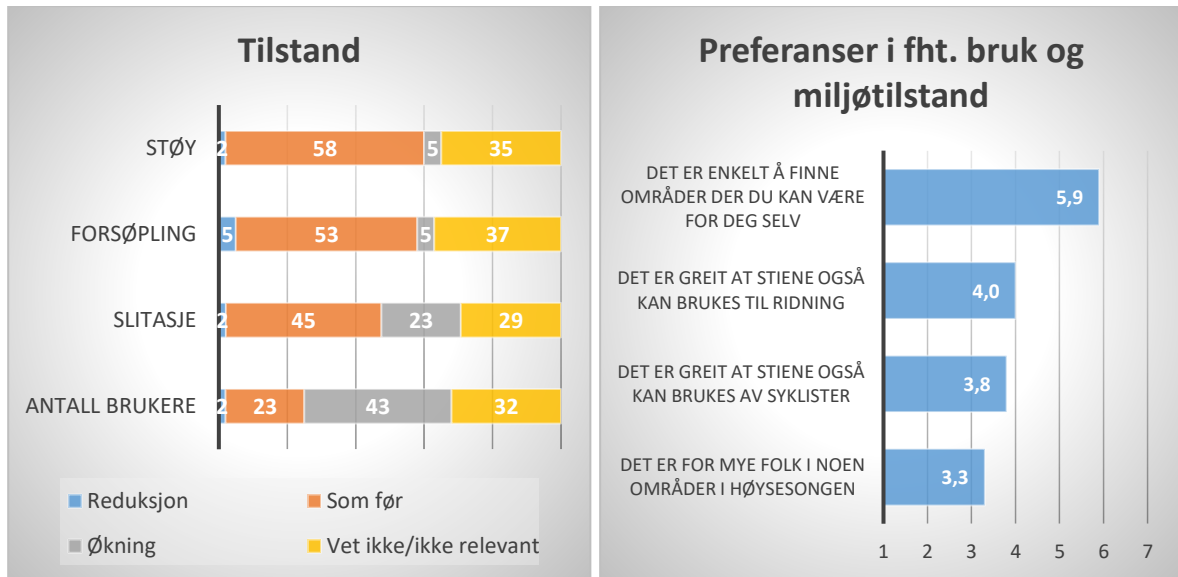

Figur 32 Hvor fornøyd brukerne er med tilretteleggingen for friluftsliv i SR&S landskapsvernområder, oppgitt i prosent (skala fra 1 svært misfornøyd til 7 svært fornøyd) (N=400).

9.3 Forstyrrende opplevelser

Brukerne ble spurt om de hadde opplevd noe de syntes var forstyrrende eller negativt under besøkene siste år. 86 % hadde ikke hatt slike opplevelser, mens 14 % oppga at det hadde opplevde forstyrrende eller negative hendelser (n=411). Det flest nevnte som forstyrrende opplevelser var slitasje på stier, ulike forhold i forbindelse med motorferdsel og trengsel. Se vedlegg 5 for alle utsagn om forstyrrende/negative opplevelser.

De som hadde besøkt området tidligere ble også spurt om de hadde opplevd endringer i forhold til antall brukere, slitasje, søppel og støy (Figur 33). For alle de fire forholdene er det svært få som mener det har vært en reduksjon (blå seksjoner). Det er til dels relativt store prosentandeler som ikke har noen formening (de gule seksjonene) for alle de ulike tilstandsvariablene. *Støy* og *forsøplings*-situasjonen oppleves imidlertid relativt likt som før (oransje seksjoner). For *slitasje* er det i underkant av halvparten som opplever at tilstanden er som før, men i overkant av 20 % mener det er mer slitasje nå enn før (grå seksjon). *Antall brukere* er det forholdet der de besøkende opplever de største endringene. Over 40 % mener at det har vært en økning i antall brukere. Og det har de nok rett i, men hva så? Opplever de det som et problem? Figur 33 på høyre side gir en indikasjon, siden de to mest entydige funnene er knyttet til mengde folk: De aller fleste synes ikke det er for mye folk noen steder i høysesongen, og de fleste synes det er enkelt å finne steder der man kan være for seg selv. Folk fordeler seg over hele skalaen når det gjelder holdninger til om stiene bør brukes til ridning eller sykling. Det er en god del uenighet om det er greit at stiene skal benyttes til disse aktivitetene. 19 % er helt uenige i at stiene skal kunne brukes til sykling, mens dette gjelder for 14 % for ridning. For begge aktivitetene er det 15 % som er helt enige i at stiene skal kunne benyttes til dette.

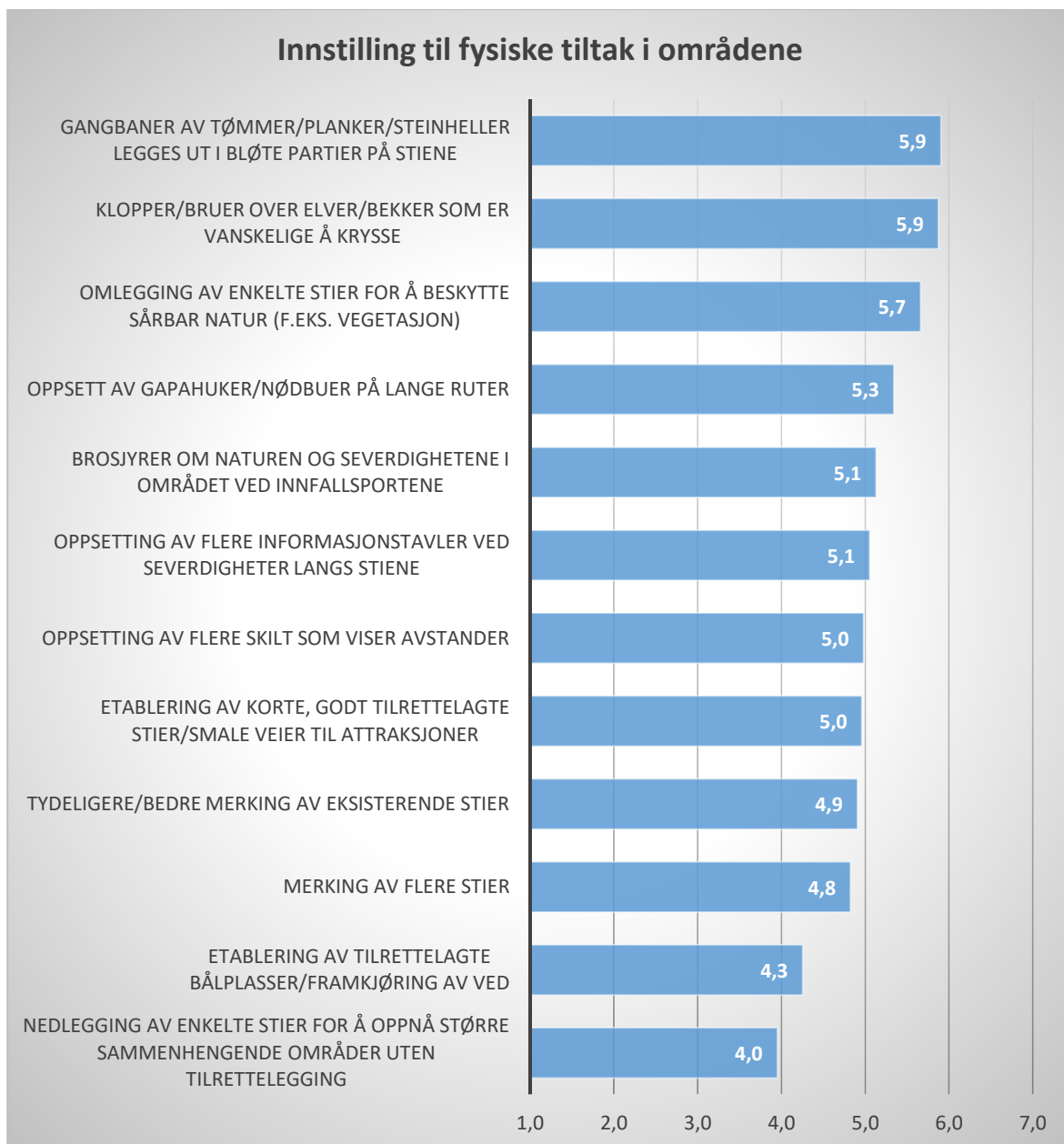
Figur 33 Prosentfordeling for opplevelsen av hvorvidt tilstanden i SR&S har endret seg til venstre (N=276-281) og brukerens preferanser for bruk og miljøtilstand¹⁷ til høyre (N=331-400) – oppgitt som gjennomsnittsskår på en skala fra 1 helt uenig til 7 helt enig.

¹⁷ Disse spørsmålene hadde også en svarkategori *vet ikke* – som er utelatt i fremstillingen. Andelene som svarte *vet ikke* var lave for tre av variablene, unntaket var variabel fire (det er for mye folk i noen områder...) hvor den var på 18,1 %.

10 Synspunkt på forvaltning, tiltak og utvikling i verneområdene

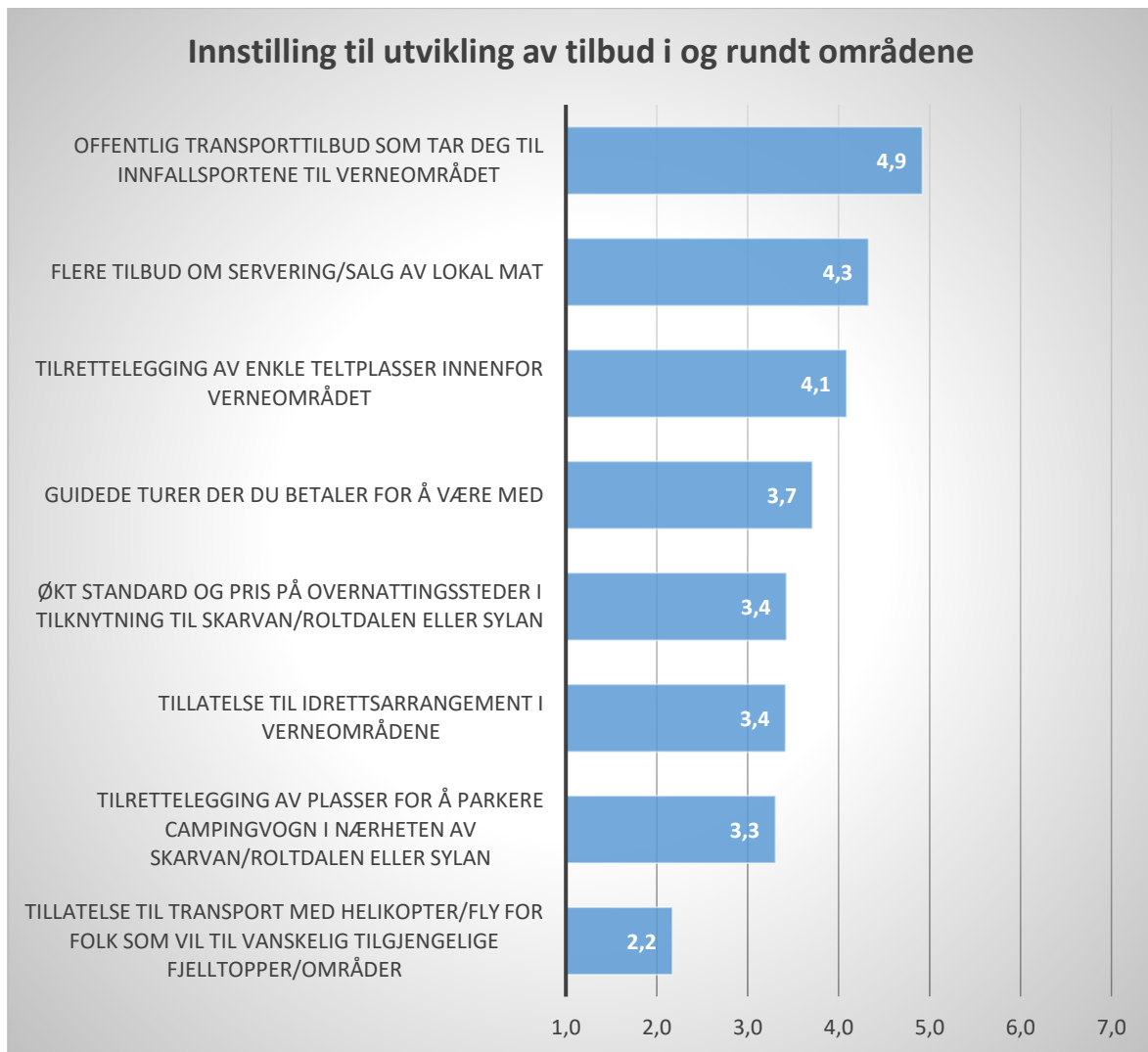
I etterundersøkelsen ble brukerne bedt om å ta stilling til hvorvidt de var positive eller negative til ulike **fysiske tiltak** i nasjonalparken og til **utvikling av tilbud** i og i nærheten av verneområdet. Svarene skulle angis som en tallverdi fra *1 svært negativ* til *7 svært positiv*. Vi presenterte 12 ulike tiltak som kan være aktuelle i de fleste parker (Figur 34). Mange av tiltakene er knyttet til stien, men noen gjelder også tiltak ved raste-/overnattingsplasser, og andre informasjonstiltak. En annen måte å systematisere på er at noen er service-tiltak for brukerne, andre er tiltak som skal beskytte naturen, og noen er både og. Figur 34 viser gjennomsnittskår for de ulike fysiske tiltakene. Generelt ser man at brukerne er positive til samtlige tiltak med gjennomsnittsverdier over 4. Altså er det flere som er for enn imot tiltakene, med unntak av *nedlegging av stier for å oppnå større sammenhengende områder uten tilrettelegging* – som får en gjennomsnittsverdi rett ved middelveien. *Omlegging av stier for å verne sårbar natur* er brukerne derimot positive til, det er faktisk det tiltaket som oppleves som det tredje mest positive tiltaket.

Resultatene kan sammenlignes med svarene fra Sølen, Fulufjellet og Breheimen (Wold & Selvaag 2017a, b, Vistad m.fl. 2017), og de er til dels ganske likeartet. For eksempel er de tre tiltakene som er på topp for SR&S (gangbaner over bløte partier, klopper/bruer, omlegging av stier for å ta vare på natur) også de tre som er på topp i Fulufjellet og de to sistnevnte tiltakene er «topp-3» i Sølen og Breheimen– og med nesten samme gjennomsnittsverdi, men ulik rekkefølge. Det siste tiltaket (omlegging av stier) er et klart vernetiltak som f.eks. er brukt i villreinområder der faktisk bruksareal og trekkveier for reinen kan bli hemmet av ferdsel og aktiv stibruk. Klopper og bruer over bekker/elver er mer et rendyrket servicetiltak for brukerne, men er etterspurt «over alt», også i Femundsmarka (Vorkinn 2016). Det samme gjelder stokklegging/gangbaner over våte parti, i alle fall i parker med mye myrterreng – og dette er et kombinert service-/naturverntiltak. Som nevnt tidligere er innfallspunktet/-porten et viktig informasjonspunkt. Her er både tilgang til brosjyrer om naturen og attraksjoner i området og info-tavler ved attraksjoner langs stiene populære tiltak. *Etablering av tilrettelagte bålplasser/framkjøring av ved og nedleggelse av enkelte stier for å oppnå større områder uten tilrettelegging* er tiltakene som får lavest gjennomsnittsverdi for alle fire verneområdene.

Figur 34 Gjennomsnittskår for hvordan en som bruker ville stille seg til ulike fysiske tiltak i SR&S-området på en skala fra 1 svært negativ til 7 svært positiv (N=403).

Spørsmålene om utvikling av tilbud er vinklet mer mot turistmessige forhold, enn det vi kaller 'tiltak' i forrige avsnitt som omfatter fysisk tilrettelegging og det forvaltningen har ansvar for. Når det gjelder disse forslagene i og rundt nasjonalparken/landskapsvernområdet er respondentene mer nyanserte i forhold til hvilke tiltak de er positive og negative til (Figur 35). Vi ser av figuren at gjennomsnittsverdiene for disse tiltakene ligger lavere enn gjennomsnittsverdiene for tilretteleggingstiltakene; her er flertallet negative til de fleste forslagene (lavere gjennomsnittsverdi enn 4). Brukerne er mest negative til *helikopter/flytransport for folk som vil til vanskelig tilgjengelige områder* og *å tillate idrettsarrangement i parken*, foruten om *tilrettelegging av plasser for å parkere campingvogn*. Dette er i tråd med det man har funnet i undersøkelser i andre nasjonalparker (se Vorkinn 2016, Wold & Selvaag 2017a, b, Vistad m.fl. 2017). Dette er tiltak som er svært utradisjonelle (og relativt lite sannsynlige) i norsk sammenheng og de bryter således lett med den klassiske naturforvaltningstankegangen som har preget verneområdeforvaltningen. Det er tre tilbud/tiltak som brukerne er moderat, men positive til, nemlig *offentlig transport til innfallspor-ter*, *tilbud om lokal mat* og *tilrettelegging av enkle teltplasser*.

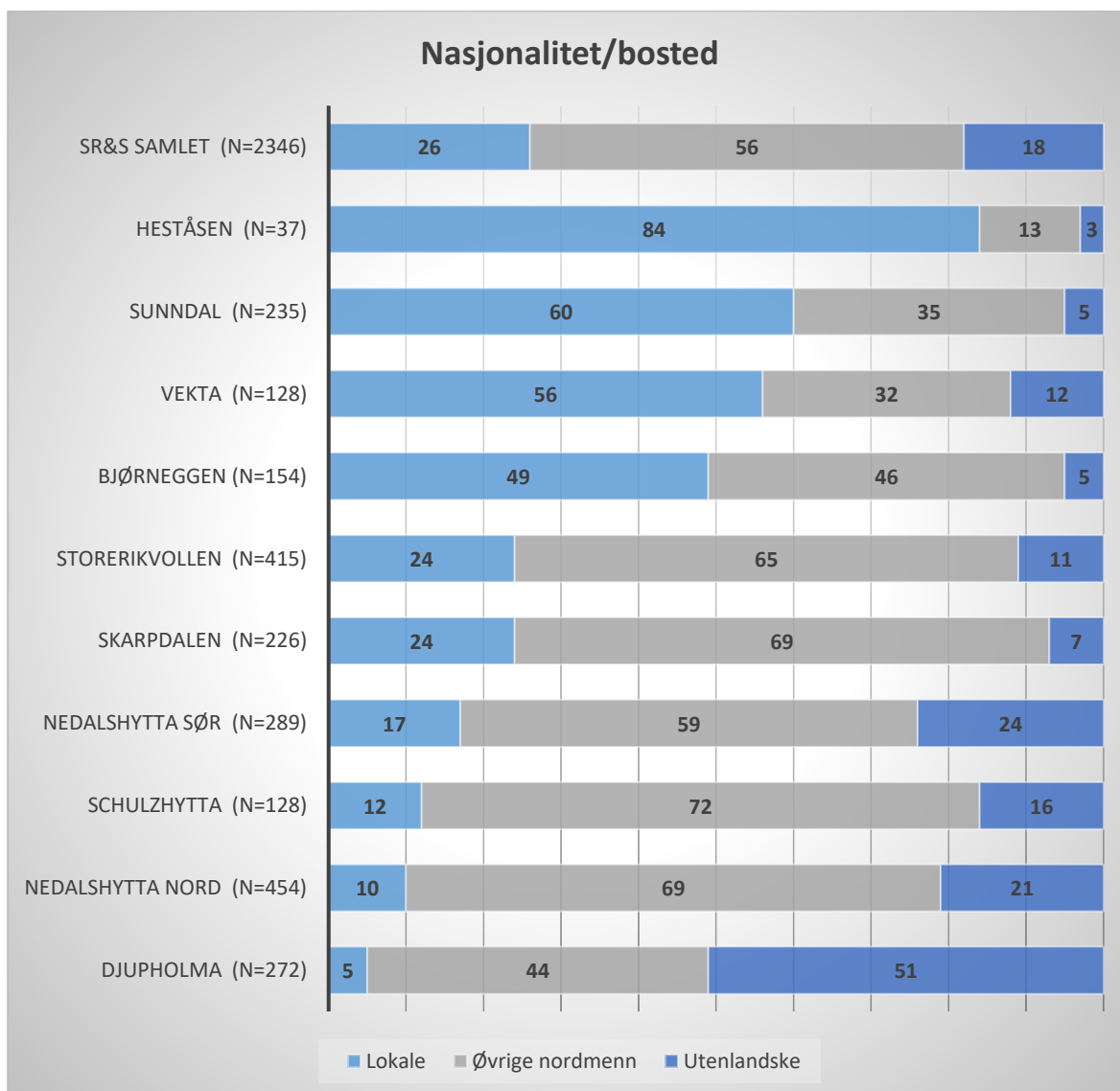

Figur 35 Gjennomsnittsskår for hvordan en som bruker ville stille seg til utvikling av ulike tilbud i og rundt SR&S-området på en skala fra 1 svært negativ til 7 svært positiv (N=402).

11 Sammenligning av de ulike innfallsportene/kasselokalitetene

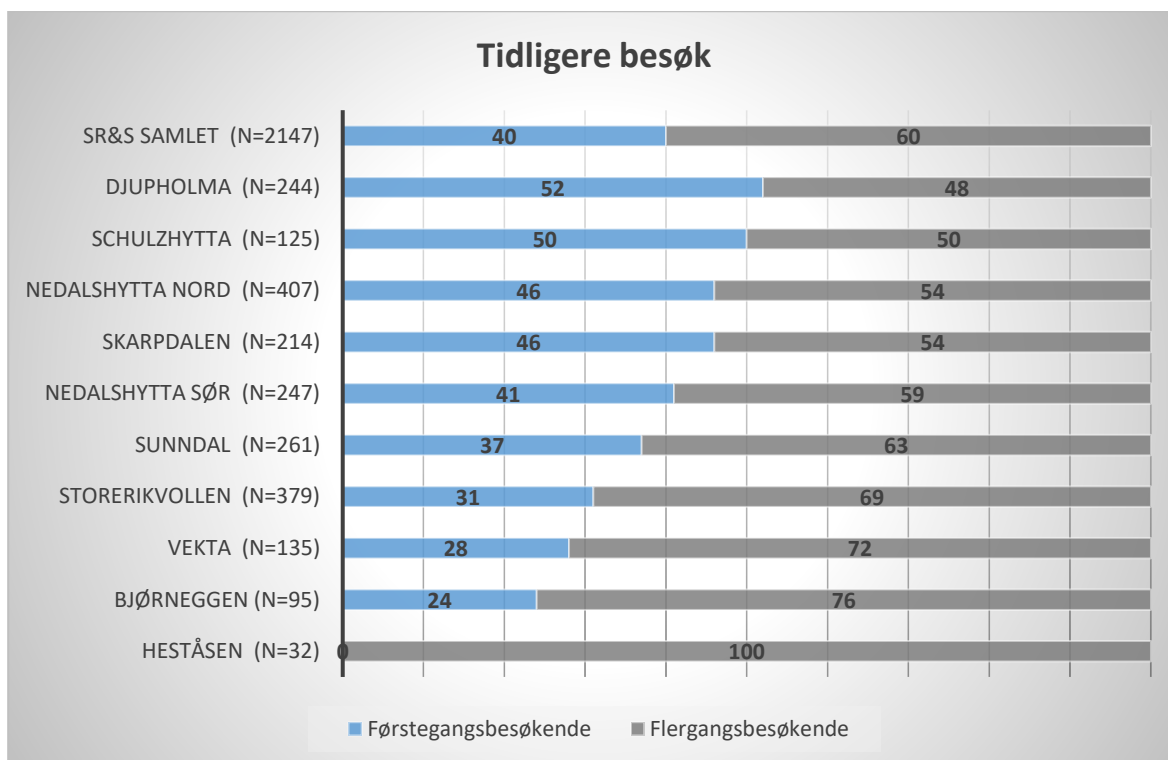
Med dette kapitlet ønsker vi å vise indikatorer/kjennetegn for bestemte innfallspor, men fremstillingen gir også en fin mulighet til å se på likheter og ulikheter innfallsportene imellom. Siden vi ikke kjenner lokale forhold og særpreg ved de ulike innfallsportene så presenterer vi kun figurene (prosent og N). Fremstillingen gjelder både for hver av de brukte innfallsportene og for hele SR&S samlet (som en referanse). Her må forvaltningen og andre (som kjenner lokale forhold) vurdere hvorfor det eventuelt er forskjell i svar og fordelinger, når det gjelder bruk, brukere og holdninger/vurderinger mellom de ulike innfallsportene. For Hoemskjølen var antallet innsamlede kort så lavt at det vil være knyttet større usikkerhet prosentfordelinger, denne lokaliteten er derfor ikke inkludert i fremstillingene under. Legg også merke til at Heståsen også hadde ganske få respondenter

11.1 Bosted/Nasjonalitet

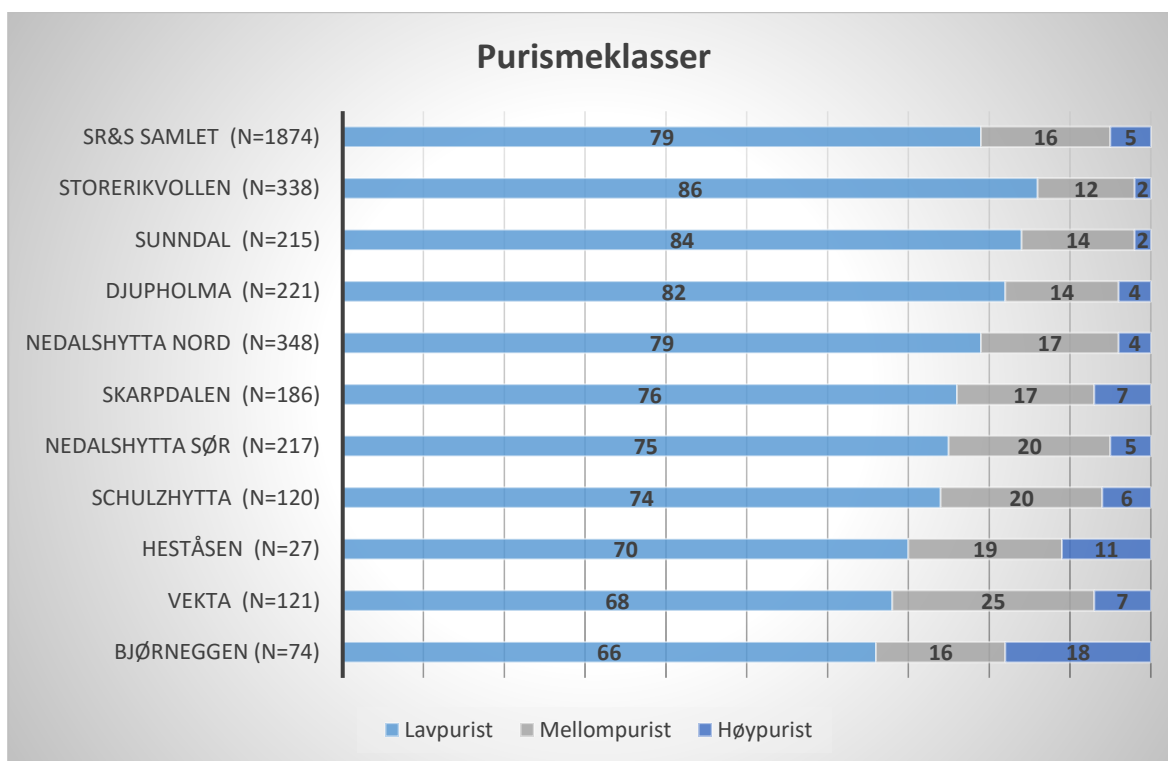
Figur 36 Prosentandeler for bosted/nasjonalitet vist for de ulike innfallsportene.

11.2 Tidligere besøk

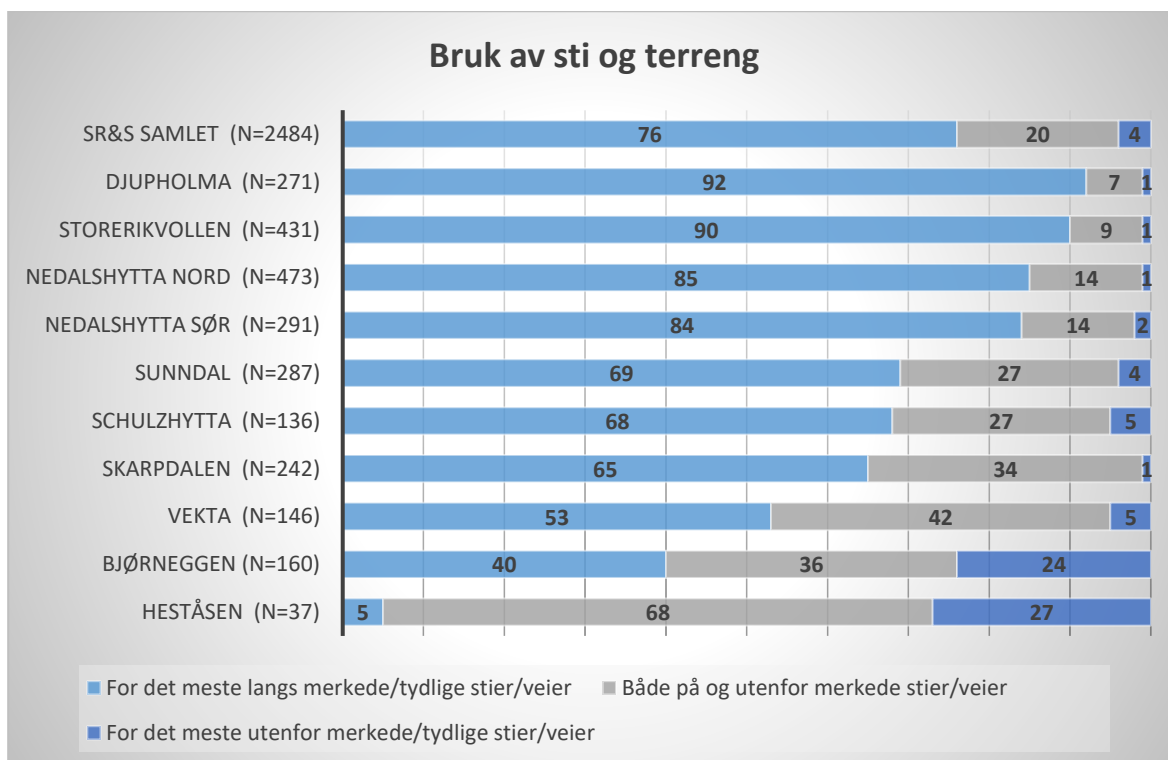
Figur 37 Prosentandeler førstegangs- og flergangsbesøkende vist for de ulike innfallssportene.

11.3 Purisme

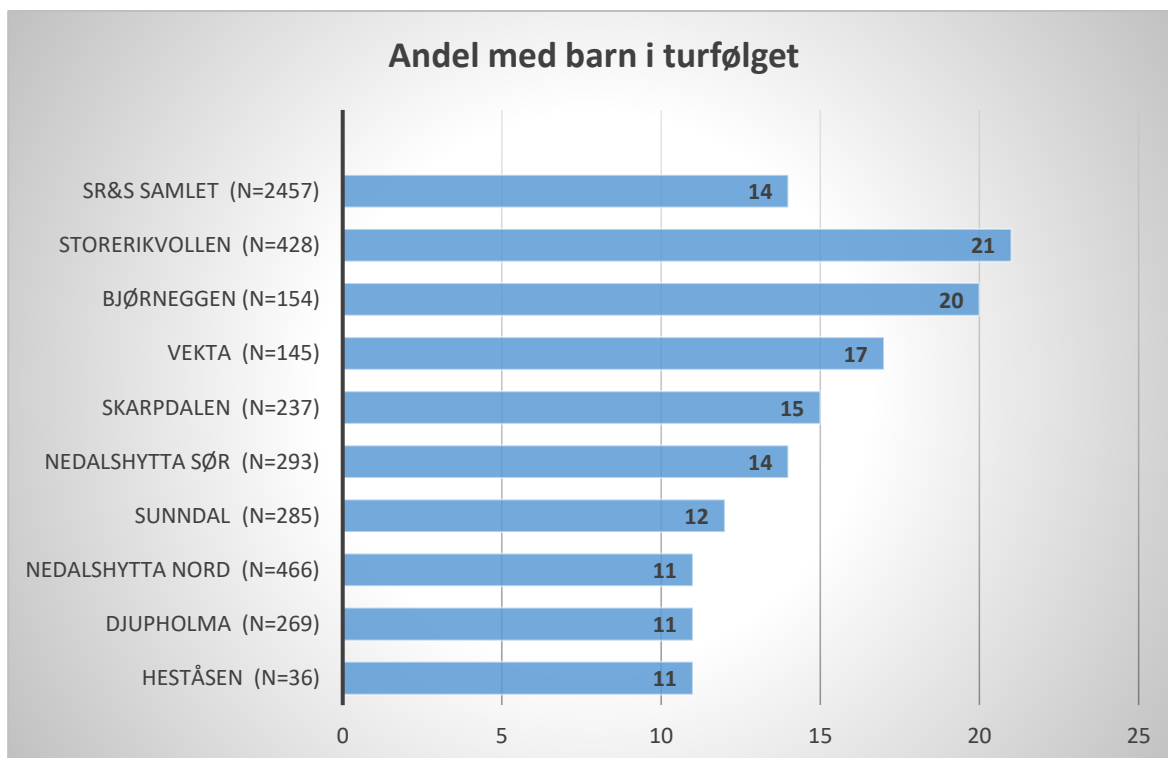
Figur 38 Prosentandeler for de ulike purismeklassene, vist for de ulike innfallssportene.

11.4 Bruk av sti og terreng

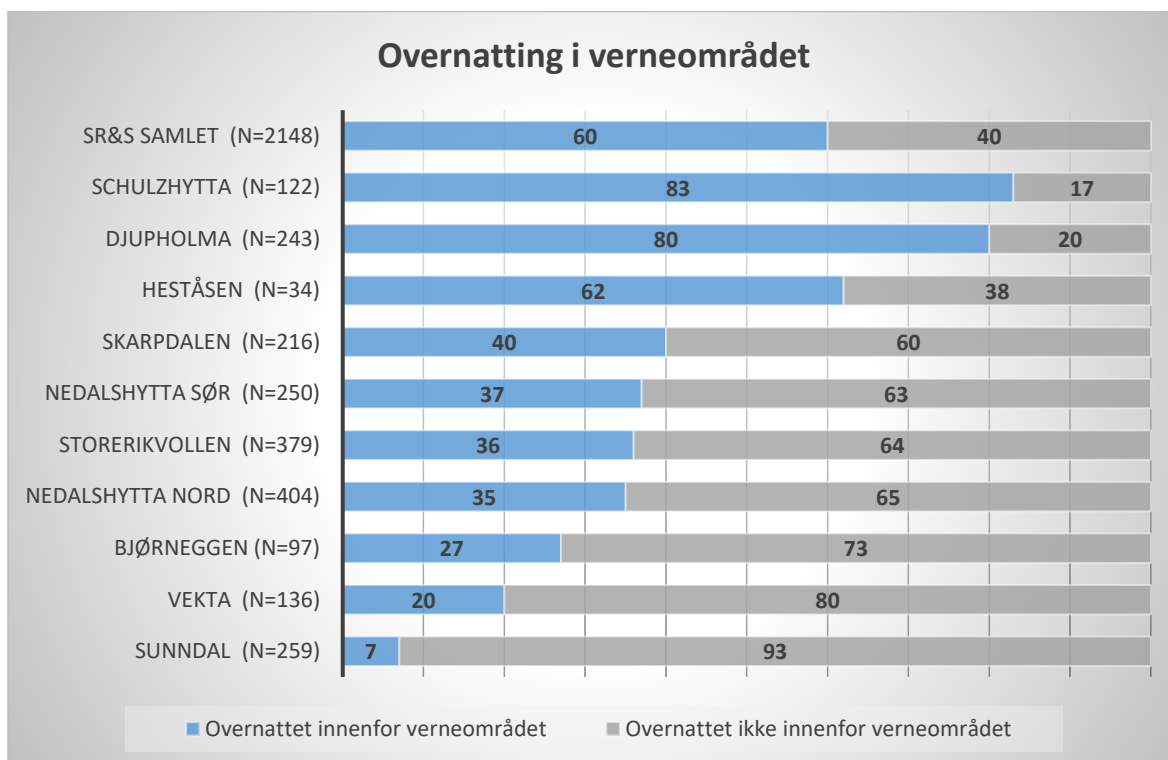
Figur 39 Prosentandeler for bruk av sti og terreng, vist for de ulike innfallsportene.

11.5 Barn i turfølget

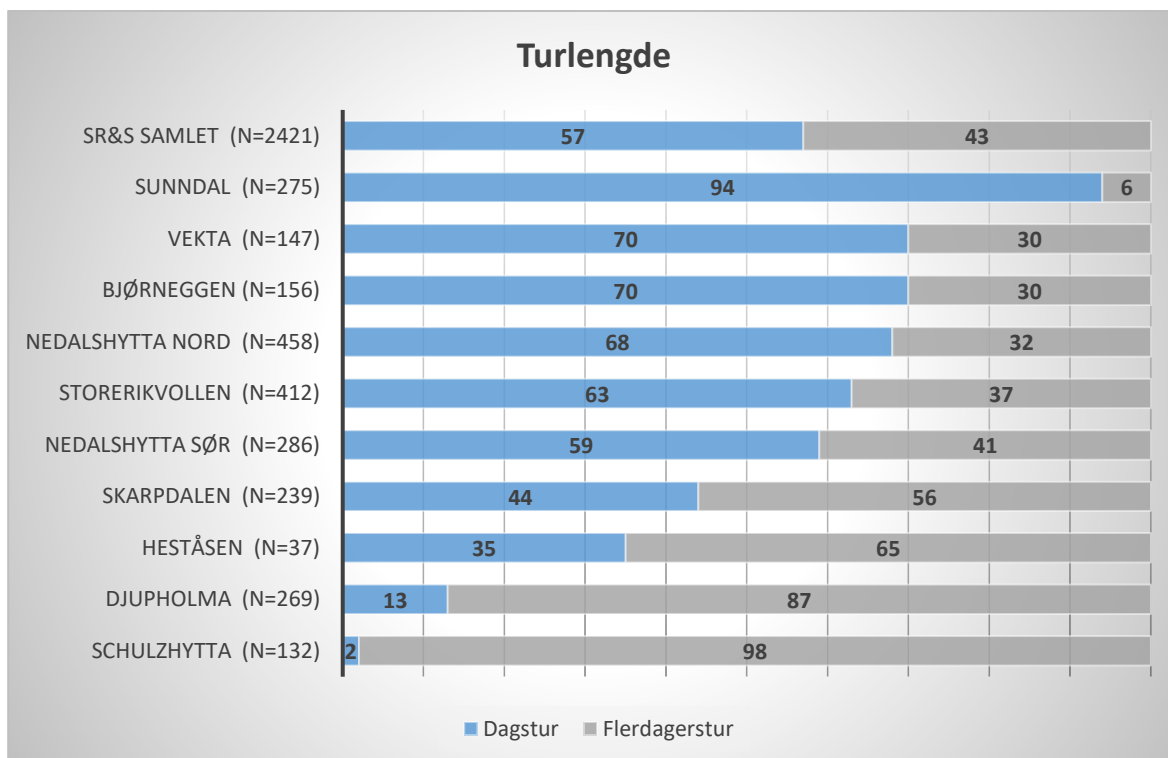
Figur 40 Prosentandel besøkende med barn i følget, vist for de ulike innfallsportene.

11.6 Overnatting

Figur 41 Prosentandel som overnatter innenfor verneområdene vist for de ulike innfallsportene.

11.7 Turlengde

Figur 42 Prosentfordeling som viser dagstur og flerdagersbesøkende, vist for de ulike innfallsportene.

12 Oppsummering

I dette kapittelet blir noen av våre funn drøftet opp mot forvaltningsplan og mål og tiltak forvaltningen har utført og ønsker i området. Denne diskusjonen er mest tematisk og vil i mindre grad nysansere geografisk i forhold til de ulike innfallsporene, dette fordi vi ikke kjenner SR&S godt nok. Gjennomgangen i kapittel 9, der innfallsporene sammenlignes, tyder på at man må vurdere de ulike innfallsporene forskjellig når det kommer til behovet om informasjon, innsats og tiltak alt etter hvordan naturforhold/kulturverdier og bruk er på stedet. Vi understreker det viktige prinsippet om differensiert forvaltning. Kunnskap fra denne studien kan brukes for å tilpasse tiltakene i området til de besøkende sine ønsker og behov gjennom informasjon, tilrettelegging og service. Er målet å opprettholde, begrense eller «flytte» bruken fordi den er i konflikt med verneverdiene, vil kunnskapen også kunne brukes for å predikere hvordan de besøkende sannsynligvis vil respondere på ulike tiltak og virkemidler. Gjennomgang av de dataene som ble samlet inn gjennom brukerundersøkelsene i SR&S sommeren 2016 bekrefter på mange måter den erfaringsbaserte kunnskapen og de antagelsene som forvaltningen allerede har om området. Det er tilsynelatende ingen store konflikter mellom dagens bruk, brukernes preferanser og verneformålene til områdene.

12.1 Bruk og brukere

Generell karakteristikk av brukerne i SR&S-området som alder og kjønnsfordeling samsvarer godt med funn fra undersøkelser i flere av nasjonalparkene i Norge. Andelen nordmenn er derimot stor, og det er få utenlandske besøkende. Skarvan og Roltdalen er riktignok nasjonalpark, mens Sylan er landskapsvernområde. Det er rimelig å anta at nasjonalparkstatus kan ha en større tiltrekningskraft på utenlandske turister som vil oppleve norsk natur enn det et landskapsvernområde har. Beliggenheten og adkomsten til i området gjør også SR&S noe mindre tilgjengelig enn en del nasjonalparker som ligger mer i «turistenes allfarvei». Sylan har karakteristiske velkjente fjellformasjoner og er et mye brukt turområde, og Trøndelags turistforeninger har en del ulike turer/ruter i området. Landskapsvernområdet ligger på grensen til Sverige og kan tenkes at blir brukt i større grad av svensker, som utgjorde den klart største andelen av utenlandske besøkende. Samtidig er det en god del hytter i området og flere mindre byer og tettsteder (ca. 36 000 innbyggere i lokalkommunene) som også trolig bidrar til at det er langt flere nordmenn som besøker SR&S. Rundt halvparten av de besøkende svarte i etterundersøkelsen at de enten hadde hytte eller bodde i nærheten av verneområdene. Dette samsvarer godt med at det også var en stor andel som følte sterk tilknytning til SR&S. Det var i alt 27 % som følte sterk eller svært sterk tilknytning til SR&S (kategori 6 og 7). At det er mange hyttebrukere og lokalbefolkning kan kanskje også forklare at SR&S i seg selv er et selvstendig besøksmål og ikke et område besøkende tilfeldigvis oppdager underveis på en ferietur. De fleste brukere oppga området som hovedformål med turen de var på og 69 % oppga at det var nøye planlagt at det var akkurat SR&S de skulle besøke.

Flertallet av respondentene hadde tidligere vært på flerdays fot- eller skiturer, hvilket betyr at relativt mange er erfarne friluftslivsutøvere. Rundt halvparten av brukerne var også på flerdaysstur da de besvarte selvregistreringsundersøkelsen. De fleste overnattet på turisthytte, i telt eller på privat hytte/seter. For det meste ser de besøkende i SR&S ut til i stor grad å utøve «tradisjonelle» friluftaktiviteter. Uavhengig av sesong, var fottur den aktiviteten flest oppga at de hadde bedrevet i området siste år og dette var også hovedformålet med turen da selvregistreringsundersøkelsen ble besvart. En god del hadde også vært på topptur i barmarks-sesongen (46 %), mens få hadde vært på topptur vinterstid (3 %). Når det gjaldt andre barmarksaktiviteter var det relativt mange som hadde drevet med de ulike høstingsaktivitetene fiske, jakt og bærplukking (29 %). Dette gjaldt for 7 % i selvregistreringsundersøkelsen og dermed virker bruken å være mer variabel gjennom året, enn kun for sommeren.

De fleste besøkende visste at SR&S er vernet og synes vernet er positivt. Vernestatusen hadde derimot relativt liten betydning for at de valgte å besøke området. Dette viser at vernestatusen

er en mindre viktig faktor for brukerne og i liten grad virker ekstra tiltrekkende. Dette kan settes i sammenheng med en lav andel utenlandske besøkende. Vernet i seg selv er altså lite avgjørende, men naturkvaliteter i området er viktig for valg av besøk. Det klart viktigste motivet for å besøke SR&S -området var *naturopplevelse*. Det å *oppleve villmark*, som også henger sammen med naturopplevelse, var også viktig for brukerne.

12.2 Tilrettelegging og preferanser på tur

Undersøkelsen viser at SR&S i relativt stor grad blir oppfattet som et villmarksområde av brukerne. Samtidig ønsker brukerne generelt sett enkel tilrettelegging i sitt ideelle turområde. Brukerne er svært positive til merking/skilting av stier og at det legges trestokker der stiene går over våt myr. Det har over flere år pågått klopplegging av våte partier på stier inn mot og i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark, og i Sylan landskapsvernområde, som er i samsvar med hva de besøke prefererer, og en del av brukerne ønsket seg også mer av dette i SR&S-området. Det er generelt mye myr og våtmark i områdene, noe som kan være med å forklare at mange er positive til tiltak som medfører at en kan gå mer tørrskodd. Samtidig som mange er positive til ulike fysiske forvaltningstiltak er det også mange som foretrekker å ikke møte andre mennesker på tur. Dette styrkes videre av at å *føle frihet og fred og ro* var noe av det aller viktigste for de besøkende. Brukerne var generelt fornøyd med tilretteleggingen i området og positive til de fleste av de skisserte fysiske tiltakene (Figur 34). Dette indikerer at forvaltningen har en rekke verktøy som potensielt kan benyttes for å kanalisere ferdsel og for å ivareta verneverdiene dersom behov. *Nedlegging av stier for å oppnå større sammenhengende områder uten tilrettelegging stilte brukerne seg mer negative til.* Ferdelsmønsteret i området er også i stor grad preget av sti- og løypebruk, noe som gjør det enklere å «flytte» bruk, dersom den kommer i konflikt med verneverdiene eller brukernes ønsker. Omlegging av stier for å verne sårbar natur ved behov er også det tiltaket brukerne er mest positive til.

Det er svært få tilrettelagte rasteplasser og buer som er åpne for allmennhetens bruk i området i dag. Resultatene tilser at dette kanskje kan være et etterspurt og attraktivt tiltak, da brukerne stilte seg spesielt positive til oppsetting av gapahuker/nødbuer på lange ruter, og at de til dels også var positive til tilrettelagte bålplasser. De besøkende er videre positive til informasjon i form av brosjyrer om naturen og severdighetene i området ved innfallsportene, og flere informasjonstavler ved severdighetene langs stiene. I forvaltningsplanen for Skarvan og Roltdalen nasjonalpark fra 2008 ble det presisert at det skal utarbeides en informasjonsplakat om området som skal settes opp i alle naturlige innfallsporter til parken (Fylkesmannen i Nord-Trøndelag 2008), dette er gjennomført og det er i dag tavler ved flere av innfallsportene til parken. I Sylan landskapsvernområde finnes det per i dag en tavle ved Nedalshytta. Informasjonstavler er i tråd med hva brukerne ønsker, så må forvaltningen vurdere om det er flere steder det burde være slike, og hvilken og hvordan informasjonen på disse bør formidles. I undersøkelsen var det i overkant av halvparten som innhentet informasjon om SR&S før besøket sitt, men de besøkende kunne tenke seg informasjon om området også etter ankomst. Dersom respondentene skulle motta mer informasjon fra forvaltningen er det nest mest foretrukne tidspunktet nemlig på parkeringsplasser/innfallsportene til området. Kart og turforslag er de mest etterspurte temaene, fulgt av informasjon om spesielle attraksjoner. Et kart som viser turstier, skiløyper, buer/hytter som er åpne for allmenheten kan med fordel være lett tilgjengelig for de besøkende og utplassert ved innfallsportene. Mange av brukerne er også interessert i informasjon om natur- og kulturverdiene i området. God informasjon knyttet til sårbare verdier som slitasjesvak vegetasjon, kulturminner (bl.a. kvernsteindriften), sårbare arter, seter- og tamreindrift og samiske tradisjoner knyttet til dette, kan med fordel gis de besøkende fordi det er i tråd med brukernes uttrykte ønsker. Slik informasjon er viktig for både brukeropplevelsen og for å sikre hensynsfull ferdsel.

Det er i dag flere reiselivsbedrifter som tilbyr aktiviteter i tilknytning til verneområdet. I selvregistreringsundersøkelsen var det få som oppga at de var med på organisert tur. Den lave prosentandelen kan imidlertid skyldes at organiserte følger i mindre grad er tilbøyelige til å stoppe ved selvregistreringskassene. Samtidig ser vi også at økt tilbud om guidete turer ikke er et tiltak som

brukerne er spesielt positive til. Tjenester som overnatting og bespising i og rundt verneområdene finnes i dag og de besøkende etterspør mer informasjon om dette. Spesielt flere tilbud om servering/salg av lokalmat er brukerne positive til. Brukerne er mest negative til *helikopter/flyt-ransport for folk som vil til vanskelig tilgjengelige områder* og de er også negative til å *tillate idrettsarrangement i parken*. Motoriserte utendørsaktiviteter virker også å være den minst interessante friluftslivsformen, og dette er heller ikke tillatt i verneområdet. Moderne friluftsliv er også mindre interessant for brukerne av området. Dette er i tråd med Forvaltningsplanen for nasjonalparken og de mål forvaltningen har for friluftslivet i området (Fylkesmannen i Nord-Trøndelag 2008).

12.3 Videre utvikling

De besøkende opplevde til en viss grad forstyrrelser eller negative hendelser, for det meste var det ulike former for slitasje og trengsel som ble påpekt. En stor andel mente også at slitasje og spesielt antall besøkende hadde økt. De fleste brukerne var enten usikre på eller mente at situasjonen var uendret fra tidligere når det gjaldt forhold som støy og forsøpling. Terrengslitasje og erosjon har allerede et fokus i forvaltningen av området, men brukere opplever likevel fortsatt slitasje og dermed bør utfordringer av økt bruk i relasjon til ulike aktiviteter og type bruk adresseres ytterligere. Om det blir en utvikling med økende besøkstall og endret bruk i SR&S slik som skissert i Forvaltningsplanen (Fylkesmannen i Nord-Trøndelag 2008). Kan dette bli utfordring for fremtiden, både med tanke på naturverdier, men også besøksopplevelsen. Brukerne søker i stor grad stillhet og ro og noen synes også at det var for mye folk i noen områder i høysesongen, samtidig som brukerne generelt synes det var enkelt å finne områder der de kunne være for seg selv.

I en forvaltningssituasjon kan man på bakgrunn av data innhentet om de besøkende til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde gi råd. Det er viktig at forvaltningstiltak og tilrettelegging ivaretar området særpreg og tradisjonell bruk av området. Det er en lav andel høypurist-brukere og de besøkende stiller seg positive til mange ulike tiltak og tilrettelegging. Dette gir noen klare fordeler for å kunne styre bruk i områdene. Samtidig er det mange besøkende med tidligere erfaring i området, som det er vanskeligere å endre bruken til. Disse er kjent i området og har gjerne spesielle plasser de vil oppsøke eller steder de ønsker å gå. Dersom forvaltningen finner behov for å kanalisere ferdsel i området er det hensiktsmessig å styre bruk til utvalgte (korte) rundturer eller turer til attraksjoner, som er noe de besøkende etterspør. For at dette skal være vellykket kan det blant annet benyttes fysisk tilretteleggingen. Tilretteleggingen bør likevel ikke være dominerende, men være naturtilpasset og enkel for å ivareta natur- og villmarksopplevelsen. Det kan for eksempel brukes gangbaner og klopplegging av partier, så lenge forvaltningen er flink til å forklare hvorfor tiltakene er gjennomført. Samtidig bør eventuelle tilrettelegging/tiltak ikke være ødeleggende for opplevelsen som de besøkende ønsker, knyttet til stillhet og ro og villmark. Utvalgte turer kan med fordel utformes slik at de besøkende har mulighet til å finne stille og rolige plasser å være for seg selv langs traseen. Dette vil også være med på å unngå at de besøkende får følelsen av å bli kanalisert i flokk. Forvaltningen bør tenke på at et viktig motiv for de besøkende til å bruke området er å føle frihet. De tiltak som eventuelt iverksettes bør ikke føles som tvang, men være utformet på en slik måte at det blir et naturlig valg for de besøkende. Her kommer informasjon igjen inn som en viktig faktor for å oppnå vellykket besøksforvaltning.

Brukerundersøkelsene som er gjennomført sommeren 2016 vil være et viktig referansegrunnlag for å vurdere den framtidige utviklingen i området. Utfordringen i ulike verneområder ligger ofte i å nå en rekke forskjellige vernemål som ikke alltid er compatible. For Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde er det per i dag relativt godt samsvar mellom både nåværende bruk, de besøkendes brukspreferanser og forvaltningsmålene for verneområdet. Den kunnskapen som er oppsummert her vil, sammen med kunnskap om blant annet sårbarhet, kulturminner, vegetasjon og beitedrift i området, være et godt utgangspunkt for å utvikle en besøks- og forvaltningsstrategi der ulike hensyn ivaretas og balanseres på en god måte.

13 Referanser

- Andersen, O. & Gundersen, V. (2016). Brukerundersøkelse i Hallingskarvet. – resultater fra en spørreundersøkelse - NINA Kortrapport 17. 36 s. + vedlegg
- Andersen O., Gundersen V., Wold L.C. & Stange, E. (2014). Monitoring visitors to natural areas in winter time: issues in counter accuracy. *Journal of sustainable tourism*, 22/4, 550-560 pp.
- Andersen, O., Gundersen, V. & L. C. Wold. (2010). Ferdsel i Nordfjella sommeren 2010 - Resultater fra ferdseltelling og brukerundersøkelser – NINA Rapport 703. 60 s.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. Sage publications.
- Fredman, P., Romlid U., Emmelin L. & Yuan M (2009). Who are the non-compliers? An analysis of non-compliance with on-site monitoring methodology at Fulufjället National Park. Forskningsprogrammet firluftsliv I förändring. Rapport nr. 9.
- Fylkesmannen I Nord-Trøndelag 2008. Rapport nr. 2. Forvaltningsplan for Skarvan og Roltdalen nasjonalpark. Godkjent av Direktoratet for naturforvaltning 11.01.2008. 68 s. + Vedlegg
- Gundersen, V., Andersen, O., Wold, L. C., Nerhoel, I., Fangel, K., Vistad, O. I. & K. R. Båtstad (2013A). Ferdsel i Snøhettaområdet – Del 1. Dokumentasjonsrapport fra 12 spørreundersøkelser – NINA Rapport 933. 101 s.
- Gundersen, V., Nerhoel, I., Strand, O. & M. Panzacchi (2013B). Ferdsel i Snøhettaområdet – Sluttrapport. NINA Rapport 932. 70 s.
- Gundersen, V., Nerhoel, I., Wold, L. C. & A. J. Mortensen (2013C). Ferdsel i Snøhettaområdet –Del 2. Fokusområder og lokaliteter- NINA Rapport 934. 133 s.
- Kaxrud Wilberg, K.A. (2010). Bortfallsstudie i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. En test av selvregistreingskasser som metode for registrering av ferdsel i naturområder. Masteroppgave. Ås: INA-UMB. 39. S + vedlegg.
- Selvaag, S. K., Gundersen, V., Danielsen, G. & L. C. Wold. Brukerundersøkelse Ånderdalen nasjonalpark sommeren 2016.- NINA Rapport 1371. 71 s.
- Vistad, O.I. (1995). I skogen og I skolten – ein analyse av friluftsliv, miljøoppleving, påverknad og forvaltning I Femundsmarka, med jamføringer til Rogen og Långfjället. Dr. Grads-avhandling i geografi, Universitetet i Trondheim.
- Vistad, O.I. & Vorkinn, M. (2012). The wilderness purism construct – experiences for Norway with a simplified version of the purism scale. *Forest Policy and Economics* s9/39-47.
- Vistad, O.I., Gundersen, V. & Wold, L.C. (2014). Brukerundersøkelser i Hallingskarvet og Varangerhalvøya nasjonalparker, sommeren 2014. NINA Rapport 1109. 54 s + vedlegg.
- Vistad, O.I., Selvaag, S. & Wold, L.C. (2017). Bruken og brukarane av Breheimen 2017. Kasse- og etterundersøking – NINA Rapport 1349. 79 s.
- Vorkinn, M (2016). Bruk og brukere i Femundsmarka og Gutulia sommeren 2015. Rapport, fylkesmannen i Hedmark.
- Vorkinn M. & Andersen O. (2010) Besøkende i Rondane og Dovre nasjonalparker – sommeren 2009. Resultater fra selvregistreringskasser og automatiske ferdselstellers. NINA Lille-hammer.
- Wold, L.C., Gundersen, V. og Fangel, K (2014). Å, nå telte han deg også – er det noen vits da? *Tidsskriftet Utmark* nr. 1&2 2014. www.utmark.org
- Wold, L.C. & Selvaag S.K. (2017a). Brukerundersøkelse I Sølen landskapsvernområde – sommeren 2016. NINA rapport 1332.
- Wold, L. C. & Selvaag, S. K. (2017b). Brukerundersøkelse i Fulufjället nasjonalpark sommeren 2016 NINA rapport 1333. 51 s + vedlegg.
- Wold L.C., Selvaag S.K. & Vistad O.I. (2017). Brukerundersøkelse i Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder sommeren 2016. NINA-rapport 1360.

Wold, L. C., Gundersen, V., Nerhoel, I., Strand, O. Panzacchi, M., Dokk, J. G. & O. Andersen. (2012). Friluftsliv og turisme i Nordfjella villreinområde - NINA Rapport 850. 37 s.

14 Vedlegg

Vedlegg 1 Selvregistreringskort

F

Nasjonalparkstyret
Rindalen og Syljan

Ferdelsesundersøkelse 2016

1 Dato:

2 a) Hvor er du bosatt?
Nordmenn: Postnr. Og sted:

Utendringer (Land):

b) Ditt kjønn og din alder: 1 Kvinne: år 2 Mann: år

3 a) Hva er hovedformålet med denne turen? (sett gjerne flere kryss)

1 Fotball 2 «Norge på tvers» 3 Fiskestur 4 Jakttur

5 Ridestur 6 Beer- eller soppstur 7 Landbruk/Reindrift

8 Annet, hva?

b) Varighet på turen Dagstur: timer
Flerdagersstur: dager

c) Hvordan har du / skal du ferdes på denne turen? (sett et kryss)

1 For det meste langs merkede/hydroge stier

2 Både på og utenfor merkede/hydroge stier

3 For det meste utenfor merkede/hydroge stier

d) Er dette kortet fylt ut på tur inn eller ut av området?

1 På tur inn i området 2 På tur ut av området

4 a) Hvor mange er du sammen med på denne turen (inkl. deg selv)? pers.

b) Er turen en "organisert" tur? (Bokstavs, speidergruppe, DNT/utlag et.l.)

1 Nei 2 Ja, hva slags gruppe?

c) Er det barn under 15 år med i reisefølget?

1 Nei 2 Ja antall barn. Alder på yngste barn er år.

5 Skal du, eller har du, overnatta innafør verneområdene (se kartet) på denne turen?

1 Nei

2 Ja, og hvordan overnatter du?

6 Hvor mange somrøvine har du vært i dette fjellområdet tidligere?

1 Ingen 2 Sommer..... antall 3 Vinter.....antall

7 Er du fornøyd med forvaltningen generelt og tilretteleggingen for friluftslivstøtterne i Skarvan og Roldalalen nasjonalpark ogjeller Syljan?

1 Godt fornøyd 2 Ganske fornøyd 3 Misfornøyd

8 Se nå litt bort fra denne turen. Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers tur i et skogs- /fjellterreng om sommeren. Tenk deg at området er slik DU helst vil ha det – som om det var ditt "idealområde" for en slik tur. (legg inn ett tall for hver type)

Ville det være positivt eller negativt for deg:	Svært negativt	Mellomtratt	Svært positivt				
...at det finnes tilrettelegte leiplasser med do, ved, bål, seppeldunker	1	2	3	4	5	6	7
...at du kan gå kvitt seppel i utplasserte seppeldunker	1	2	3	4	5	6	7
...at det finnes merkede stier i området	1	2	3	4	5	6	7
...at det er god skilting ved stiatart og skryss i området	1	2	3	4	5	6	7
...at det er lagt ned treskjer til å gå på når stien går over våt myr	1	2	3	4	5	6	7
...at det finnes hytter med matservring og oppredde senger i området	1	2	3	4	5	6	7
...at du møter mange andre friluftfolk i løpet av turen	1	2	3	4	5	6	7
...at du kan gå milevis uten å møte et menneske	1	2	3	4	5	6	7

9 Vi ønsker å sende ut et spørreskjema til et utvalg av de som har brukt disse verneområdene i sommer. Det er fint om du kunne tenke deg å gi ytterligere innspill til framtidig forvaltning av områdene, så vennligst oppgi email-adressa di under. På forhånd takk!

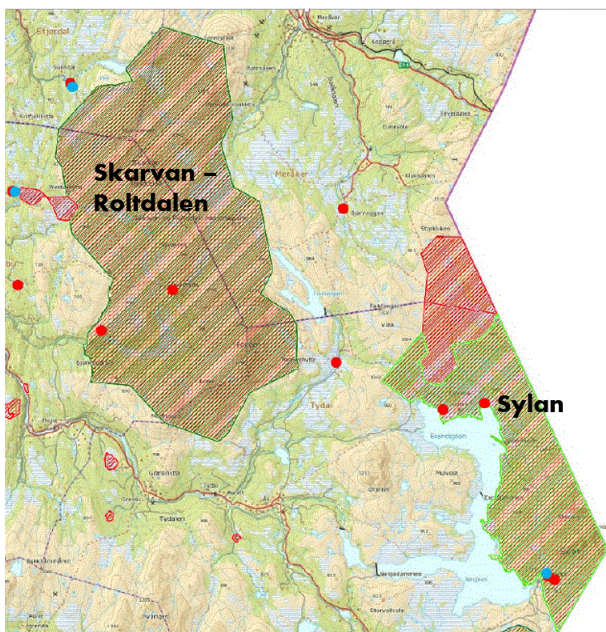
Email-adresse (BRUK BLOKKBOKSTAVER):

Tusen takk for at du svarte!

Vedlegg 2 Etterundersøkelse

Velkommen til undersøkelse om Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan!

I sommer besvarte du et kortfattet spørreskjema da du besøkte Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og/eller Sylan og du sa deg villig til å svare på flere spørsmål om din bruk av Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og/eller Sylan - her kommer de! Dine svar er viktige for den framtidige forvaltningen og bruken av området/ene. Vi håper du vil ta deg tid til å besvare hele undersøkelsen og er veldig takknemlig for ditt bidrag!

Gjelder dine svar først og fremst:

- (1) Skarvan og Roltdalen nasjonalpark (ev. med tilliggende naturreservat)
- (2) Sylan landskapsvernområde (ev. med tilliggende naturreservater)
- (3) Begge områder

Hvilken tilknytning har du til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og/eller Sylan?

- (1) Jeg er permanent bosatt i nærheten av Skarvan og Roltdalen nasjonalpark eller Sylan (dvs. innenfor Tydal, Selbu, Stjørdal, Meråker eller Røros kommune)
- (2) Jeg eier/har tilgang til hytte/fritidsbolig/seter i nærheten av Skarvan og Roltdalen nasjonalpark eller Sylan (dvs. innenfor Tydal, Selbu, Stjørdal, Meråker eller Røros kommune)
- (3) Jeg er tilreisende/utenlandsk (dvs. jeg er permanent bosatt UTENFOR Tydal, Selbu, Stjørdal, Meråker eller Røros kommune, og har heller ikke tilgang til hytte/fritidsbolig/seter i de nevnte kommunene)

BESØK I SKARVAN OG ROLTDALEN NASJONALPARK / SYLAN SISTE ÅR**Besøkte du Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan en eller flere ganger siste år?**

- (1) En gang
(2) Flere ganger

Var du på...

- (1) Dagstur(er)
(2) Flerdagerstur(er)
(3) Både dagstur(er) og flerdagerstur(er)

Hva slags type tur(er) var flerdagersturen(e)?

- (1) En sammenhengende tur med ulike overnattingssteder
(2) En tur der jeg overnattet på ett sted og gikk dagsturer fra dette stedet
(3) En tur der jeg tok dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål

Gikk du «firkanten» i Sylan: Nedalshytta – Sylstationen – Blåhammaren – Storerikvollen?

- (1) Ja
(2) Delvis
(3) Nei

Hvor mange dager var du i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan i løpet av det siste året...

...i vintersesongen: jul-påske? _____
...i vårsesongen: etter påske (t.o.m. mai)? _____
...i sommer/høstsesongen: juni-september? _____
...senhøstes: oktober-jul? _____

Hvor mange dager varte den lengste turen din i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan siste år? (vi sikter her til turer til fots/på ski/sykkel osv.)

Hvordan inngikk besøket i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan i den turen du var på?

- (1) Det var hovedmålet med turen
- (2) Det var en del av en rundreise
- (3) Det var en avstikker på vei til/fra et annet sted

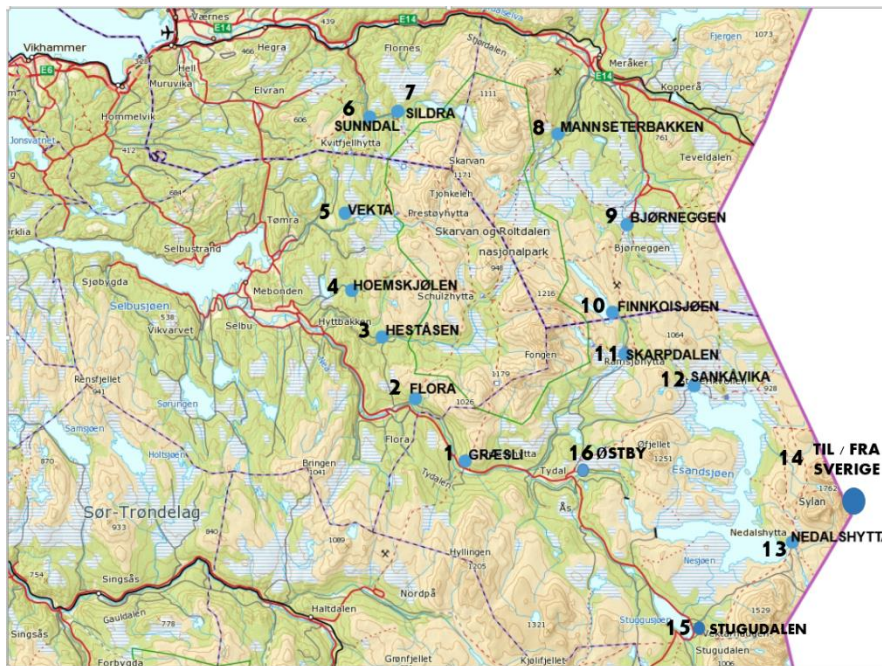
Når bestemte du deg for å besøke Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan?

- (1) Mer enn 3 måneder før jeg dro hjemmefra
- (2) 1-3 måneder før jeg dro hjemmefra
- (3) Mindre enn en måned før jeg dro hjemmefra
- (4) Underveis på turen

Hva slags transportmiddel brukte du for å komme til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan?

- (1) Personbil
- (2) Offentlig transport
- (3) Bobil
- (4) Annet, hva? _____

Det er mange innfallsporter til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan. Oppgi ca. antall ganger du har gått inn eller ut fra disse i løpet av siste år.

- 1. Græsli _____
- 2. Flora _____
- 3. Heståsen _____
- 4. Hoemskjølen _____
- 5. Vekta _____
- 6. Sunndal _____
- 7. Sildra _____
- 8. Mannseterbakken _____
- 9. Bjørneggen _____
- 10. Finnkoisjøen _____
- 11. Skarpdalen _____
- 12. Sankåvika _____
- 13. Nedalshytta _____
- 14. Til / fra Sverige (ulike stier) _____
- 15. Stugudalen (vinter) _____
- 16. Østby (vinter) _____

Andre innfallsporter, hvilke (+ antall ganger brukt)?

Har du besøkt Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan tidligere år?

- (1) Nei, aldri.
(2) Ja, antall somre: _____
(3) Ja, antall vintre: _____

Hvilket år besøkte du Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan første gang?

AKTIVITETER/BRUK

Hva var hovedformålet/hvilke aktiviteter utøvde du i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan siste år?**Barmarksaktiviteter**

- (1) Fottur
(2) Topptur til fots
(3) El-sykkeltur langs vei
(22) El-sykkeltur sti/terreng
(4) Sykkeltur langs vei (ikke el-sykkel)
(5) Sti/terrengsykling (ikke el-sykkel)
(21) Klatring
(6) Bade
(28) Padle/rotur
(8) Ridetur
(9) Fisketur
(20) Jakt
(10) Bærplukking
(11) Sopplukking
(12) Opplive kulturminner
(13) Se geologiske formasjoner
(14) Trene/jogge/løpe
(23) Brevandring
(24) Grottetur/grottevandring
(29) Landbruksrelatert aktivitet (f.eks. tilsyn m/beitedyr e.l.)
(19) Annet, hva? _____

Vinteraktiviteter

- (1) Skitur i oppkjørte spor
- (2) Skitur langs merket/kvistet løype
- (3) Skitur utenfor løype/kvisting
- (4) Topptur/frikjøring på ski/snowboard
- (5) Trugetur
- (6) Hundekjøring
- (7) Isfiske/pilking
- (13) Isklatring
- (8) Isbading
- (9) Fatbike-sykling
- (10) Kiting (på ski/snowboard)
- (12) Vinterjakt
- (11) Annet, hva? _____

Sesonguavhengige aktiviteter

- (3) Geocaching
- (4) Fotografering
- (5) Se på dyreliv/planteliv
- (6) Fuglekikking
- (7) Jobb (utenom landbruk)
- (8) Renn/ritt/løp/konkurranse
- (11) Festival/konsert
- (10) Annet, hva

Hvor viktig var følgende forhold for at du valgte å besøke Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan siste år?

	1	Ikke viktig i det hele tatt	2	3	4	5	6	7	Svært viktig
Å kunne gå på langtur	(1) ☐		(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	
Fysisk utfordring	(1) ☐		(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	
Oppleve villmark	(1) ☐		(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	
Se dramatiske landskap	(1) ☐		(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	

	1	Ikke viktig i det hele tatt	2	3	4	5	6	7 Svært viktig
Være alene	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Fred og ro	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Naturopplevelse	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Opplive naturens mystikk og magi	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Opplive bruks- og kulturhistorien i området	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Opplive dyre-/plantelivet	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Å føle frihet	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Anbefalt av andre	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Føle at storbyen er langt unna	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Jeg har en tilhørighet til området	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Privatlivets fred og nære relasjoner	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Sti-nettet i området	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Hyttenettet til Turistforeningen	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
At området er spesielt egnet for å kunne drive med en bestemt aktivitet (f.eks. fiske, stisykling osv.)	(1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

Var det andre forhold som var spesielt viktige for deg kan du skrive dem her:

OVERNATTING

Overnattet du i eller i nærheten av verneområdet i forbindelse med besøket/besøkene dine det siste året?

- (1) Ja
 (2) Nei

Hvor mange netter overnattet du i eller i nærheten av verneområdet, i forbindelse med besøkene/besøket ditt i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan?

	Antall netter	Hvor?
Hotell/pensjonat/fjellstue	_____	_____
Turisthytte (der du betaler for å overnatte)	_____	_____
Fjellstyre/almenningshytte e.l. der du betaler for å overnatte	_____	_____
Tilrettelagt (camping)plass for campingvogn/bobil/telt der du betaler for å overnatte	_____	_____
Tilrettelagt plass for campingvogn/bobil/telt der du ikke betaler for å overnatte	_____	_____
Telt/lavvo/åpen himmel utenom tilrettelagt plass	_____	_____
Åpen koie/bu (der du ikke betaler for å overnatte)	_____	_____
Egen/privat hytte/seter (der du ikke betaler for å overnatte)	_____	_____
Privat hos bekjente/familie e.l. (der du ikke betaler for å overnatte)	_____	_____
Annet	_____	_____

INFORMASJON og BRUK AV SOSIALE MEDIER

Skaffet du deg informasjon om Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan før besøket/besøkene siste år?

- (1) Ja
- (2) Nei

Hvordan fikk du informasjon om Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan i forbindelse med besøket/besøkene dine siste år?

- (1) Bekjente/venner/familie
- (2) Reisehåndbøker
- (13) Brosjyrer
- (12) Andre skriftlig media
- (3) Facebook
- (14) Andre sosiale media, hvilke? _____
- (4) App
- (11) Internett ellers
- (5) Turistinformasjon
- (6) Nasjonalparksenter
- (7) Informasjonstavler
- (10) Annet hva? _____

Hvor lett var det å finne den informasjonen du ønsket?

- (1) 1 Svært vanskelig
- (2) 2
- (3) 3
- (4) 4
- (5) 5
- (6) 6
- (7) 7 Svært lett

Dersom forvaltningsmyndigheten for Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan skulle gi mer informasjon om området, når/hvor ville du helst hatt denne informasjonen?

- (1) Før avreise hjemmefra
- (2) Underveis fra bostedet til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan
- (3) På parkeringsplasser/innfallsporter til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan

- (4) Inne i selve området

Hva slags informasjon er interessant for deg å innhente om Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan?

- (1) Turforslag
(2) Tilbud av guidete/tilrettelagte turer/aktiviteter
(3) Overnattingsmuligheter/tilbud
(4) Bespisningsmuligheter/tilbud
(5) Biologi/botanikk/geologi
(6) Kulturhistorie
(7) Om verneformålet og hva som er tillatt/ikke tillatt innenfor verneområdet
(8) Adkomstmuligheter
(9) Landskapet: terreng og fremkommelighet
(10) Spesielle attraksjoner (topper, utkikkspunkt, fosser, kulturminner etc.)
(11) Kart
(14) Mobildekningen i området
(12) Annet, hva? _____
(13) Jeg er ikke interessert i noen form for informasjon

På hvilke måter foretrekker du å innhente denne informasjon?

fra...

- (1) Bekjente/venner/familie
(2) Reisehåndbok
(3) Brosjyrer i selvbetjeningsautomater ved innfallsporter
(4) Brosjyrer på overnattingssteder/turisthytter
(17) Andre skriftlige media
(5) Turistinformasjon/informasjonscenter
(6) Nasjonalparksenter
(7) Facebook
(18) Andre sosiale medier, hvilke? _____
(8) App
(9) Internett ellers
(10) Informasjonstavler ved innfallsporter
(11) Muntlig informasjon fra naturoppsyn/forvaltningsmyndighet ved innfallsport/parke-
ringsplass
(12) Muntlig informasjon fra naturoppsyn/forvaltningsmyndighet som du møter ute i områ-
det

- (13) På guidete turer i regi av naturoppsyn/forvaltningsmyndighet
(14) Annet, hva? _____
(15) Jeg er ikke interessert i noen form for informasjon

Delte du dine opplevelser i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan via sosiale media?

- (1) Nei
(2) Ja, en sjelden gang
(3) Ja, jevnlig
(4) Ja, daglig
(5) Ja, flere ganger om dagen

Hva delte du via sosiale medier?

- (1) Foto
(2) Video
(3) Tekst (mer enn bildetekst)

SKARVAN OG ROLTDALEN NASJONALPARK / SYLAN LANDSKAPSVEROMRÅDE

Visste du at Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan var vernet før du besøkte området siste år?

- (1) Ja
(2) Nei

Synes du det er positivt eller negativt at Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan er vernet?

- (1) 1 Svært negativt
(2) 2
(3) 3
(4) 4
(5) 5
(6) 6

- (7) 7 Svært positivt

Oppfatter du Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan som et villmarksområde?

- (1) Nei, ikke i det hele tatt
(2) Ja, deler av området
(3) Ja, hele området

Var det nøye planlagt at det var Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan du skulle besøke eller kunne du like gjerne ha besøkt et annet naturområde?

- (1) Det var nøye planlagt at jeg skulle besøke dette området
(2) Jeg kunne like gjerne ha besøkt en annet naturområde

Har du besøkt andre nasjonalparker i Norge eller i utlandet i 2016?

- (1) Nei
(2) Ja i Norge, hvilke? _____
(3) Ja i utlandet

Har du besøkt andre nasjonalparker i Norge eller i utlandet tidligere år (før 2016)?

- (1) Nei
(2) Ja i Norge - hvilke? _____
(3) Ja i utlandet

Det at Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan er vernet, påvirket det valget om å komme hit?

- (1) 1 Ikke i det hele tatt
(2) 2
(3) 3
(4) 4
(5) 5
(6) 6
(7) 7 I svært stor grad

FORSTYRRELSER

Opplevde du noe du syns var negativt eller forstyrrende da du besøkte Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan siste år (for eksempel søppel, slitasje, støy, mengde folk, ufin oppførsel e.l.)?

- (1) Nei
 (2) Ja, hva? _____

Hvor opplevde du eventuelt dette? (navn på sted/er)

Du som har besøkt Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan tidligere, mener du at følgende forhold har endret seg?

Reduksjon Som økning Vet ikke/ikke relevant

- Antall brukere (1) (2) (3) (4)
- Slitasje (1) (2) (3) (4)
- Forsøpling (1) (2) (3) (4)
- Støy (1) (2) (3) (4)

Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene, når det gjelder situasjonen i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan-området?

	1 Helt uenig	2	3	4	5	6	7 Helt enig	Vet ikke
Det er greit at stiene også kan brukes av syklist	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Det er greit at stiene også kan brukes til ridning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Det er for mye folk i noen områder i høysesongen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Det er enkelt å finne områder der du kan være for deg selv	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐

TERRENGBRUK

Hvordan ferdes du på turen/turene du hadde i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan siste år?

- (1) For det meste langs merkede/tydelige stier/veier
 (2) Både på og utenfor merkede/tydeligere stier/veier
 (3) For det meste utenfor merkede/tydelige stier/veier

Nedenfor er det listet opp en rekke påstander om bruk av sti og terreng. Hvor enig/uenig er du i disse?

	1 Helt uenig	2	3	4	5	6	7 Helt enig	Vet ikke
Det føles tryggere å gå på sti enn utenfor i terrenget	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Jeg tar korteste vei uavhengig av om det er på eller utenfor sti	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Det er lettere/mer komfortabelt å gå på sti enn utenfor	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Jeg foretrekker å gå langs sti for da slipper jeg å planlegge	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Jeg vet ikke om det er lov å gå utenfor stien, derfor går jeg på den	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Det sliter mindre på naturen å gå utenfor sti	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Det er spesielt trivelig å gå langs en sti fremfor i terrenget	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐

FORVALTNING

Hvor fornøyd var du alt i alt med tilretteleggingen for friluftsliv i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan?

- (1) 1 Svært misfornøyd
 (2) 2
 (3) 3
 (4) 4
 (5) 5
 (6) 6

- (7) 7 Svært fornøyd
 (8) Vet ikke

Er det ting du mener burde forbedres når det gjelder tilretteleggingen for friluftsliv?

- (1) Nei
 (2) Ja, følgende burde forbedres: _____

Hvordan ville du som bruker/besøkende stille deg til følgende fysiske tiltak i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan?

	1 Svært negativ	2	3	4 Nøytral	5	6	7 Svært positiv
Oppsetting av flere skilt som viser avstander	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Oppsetting av flere informasjonstavler ved severdigheter langs stiene	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Brosjyrer om naturen og severdighetene i området ved innfallsportene	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Tydeligere/bedre merking av eksisterende stier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Merking av flere stier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Gangbaner av tømmer/planker/steinheller legges ut i bløte partier på stiene	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Oppsett av gapahuker/nødbuer på lange ruter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Etablering av tilrettelagte bålplasser/framkjøring av ved	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Omlegging av enkelte stier for å beskytte sårbar natur (f.eks. vegetasjon)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Nedlegging av enkelte stier for å oppnå større sammenhengende områder uten tilrettelegging	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Klopper/bruer over elver/bekker som er vanskelige å krysse	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

1 Svært negativ 2 3 4 Nøytral 5 6 7 Svært positiv

Etablering av korte, godt tilrettelagte stier/smale veier til attraksjoner (f.eks. til utkikkspunkt, fuglekikketårn, fossefall etc.)

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Hvordan ville du som bruker/besøkende stille deg til videre utvikling av følgende tilbud i og rundt Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan?

1 Svært negativ 2 3 4 Nøytral 5 6 7 Svært positiv

Økt standard og pris på overnattingssteder i tilknytning til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Flere tilbud om servering/salg av lokal mat

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Tilrettelegging av enkle teltplasser innenfor verneområdet

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Tilrettelegging av plasser for å parkere campingvogn i nærheten av Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Guidede turer der du betaler for å være med

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Tillatelse til transport med helikopter/fly for folk som vil til vanskelig tilgjengelige fjelltopper/områder

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Offentlig transporttilbud som tar deg til innfallsporene til verneområdet

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Tillatelse til idrettsarrangement i verneområdene

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

OM DEG

Hvor sterkt knyttet føler du deg til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark / Sylan?

(1) 1 Ingen spesiell tilknytning

(2) 2

- (3) 3
 (4) 4
 (5) 5
 (7) 6
 (6) 7 Svært sterkt knyttet til

Hvor mange ganger (i løpet av hele livet) har du vært på en flerdagers fot- eller skitur? (med flerdagers mener vi en lengre, sammenhengende tur der du overnatter underveis)

- (1) Aldri
 (2) 1 gang
 (3) 2-5 ganger
 (4) 6-10 ganger
 (5) 11-20 ganger
 (6) Mer enn 20 ganger

Hvor interessert er du i ulike former for friluftsliv?

	Ikke in- teres- sert	Litt in- teres- sert	Inter- essert	Svært in- teressert
Tradisjonelt høstingsfriluftsliv (matauk er et viktig motiv, som jakt, fiske, bær/sopplukking)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Turfriluftsliv (turer til fots og/eller på ski)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Moderne friluftsliv (aktiviteter som krever spesielle ferdigheter og utstyr eks. terrengsykling, klatring, kiting, elvepadling, hanggliding)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Motoriserte utendørsaktiviteter (eks. båtsport, snøscooterkjøring)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

Hvor er du bosatt?

Land: _____

Postnummer hvis Norge: _____

Bor du i...

- (1) Storby med flere enn 200 000 innbyggere (inkludert forsteder)
- (2) Mellomstor by (20 000-200 000 innbyggere)
- (3) Tettsted/mindre by (2 000 - 20 000 innbyggere)
- (4) Mindre sted (2 000 eller færre innbyggere)
- (5) Spredtbygd strøk

Alder?

Er du?

- (1) Kvinne
- (2) Mann

Hva er din høyeste fullførte utdanning?

- (1) Grunnskole
- (2) Videregående skole
- (3) Høgskole/universitet 1-3 år
- (4) Høgskole/universitet 4 år eller mer

Vedlegg 3 Kartutsnitt som viser Firkanten i Sylan.

(Utsnittet er hentet fra <https://www.tt.no/firkanten-i-sylan/>)

Vedlegg 4

Forslag til forbedringer når det gjelder tilrettelegging for friluftsliv

bedre info om parkeringsmuligheter, bomvei ol
Bedre informasjon om offentlig transport til og fra områdene
Bedre informasjon om stinettverk og tilkommstmuligheter
Bedre klopper over myrer
bedre merking på enkelt plasser
Bedre muligheter for å komme seg til innfallsportene uten personbil
Bedre tilbud med offentlig transport
bedre vinter og sommermerking av turistforeningsløyper
Bedre/lettere tilgjengelig informasjon om området
Begrense snøscootertur og sykling i terrenget
Better (clearer) maps / info available online
Better signing for the start of a trail
Broer over elver
Bruer
Bruer, klopper
Busstilbudet Trondheim-Tydal
Bør ikke bli for mye tilrettelegging for da forsvinner sjarmen m området..
Det må ikke bli tillatt med snøscooter.
dårlig merking av sti Flora-Schulzhytta
Enda mer klopplegging over våte partier på de stiene som brukes mest. F.eks. til Ramsjøhytta hvor vi gikk. Tror man da unngår opptramping i stor bredde med det
Enkelte myrområder bør kloppes for å spare terrenget
Fellesturer bør legges utenom helgene i påsken, utrivelig fullt, og unødvendig fullt
Fint med plattinger, da er det lettere å få med yngre barn lengre in over i området.
Fiskekortordningen (gjelder hele Tydal) er under enhver kritikk. Mange ulike soner, kort for med/uten båt og ulike priser gjøre det uoversiktlig og svært kostbart hvis du skal fiske f.eks. 3 dager på 3 forskjellige steder i Tydal. Se til Engerdal. Der har Fjellstyret og grunneierne gått sammen om ett felles kort for hele Engerdal. Ingen egne båtkort og hyggelige priser. Tydalkortet er ikke i nærheten like kundesvennlig som det som tilbyr oss som er glad i å fiske i Engerdal. Tydalingene må begynne å samarbeide!
fler berättande anslag på strategiska/kulturella/historiska platser
Flere anvisninger om hvor langt det er igjen til hyttene
Flere godt merkede løyper
Flere informasjonsskilt. Ellers helt fantastisk turområde.
Flere klopper over myrer
flere klopper over veldig vått område
Flere kloppet i spesielt myrete områder
Flere merkede stier

Flere muligheter for å legge igjen søppel
Flere og bedre merkede stier.
For oss med barnevogn, kunne veien vært litt mindre humpete. Minstemann ble rimelig skranglete etterhvert ?
Forhold for sykling
fungerande räddningstjänst :-)
God og riktig tilrettelegging av turistforeningens ruter.
Hvis det er tydelige stier burde de være godt merket, både stien og på kart
i turistforeningens bok stod det at stien opp til Fongen var merket, det så iallfall ikke vi noe til :)
Ikke sykler
Info om forbud og påbud
Informasjon og kart over turmål o.l. ved innfallsporten.
Informasjon og kommunikatationer til og fra start og avslutssted
Informasjon om dyre fugleliv og fauna inne i området. Spesielle hensyn du bør ta
Ja til snøscooterløyver og flere turer til vollene man eier!
Jeg synes det burde vært kjørt opp flere scooterspor om vinteren
Kanskje noen mer klopplagte partier for å beskytte plantelivet i myrene
kanskje flere benker og søppelbøtter
Kartene jeg fikk kjøpt viste ikke de merkede stier på andre siden av grensen. Dårlig merking av sti fra 0000 Bjørneggen til Storlien.
Klopper og bruer der det er for vått
Klopping godt for både miljøet og bruk
Klopping i våte områder vil redusere slitasje
Kunne godt tenke meg flere turer fra hytte til hytte hvis offentlig transport langs veien Stjørdal - Selbu - Tydal var bedre, også på søndager.
Kunne vært informasjon om noen kulturminner som f.eks. gruvedrift, nedlagte bruk. Andreaskors som vintermerking noe påtrengende.
Legge mere planker i myrlendt område
Lettere tilgjengelig offentlig transport
Litt bedre merking, pga en del tåke
Mangler planklegging i enkelte våte områder
Mer klopping på slitte stier, mer informasjon gjennom fjelloppsyn i nasjonalparken
mer plank over myrer:)
Mer planklegging i våte stiområder
Mere informasjon på sosiale medier
Mere planker på stien til Skarven, der er det slitasje
Merker sti opp Litjskarven. Karttavler. Rekkverk nært toppen for lettere adkomst langs noen hamre.
Merking
Merking av hvor det er fint å avstikker fra hovedveger og inn i terrenget. Bilturister og folk som er ukjente i området ønsker ofte å ta en avstikker når de er på tur.
merking av stier og tildekking over myrer

Merking av vinterløyper
merking fra Schulzhytta til Velskardbua
Merking og nødhytter generelt bedre på svensk side.
Mindre snøscooterkjøring
Motvirke skjemmede slitasje på stier
Noen flere gapahuker/tilrettelagte rasteplasser
Noen gapahuker eller skydd å krype inn i ved dårlig vær
Nødbuer, gapahuk
overnattingskapasitet
Plankeleging
Planker i stier over myr
Ruta til Bandaklumpen burde bli merka. Og vi mener det er feil at den turen er merket som en "blå" tur av turistforeningen.
Sette opp noen Gapahuker, vindskydd e.l.
sti/blautmyr
Stiene er generelt dårlig og stedvis veldig dårlig merket, dvs slitt/svake farger på merkingen
Stiene var til tider vanskelige å se
Stiforholdene
Søppelhåndtering ved parkeringsplassene
Tilgang til jakt
Tilgang via kollektivtransport
Tilgang till egen matlagning vid norska turistföreningens stugor/hytter
Tydligere merking i tåkehavet!
Vedlikehold
Vintermerking med røde kryss er avgjørende når man går i snøvær. Har opplevd å ikke se neste vanlige grå stolpe og måttet vente på bedring i været for å gå videre. Har også gått der det er røde kryss på stolpene, og de er mye lettere å se. Ønsker også merket sti til toppen av Fongen. Var der i sommer, og vi slet litt med å finne en farbar vei.
vurdere hyttkapasiteten
Øke kapasitet på enkelte hytter i fbm Norge på tvers strekning!

Vedlegg 5

Negative/forstyrrende opplevelser	Hvor de negative/forstyrrende opplevelsene fant sted
Arbeid med strømledninger	
ATV	ATV på vei mot Nedalshytta langs vardingene fra Syltoppen/Storerikvollen.
Den svenske tradisjonen med merking av vinterløyper med røde andreaskors virker litt vel forstyrrende. Burde holde med stolper.	Flere steder.
Det var veldig vått og myrlendt mange steder.	
Dårlige stier	Bløtt, gjørmete, sleipt - Skarpdalen-Ramsjøhytta. Ikke bra for eldre folk
En del slitasje på løypenettet	Mellom Schulzhytta og brua over Rottla mot Ramsjøen Mellom Vekta og Schulzhytta
En del søppel langs stiene	
Flystøy	
Ganske stor slitasje på stiene	Forskjellige steder mellom der vi gikk ut fra Væktarstua i Tyrdal og til vi kom ned til Selbu fra Prestøhytta .Men ellers var det gjort en kjempejobb med å tilrettelegge stiene, all honnør til de som har jobbet med det.
Helikopter til reingjeting	Sør for Skarven
Helikopterstøy fra reindrift	Tute
hjulspor, veier	Innfartsvei til Heståsen, innfartsvei ved Måltoppen, begge utenfor verneområdet. Hjulspor etter to- og firhjulinger mange steder.
Hytta ble full av "Norge på tvers"-folk, vi dro.	Vi var alene da vi dro ut på fisketur, men da vi kom tilbake var den mer enn full av folk som gikk Norge på tvers. Det var en barnefamilie som ikke hadde sengeplass - derfor dro vi heim, mitt barnebarn og jeg. Den hytta bør bygges ut. Den er så fin å ta med barn til pga. passe gåavstand.
Ikke-betalende gjester på turisthytte	Lokale som benyttet turisthytta som "hotell for ungdomene" og betalte ikke. Husker ikke navnet på hytta, men den er på nord nord øst siden, og kan kjøres helt frem til.
Ingen möjlighet att laga själv mat på betjente hytter	
Kjørespor	v Drøya og inn v Fagermoa
Kjøring med terrengmotorsykkle og ATV	Ikke så langt etter nedalshytta.
Liker ikke syklende på turstiene	Mellom Blåhammarstugan og Sylstasjonen
Lots of bikes on the Swedish side	Swedish side close to Sylstationen
Løs hund på jakt etter ryper	ved Sundalshøgda
Løshunder under båndtvangen	Bjørneggen
Mangel på mobildata	Bjørneggen, Blåhammarkleppen, Sonlifjellet, Vålåkleppen, Sauhfjellet, Ettfjellet.

Merking av vinterruter, etter min mening er dette visuell forurensing. Dette bør vi. Unngå på norsk side av grensen.	Mellom Sylstasjon og Nedalshytta, den sydlige tra- seen. Dersom svenske myndigheter mener at det er nødvendig med permanent merking av vinterruter, mener jeg at dette ikke bør finne sted på norsk side. Praksis med vintermerking av løypenett fungerer bra i andre fjellområder.
Motorisert ferdsel fra samer	I nærheten av Storerikvollen. Litt usikker på om dette er i verneområdet, men mye kjøring med MC og ATV
motorsykkel og 4-hjuling	på tur inn til Syltjønnna, men det var folk som så etter rein.
Mountainbikes	husker ikke præcis - men flere steder. Vi synes ikke cyklisterne hører til i fjeldet - de slider ekstra på områ- det
Mye av merking var borte	Opplevde at merking fra sylstasjon til Skarvan fors- vant halvveis. Kunne vært bedre merket og det kunne vært bedre tilrettelagt tursti over myrer.
mye folk	Veldig mye folk på Nedalshytta som skulle gå på Stor- sylen, akkurat som oss. Jeg synes ikke det var veldig forstyrrende, og det er jo opp til en selv å velge turer hvor det ikke ferdes så mange mennesker. Alle har jo like mye rett til å være der. Men kanskje kunne det vært mer fokus på og informasjon om andre turer enn de som er mest populære, hos de som gir folk info om turer. (ut.no f.eks.)
Mye folk! Jeg syns forøvrig også at disse ferdselsundersøkelsesboksene var litt forstyr- rende der de sto, men de må vel være det for at man skal legge merke til dem og fak- tisk stoppe og fylle ut...	Storsylen, Sylane Fjellstation
Nach Beginn der Jagdsaison Schießen in unmittelbarer Nähe eines T-Weges	Nahe Nedalshytta
Nesjøen neddemmet	
Noe slitasje på sti, få busser/offentlig kom- munikasjon	Græssli til Schulzhytta
Noe søppel. Plukket opp det vi så.	
Noen av hyttene er for små for trafikken etter at Norge på tvers tok av	
Noen av stiene var svært gjørmete, men mye bedre en klopper uansett	Prestøy - schultz
P-plats vid Nedalshytte överfull	
Privatfly i lav høyde	
Skutertrafikk	Skutertrafikk av isfiskere på Ramsjøen
slitasje	gikk opp til skarvtoppen fra sunndal i en periode med mye nedbør. opplevde mye opptrampet myr og ter- reng der kloppene sluttet. kunne blitt forlenget litt for å spare terrenget litt.
Slitasje	Utenfor Nedalshytta, på vei mot Storsylen
Slitasje på stier	Enkelte steder fra nedalhytta opp mot Storsylen.
Slitasje på stier	
snøscootertransport	

spor av ATV + sykkel	I begynnelsen av ruta fra Flora
Spør etter ATV/motorsykkel i terrenget.	Området ved Finnkoisjøen. Virket som fornøyleseskjøring, der det var laget en "rallyløype"
Stiene er stedvis veldig brede/slitte	Innover mot Storsylen, på vei fra Nedalshytta.
stor slitasje på stinett rundt Ramsjøhytta	
Store rein gjerdet	
Støy fra ATV (motorisert 4-hjuling)	Det var ved vardinga mellom Storerikvollen og Nedalshytta, ganske nært Nedalshytta. Jeg kan ikke avgjøre om dette var en "fjellturist" eller en reineier som har tillatelse til å bruke et slikt framkomstmiddel for å se etter reinen sin. Jeg blir litt irritert av denne type støy langt inne i fjellheimen.
Søppel og slitasje	
Søppel, knuste flasker v en bålplass	Lille Kvern fjellvatnet
Søppel, slitasje på vegetasjon, til tider mye folk	Sti mellom nedalshytta og storsylen spesielt
søppelbøtter langs veien	forstyrrer bildet av naturen. Jeg synes alle kan ta med søppelen tilbake til byen.
Terrengslitasje	Ca. 5 år siden jeg gikk fra Sundal til Storskarven. Siden da tilkommet kilometervis med klopper som åpenbart har økt tilgjengeligheten/trafikken men også slitasjen på myrpartier uten klopp.... Nesten så jeg kvier meg for å gå her igjen.
The large fence at the Swedish border	In Sylan
Til dels veislitasje	Mellom Prestøyhytta & Schulzhytta
Økt snøscooter trafikk rundt Stugudalen	

Norsk institutt for naturforskning (NINA) er et nasjonalt og internasjonalt kompetansesenter innen naturforskning. Vår kompetanse utøves gjennom forskning, utredningsarbeid, overvåking og konsekvensutredninger.

NINAs primære aktivitet er å drive anvendt forskning. Stikkord for forskningen er kvalitet og relevans, samarbeid med andre institusjoner, tverrfaglighet og økosystemtilnærming. Offentlig forvaltning, næringsliv og industri samt Norges forskningsråd og EU er blant NINAs oppdragsgivere og finansieringskilder.

Virksomheten er hovedsakelig rettet mot forskning på natur og samfunn, og NINA leverer et bredt spekter av tjenester gjennom forskningsprosjekter, miljøovervåking, utredninger og rådgiving.

ISSN:1504-3312
ISBN: 978-82-426-3102-2

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: Postboks 5685 Sluppen, 7485 Trondheim

Besøks/leveringsadresse: Hogskoleringen 9, 7034 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00, Telefaks: 73 80 14 01

E-post: firmapost@nina.no

Organisasjonsnummer 9500 37 687

<http://www.nina.no>

Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger